

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

SAKİN ŞEHİRLERİN KENTSEL KİMLİK ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİ: SEFERİHİSAR ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans

Hazırlayan
Burak VAROL

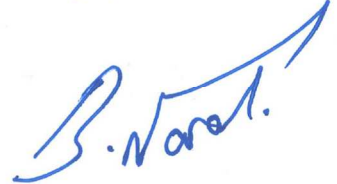
Tez Danışmanı
Doç. Dr. Mustafa KARA

Çanakkale – 2019

TAAHHÜTNAME

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sakin Şehirlerin Kentsel Kimlik Üzerindeki Etkileri: Seferihisar Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını, özgünlüğünü ve bir başka mecraya sunulmadığını, yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu ve yararlandığım kaynak ve verilerde hiçbir bir çarpıtma yapmadığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

22.11.2019

Burak VAROL

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Burak VAROL'a ait Sakin Şehirlerin Kentsel Kimlik Üzerindeki Etkileri:
Seferihisar Örneği adlı çalışma, jürimiz tarafından Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

Üyeler

İmza

Doç. Dr.
Mustafa KARA
(Danışman)

Doç. Dr.
Celalettin YANIK

Dr. Öğr. Üyesi
İbrahim Tanju AKYOL

Tez No : 10282666
Tez Savunma Tarihi : 20.11.2019

ONAY

Prof. Dr. Şerif KORKMAZ
Enstitü Müdürü

22.11/2019

ÖZET

SAKİN ŞEHİRLERİN KENTSEL KİMLİK ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: SEFERİHİSAR ÖRNEĞİ

Çalışmanın amacı, sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerinin neler olduğunu ortaya koymaktır. Küreselleşmenin etkisiyle şehirler, yaşamın hızlı olduğu, üretimden ziyade tüketimin ön planda olduğu, tek tipte yapıların arttığı, tarihi ve kültürel değerlerin ekonomik çıkarlar doğrultusunda göz ardı edildiği mekanlar haline gelmiştir. Bu durum, şehirlerdeki yaşamın yanı sıra şehirlerin kimlikleri için de problem teşkil etmeye başlamıştır. Bütün bunlara tepki olarak doğan Cittaslow (sakin şehir) hareketi, ortaya koyduğu kriterlerle bu durumu değiştirme çabasına girmiştir. Bu kriterler incelenerek, sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Araştırmanın amacını gerçekleştirmek için nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı karma araştırma metodu kullanılmıştır. Bu kapsamda öncelikle sakin şehir olma kriterleri doküman analizine tabi tutulmuş daha sonra buradan elde edilen verilerle Seferihisar'da mülakat ve gözlem yapılmıştır. Toplanan nitel veriler analiz edilerek bir anket oluşturulmuş ve Türkiye'nin ilk sakin şehri olan Seferihisar'da uygulanmıştır. Anketle tekniğiyle toplanan nicel veriler de analiz edilerek nitel verilerle karşılaştırılmıştır. Bu doğrultuda teorik olarak sakin şehirlerin kentsel kimliğe olumlu yönde etki ettiği görülmüştür. Bu olumlu etkiler, genel olarak pratikte de gözlemlenmiş aynı zamanda eksik kalan noktalar tespit edilmiştir. Halihazırda bu çalışma, Cittaslow hareketine dahil olacak şehirlere yol gösterecek veriler sunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sakin Şehir, Küresel Şehir, Cittaslow, Kentsel Kimlik.

ABSTRACT

**THE EFFECTS OF CITTASLOWS ON URBAN IDENTITY:
THE CASE OF SEFERİHİSAR**

Revealing the effects of Cittaslow on urban identity is the aim of this thesis. With the effects of globalization, the cities have become the places where life is fast, the consumption is more important than production, the uniform structures are increased, and historical and cultural values are ignored in the direction of economic interests. This situation has posed a problem for urban identity as well as urban life. Cittaslow (slow city) movement, which was born in response to all of these, has been in a struggle for changing this situation with the criteria it revealed. By analyzing these criteria, the effects of slow cities on urban identity were investigated in this research. To attain the research's goal, the mixed research method was used in which qualitative and quantitative research methods were used together. In this context, first of all, The Cittaslow Membership Criteria were examined within the scope of the document review. Afterward, interviews and observations were conducted in Seferihisar. After analyzing the collected qualitative data, a survey was created and implemented in Seferihisar. Quantitative data collected by the survey technique were also analyzed and compared with qualitative data. In this direction, it has been observed that slow cities have positive effects on urban identity in theory. By and large, these positive effects have also been observed in practice. At present, this study provides data that can guide the cities that will involve in the Cittaslow movement.

Keywords: Slow City, Global City, Cittaslow, Urban Identity.

ÖNSÖZ

Sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkileri, bu tezin ortaya koymayı hedeflediği konudur. Her şeyin çok hızlı değiştiği günümüzde şehirler de bu değişimden payına düşeni almaktadır. Şehirlerde akıp giden hızlı yaşama karşı bir duruş olan sakin şehir hareketine katılmak isteyen kentlerin bünyesinde meydana getirdiği değişiklikler, kimliklerine de etki edecektir. Bu etkilerin sistematik bir biçimde ortaya konması önem arz etmektedir. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan bu tez, 2 yıllık bir emeğin sonucudur.

Yüksek Lisans eğitimim süresince desteğini esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. Mustafa KARA'ya, eğitim hayatımın başından bugüne kadar derslerinde bulunduğum tüm öğretmenlerime, hocalarıma şükranlarımı sunarım. Bu tezin her harfinde emeklerinin olduğunu minnetle beyan ederim.

Bu satırları gururla yazabilmemi sağlayan, bana bu ortamı eğitim hayatımın en başından beri sağlayan aileme, hayata ve olaylara olumlu bakmayı, gülebilmeyi öğrendiğim anneme, yılmadan ve dürüstçe çalışma onurunu kazandığım babama sonsuz minnetimi sunarım. Yaşantıma sonradan dahil olan ve çalışmalarımın her anında yanımda olan hayat arkadaşım Ayşe'ye sabrından ve sevgisinden dolayı teşekkür ederim.

Bu tezin ve gelecekteki çalışmalarımın var olmasında maddi ve manevi olarak katkılarını hiçbir zaman esirgemeyen Varol TOSUN'a, Yavuz VAROL'a, Zeynep Varol AKÇA'ya, Serap SEVİNÇ'e şükranlarımı sunarım. Ayrıca istisnasız hayatımın özellikle dönüm noktalarında olumlu şeylerin mimarı rolünde olan Erol ŞENOL'a sonsuz şükranlarımı sunarım.

Araştırma süresi boyunca her kolaylığı gösteren duyarlı Seferihisar halkına ve belediye çalışanlarına bu tezin hazırlanmasındaki rollerinden dolayı da ayrıca teşekkür ederim.

Burak VAROL

Çanakkale, 2019

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KAVRAMSAL VE TEORİL ÇERÇEVE

1.1. Şehir Kavramı	4
1.2. Şehirlerin Doğuşu	6
1.3. Klasik Şehir Kuramları	7
1.4. Ekolojik Şehir Kuramları	9
1.5. Çağdaş (Radikal) Şehir Kuramları	11
1.6. Küresel Şehir Kavramı	14

İKİNCİ BÖLÜM SAKİN ŞEHİR HAREKETİ

2.1. Yavaş Hareketi	17
2.2. Sakin Şehir Hareketi	19
2.2.1. Sakin Şehir Üyelik Kriterleri	21
2.2.2. Sakin Şehir Üyelik Süreci	22
2.2.3. Türkiye’de Sakin Şehirler	23
2.2.4. Türkiye’nin İlk Sakin Şehri Seferihisar	23

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM KENTSEL KİMLİK

3.1. Kentsel Kimlik Kavramı	25
3.2. Kentsel Kimlik Bileşenleri	26

3.2.1. Doğal Çevre Bileşenleri	28
3.2.1. Yapay Çevre Bileşenleri	29

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE BULGULAR

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	32
4.2. Araştırma Probleminin İfadesi	32
4.3. Araştırma Deseni	33
4.4. Araştırma Yöntemi	35
4.1.1. Nitel Veri Toplama Araçları	36
4.1.2. Nicel Veri Toplama Araçları	37
4.5. Örneklem Seçimi	38
4.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	39
4.7. Nitel Bulgular	40
4.7.1. Doküman İncelemesi Bulguları	40
4.7.2. Gözlem ve Mülakat Bulguları	46
4.7.2.1. Çevre Politikaları	46
4.7.2.2. Altyapı Politikaları	55
4.7.2.3. Kentsel Yaşam Politikaları	59
4.7.2.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar	71
4.7.2.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar	75
4.7.2.6. Sosyal Uyum	77
4.7.2.7. Ortaklıklar	79
4.7.3. Gözlem ve Mülakat Bulgularına Genel Bakış	79
4.8. Nicel Bulgular	83
4.8.1. Örneklem Yapısı	83
4.8.2. Verilerin Düzenlenmesi	84
4.8.3. Verilerin Yorumlanması	85
4.8.3.1. Çevre Politikaları	85
4.8.3.2. Altyapı Politikaları	86
4.8.3.3. Kentsel Yaşam Politikaları	86
4.8.3.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar	87
4.8.3.5. Sosyal Uyum	87
4.8.4. Nicel Bulgulara Genel Bakış	88

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	90
KAYNAKÇA	96

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı Geçen Eser

akt. : Aktaran

ev. : Çeviren

Der. : Derleyen

s. : Sayfa

vd. : Ve diğerleri

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa
Tablo 1.1.	Küresel Şehirlerin Özellikleri	15
Tablo 4.1.	Gözlem ve Mülakat Çıktılarının Genel Değerlendirmesi	81
Tablo 4.2.	Cinsiyet Değişkeni Frekans Dağılımı	83
Tablo 4.3.	Eğitim Durumu Değişkeni Frekans Dağılımı	84
Tablo 4.4.	Yaş Değişkeni Normallik Testi	84
Tablo 4.5.	Cittaslow Üyelik Kriterleri Başlıkları Altında Yer Alan Soyu Sayısı ...	85
Tablo 4.6.	Çevre Politikaları Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı	85
Tablo 4.7.	Altyapı Politikaları Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı	86
Tablo 4.8.	Kentsel Yaşam Politikaları Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı	86
Tablo 4.9.	Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı	87
Tablo 4.10.	Sosyal Uyum Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı	88
Tablo 4.11.	Cittaslow Üyelik Kriterleri Başlıkları Betimsel İstatistik Çıktıları	89
Tablo 4.12.	Nitel ve Nicel Bulguların Kıyaslanması	89

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa
Şekil 3.1.	Kentsel Kimlik Bileşenlerinin Grafik İle Gösterimi	27
Şekil 4.1.	Yöntem Şeması	35
Şekil 4.2.	Doküman İncelemesi Kod Listesi	41
Şekil 4.3.	Doküman Analizi Kod Frekansları	42
Şekil 4.4.	Cittaslow Üyelik Kriterleri Tek-Vaka Modeli	43
Şekil 4.5.	Çevre Politikaları Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı	47
Şekil 4.6.	Seferihisar'dan Fotoğraflar 1	48
Şekil 4.7.	Seferihisar'dan Fotoğraflar 2	52
Şekil 4.8.	Seferihisar'dan Fotoğraflar 3	53
Şekil 4.9.	Altyapı Politikaları Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı	55
Şekil 4.10.	Seferihisar'dan Fotoğraflar 4	56
Şekil 4.11.	Kentsel Yaşam Politikaları Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı	60
Şekil 4.12.	Seferihisar'dan Fotoğraflar 5	64
Şekil 4.13.	Seferihisar'dan Fotoğraflar 6	67
Şekil 4.14.	Seferihisar'dan Fotoğraflar 7	70
Şekil 4.15.	Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı	72
Şekil 4.16.	Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı	75
Şekil 4.17.	Seferihisar'dan Fotoğraflar 8	76
Şekil 4.18.	Sosyal Uyum Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı	77

GİRİŞ

Geçmişten günümüze değişimin mekânları olan şehirler, Sanayi Devrimi ile başlayan ve küreselleşmeyle beraber büyüyen büyük bir değişime sahne olmaktadır. Bu değişim şehirlerin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel alanlarına etki etmektedir. Artık şehirler, hızlı yaşanan, tüketim merkezli, çok katlı ve aynılaştan yapıların olduğu, çoğunluka tarihi ve kültürel değerlerin ekonomik çıkarlar nedeniyle göz ardı edildiği mekanlar haline gelmiştir. Bu durum, şehirlerdeki yaşam tarzına da etki etmiştir. Artık insanlar, hızlı yaşayan, bir yerden bir yere gitmek için acele eden, zamanı olmayan, üretmekten çok tüketen bireyler haline gelmiştir. Bu değişim aynı zamanda şehirlerin kimliklerinde de birtakım değişimlere neden olmuştur. Böylece şehirlerde manav, bakkal, terzi gibi küçük esnaflar yerine AVM'ler, şehir merkezlerinde devasa otoparklar, parklar ve yeşil alanlar yerine geniş otoyollar belirgin hale gelmiştir. Bunun yanı sıra insan yaşamına hava kirliliği, gürültü kirliliği, sağlıksız yiyecekler, kalabalık içinde yalnızlık gibi olgular girmiştir. Hayatı yaşamaya zamanı olmayan, işine arabasıyla hızlıca giden, kahve içmeye zamanı olmadığı için işine veya evine yürürken kahve içen, zamanı olmadığı için hızlıca ayakta beslenen, komşularını veya yaşadığı yerdeki insanları tanımayan bir insan modeli ortaya çıkmıştır. Bu durum da zamanla insanlarda depresyon, kanser, kalp hastalıkları gibi sağlık problemlerine yol açmaktadır. Bu şekilde yaşamaktan mutluluk duymayan insanların yeni arayışlar içerisine girmesi kentsel boyutta Cittaslow hareketini doğurmuştur.

Küreselleşmeyle beraber şehirlerdeki olumsuz sonuçlara tepki olarak doğan sakin şehir hareketi ilk defa 1999 yılında Orvieto Kongresi'nde gündeme geldi. İtalya'daki üç şehrin (Orvieto, Positano ve Bra) katılımıyla 2000 yılında bir birlik kuruldu. Daha sonra birliğin belirlediği kriterleri kabul edip benimseyen diğer şehirler de birliğe katılım sağlamak için başvurmaya başladı. Kısa zamanda Cittaslow Birliği dünyanın çeşitli ülkelerinden şehirleri çatısı altında toplamaya ve hareketi büyütmeyi başardı. Cittaslow hareketi, altyapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynaklarını kullanan, kendi kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına ve doğasına gerekli önemi veren, gelenek ve göreneklerini sürdüren, insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri bir şehir modeli hedeflemektedir. Bu bağlamda faaliyet hayatına başlayan Cittaslow Birliği, ortaya koyduğu kriterlere uyum sağlayan şehirlerin adaylık süreçlerini yürütmektedir.

Cittaslow birliğine üye olmak isteyen şehirler adaylık sürecini başlatarak, birlik tarafından ortaya koyulan Cittaslow Üyelik Kriterlerini sağlamak ve yerine getirmekle yükümlüdür. Bunları yerine getirirken de ekonomik, sosyal, kültürel bir dizi yenilikler yapmak zorundadır. Şehrin bünyesinde yapılan değişikliklerin kentsel kimliğe etkisi de kaçınılmazdır. Bu bağlamda sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkileri tezin konusunu oluşturmaktadır. Sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerinin ortaya konduğu bu çalışma, olumlu ve olumsuz etkileri ortaya koyarak sakin şehir birliğine katılım sağlayacak şehirlere yol gösterici veriler sunacaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde teorik çerçeve kapsamında şehir kavramı ele alınmıştır. Şehir kavramının tanımı yapıp şehirlerin doğuşundan bahsedilmiştir. Daha sonra klasik, ekolojik ve modern şehir kuramları irdelenip küreselleşmenin doğurduğu küresel şehir kavramı ele alınmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde öncelikle sakin şehirlerin doğuşunda etkili olan yavaş hareketi, sakin şehirlerin ortaya çıkış süreci ve birliğin kuruluşu ele alınmıştır. Daha sonra birliğe üyelik için sakin şehirlerin yerine getirmesi gereken üyelik kriterleri ve Türkiye’de birliğin temsilcisi konumunda olan Türkiye’nin ilk sakin şehri Seferihisar hakkında bilgiler verilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde kentsel kimlik kavramı ele alınmıştır. Kentsel kimliğin tanımı yapılmış ve kentsel kimliği oluşturan bileşenler ortaya konmuştur. Sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkileri, bu bileşenler üzerinden değerlendirilmiştir. Bu nedenle bu bileşenlerin ortaya konması önem arz etmektedir.

Çalışmanın dördüncü bölümünü araştırma yönteminin ifadesi ve bulgular oluşturmaktadır. Çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin beraber kullanıldığı karma yöntem metodu kullanılmıştır. Bu bağlamda öncelikle Cittaslow Birliği tarafından belirlenen, adayların üyelik için uyması gereken Cittaslow Üyelik Kriterleri, kentsel kimlik bileşenleri kapsamında analiz edilmiştir. Bu doğrultuda kentsel kimlikle alakalı kriterler belirlenmiştir. Yapılan bu analiz sonucunda teorik olarak sakin şehir hareketinin şehirlerde yerine getirilmesini istediği kriterle şehirlerin kimliklerine olumlu yönde katkı sağladığı, şehirlerin kimliklerinin sürdürülmesini sağladığı görülmüştür. Analizin ilk aşamasında varılan bu sonuçla beraber Türkiye’nin ilk sakin şehri aynı zamanda birliğin Türkiye’deki temsilcisi konumunda olan İzmir’in Seferihisar ilçesine gidilerek gözlem ve mülakat tekniği ile veri toplanmıştır. Elde edilen bu nitel verilerin analiziyle görülmüştür ki sakin

şehirler, pratikte de genel olarak kentsel kimliğe olumlu yönde katkılar sağlamıştır. Nitel verilerin analizi sonrasında elde edilen verilerle bir anket formu hazırlanarak Seferihisar'da tekrar veri toplama süreci başlamıştır. Bu kapsamda Seferihisar'da yaşayan 381 kişiden anket tekniği ile nicel veriler toplanmıştır. Nicel verilerin analizi sonrasında da sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerinde genelde olumlu yönde etkilere sahip olduğu gözlemlenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

Bu bölümde tezin konusunu oluşturan kavramlar tek tek ele alınmıştır. Bu doğrultuda öncelikle şehir kavramına yer verilip, şehir ile ilgili tanımlar ele alınarak şehrin tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ortaya konulmuş ve şehir kuramları ele alınmıştır. Daha sonra küresel şehir kavramı özellikleri ile beraber irdelenmiştir.

1.1. Şehir Kavramı

Tarih boyunca şehirler, uygarlığın gelişmesine ev sahipliği yapmıştır. Bu ev sahipliği uygarlığın gelişmesiyle beraber şehirlerin de gelişmesine neden olmuştur. Bu durum, kavramların kökenine inildiğinde de görülmektedir. Latince kökenli dillerde uygarlık anlamına gelen “civilization” kent anlamına gelen “civitas”tan türemiştir. Arap kültüründe de yine uygarlık anlamına gelen “medeniyet” kavramının kökeni de bir kent olan “Medine”dir¹.

Şehir ile ilgili tanımlamalara girmeden önce "şehir" ile "kent" arasındaki farkı ortaya koymak faydalı olacaktır. Dilimize Farsçadan geçen kent, bu dilde köy, kırsal yerleşim alanı anlamına gelmektedir. Bununla birlikte Arapçada ay anlamına gelen şehir kavramı, Farsçada medeniyetin hüküm sürdüğü yerleşim yerleri için kullanılmaktadır. Her ne kadar aralarında bir fark da olsa Türkçe’de bu iki kavram, birbirinin yerine kullanılabilir hale gelmiştir. Şehir, kültür ve medeniyet kavramlarını barındırırken kentte modernite vurgusu vardır. Yukarıda belirtildiği gibi günümüzde bu iki kavram birbirinin yerine kullanılabilir hale geldiği için bu çalışmada, bu tartışma derinleştirilmeden şehir kavramı kullanılacaktır. Fakat yapılan alıntılarda asıl esere sadık kalmak amacıyla kent kelimesi de kullanılacaktır.

Tarih boyunca şehir için yapılan tanımlamalar farklılık göstermiştir. Öyle ki, gerek literatürde gerekse mevzuat düzenlemelerinde her zaman ve her ülke için geçerli sayılabilecek bir tanımlama yapmak imkânsız görülmektedir². Bu bağlamda sosyologlar, tarihçiler, şehir plancılar, iktisatçılar, antropologlar, edebiyatçılar v.b her disiplin kendi

---

¹ Tarık Demirkan, “Tarih Boyunca Kuşatılan Özgürlük Adaları; Kentler”, *Kent ve Kent Kültürü*, Cogito, Cilt:8. N.17, 1996 (Yaz), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s.18.

² Zerrin Toprak, *Kent Yönetimi ve Politikası*, Akevler Akdeniz Bilimsel Araştırma Merkezi Yayınları, İzmir, 1998, s: 6.

şehir tanımlarını ortaya koymaktadır. Bu tanımlarda şehirlerin nüfus büyüklüğü, idari statüsü, nüfusun yapısı, şehirlerdeki iş bölümü ve uzmanlaşma, örgütlenme biçimi, işlev alanlarındaki farklılaşma, iş gücünün sektörel dağılımı, heterojenlik, fiziksel doku, üretimin yapısı gibi ölçütler ön plana çıkmaktadır³.

TDK Güncel Türkçe Sözlükte şehir, nüfusun çoğunun ticaret, sanayi hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı olarak tanımlanmıştır⁴. Bu tanımda şehrin daha çok ekonomik yönüne ve şehirdeki iş bölümü ve uzmanlaşmaya vurgu yapılmıştır. Bunun yanı sıra şehir, fiziki alanın büyüklüğü ve görünüm, ekonomik faaliyetler, sosyal yapı ve ilişkiler ve kültürel bünye itibarıyla kırdan ve kır toplumundan ayrılan yerleşim yerleri olarak tanımlanmaktadır⁵. Bu tanımda da genel olarak şehirlerin fiziksel, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan köylerden farklılıklarına dikkat çekilmektedir. Ekonomik kriterler baz alınarak yapılan şehir tanımlarında genel olarak şehir halkı, tarım dışı faaliyetlerle uğraşan insanlar olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda şehir, yalnızca tarımsal faaliyetlerin yürütülmediği, insanların geçimlerini büyük bir oranda ticaret ve sanayi gibi uğraşlarla sağladığı ekonomik bir yapıdır.

Şehirlerin salt demografik özelliği göz önüne alınarak yapılan tanımlamalar da mevcuttur. TÜİK, istatistiksel faaliyetlerini yürütürken, Türkiye’de nüfusu 20.000’den fazla olan yerleşim yerlerini şehir olarak kabul etmektedir. Bunun yanı sıra nüfusu 20.000’den az olan yerleri ise kır yerleşim yeri olarak kabul etmektedir⁶. Nüfusa dayalı bir başka yaklaşım da 5393 sayılı Belediye Kanunu’nda mevcuttur. İlgili kanunun 4. Maddesine göre bir yerleşim yerinin nüfusu 5.000 veya üzerindeyse burada belediye idaresi kurulabilir⁷. Burada yasa koyucu, idareye bir yerleşim yerini şehir olarak değerlendirip belediye kurulabilmesi yetkisini öncelikle nüfus kriterine bağlamıştır. Ayrıca belirtmek gerekir ki 5.000 nüfus kriterini sağlayan bir yerleşim yerinin şehir olarak nitelendirilmesi yine siyasi iktidarın elindedir ve siyasi bir irade gerektirir. 5.000 nüfus kriterini sağlayan bir yerleşim yeri ancak bir kanunla şehir olarak nitelendirilip belediye

³ Erol Kaya vd., Modern Kent Yönetimi-I, Okutan Yayınları, İstanbul, 2008, s:3.

⁴ TDK, Türk Dil Kurumu, <https://sozluk.gov.tr> (Erişim Tarihi: 02.11.2019)

⁵ Bekir Parlak, Kamu Yönetimi Sözlüğü, MKM-Marmara Kitap Merkezi., İstanbul, 2011, s. 452.

⁶ TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu, http://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/YMA_2012/metaveri/tanim/index.html (Erişim Tarihi: 10.05.2019).

⁷ 03.07.2005 Tarih ve 5393 kanun numaralı “Belediye Kanunu” madde 4.

teşkilatına sahip olabilir. Aynı sayılı maddede yasa koyucu, il ve ilçe merkezlerinde belediye teşkilatının kurulmasını zorunlu kılarak buraları şehir olarak kabul etmektedir⁸.

1.2. Şehirlerin Doğuşu

Şehirlerin ilk olarak tarih sahnesine ne zaman ve nerede çıktığı ile ilgili kesin bir bilgi bulunmamakla beraber, arkeolojik kazılardan elde edilen verilere göre yapılan tahminler mevcuttur. Arkeolog Gordon Childe, Mezopotamya, Mısır ve İndus vadisinde arkeologların ortaya çıkardığı M.Ö. 3.000’li yıllara ait yerleşim yerlerini ve buradaki yaşantıyı kentsel devrimin bir parçası olarak görmektedir⁹. Tabii ki bu şehirlerin tarih sahnesine çıkışıyla ilgili genelgeçer bir kabul değildir.

Şehirlerin tarih sahnesine nasıl çıktığıyla alakalı temelde iki tane tez ortaya atılmıştır. Birinci ve yaygın olan teze göre tarım ve hayvancılığın hüküm sürdüğü yerleşim yerlerinden kentsel hayata geçişle şehirler meydana gelmiştir. Bu görüşe göre sulama olgusuna bağlı olarak tarımın gelişmesi ve böylece artı ürün kazanımı şehirleri doğurmuştur. Bu tezde, toprak ve iklim şartları şehirlerin doğuşunda etkili olmuştur. Toprak ve iklim koşullarının uygun olduğu durumlarda artı ürün ortaya çıkar. Sırasıyla, artı ürün elde edilmekte, sosyal tabakalaşma ve kentleşme ortaya çıkmaktadır¹⁰.

Şehirlerin ortaya çıkışıyla ilgili ikinci tez ise şehirlerin önceden var olduğu ve kır yerleşiminin şehirlerin uzantısı olduğuyla ilgilidir. Buna göre kırsal yerleşim yerleri, şehirlerden doğmuştur. Bu görüşü savunanlara göre şehirler, avcı-toplayıcı toplum içerisinde ticaretin yaygınlaşmasıyla gelişmiştir. Bu ticaret içerisinde de en çok alınıp satılan şeyler de hayvanlar olmuştur. Zamanla bir hayvanı avlayıp ticaretini yapmak, canlı bir hayvanın ticaretini yapmaktan daha zahmetli hale gelmiş ve insanlar arasında canlı hayvan ticareti yaygınlaşmıştır. Daha sonra bu hayvanların beslenip büyütüleceği ve onlara besin teminin sağlanacağı alanlara ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaçlar da tarımı doğurmuş ve böylece tarım, kentsel hayatta bir ihtiyacın sonucunda ortaya çıkmıştır¹¹. Beraberinde de kırsal yerleşim yerleri doğmuştur.

⁸ 03.07.2005 Tarih ve 5393 kanun numaralı “Belediye Kanunu” madde 4.

⁹ Gordon Childe, *Tarihte Neler Oldu*, (Çev. Alâeddin Şenel ve Mete Tunçay), Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2009, s. 37.

¹⁰ Rana A. Aslanoğlu, *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*, Asa Kitabevi, Bursa, 1998, s. 17.

¹¹ Rana A. Aslanoğlu, a.g.e., s. 20.

Arkeolojik kazılardan elde edilen verilere göre şehirler kimi zaman bir pazarın etrafında, kimi zaman bir tapınağın etrafında, kimi zaman güvenlik ihtiyacı nedeniyle bir tepede kurulmuş veya etrafı surlarla çevrilmiştir. Bu da göstermektedir ki şehirlerin doğuşunda ekonomik, dini, kültürel, yönetsel ihtiyaçlar ve güvenlik ihtiyacı önemli rol oynamıştır.

Modern anlamda şehir, sanayi devrimi ile tarih sahnesine çıkmıştır. Sanayi devrimi ile beraber kırsal alanlardan şehirlere büyük bir göç akımı başlamış, şehirler oldukça kalabalıklaşmış ve birçok şehir nüfus patlaması yaşamıştır. Bu doğrultuda 19. Yüzyıl boyunca, Londra'nın nüfusu 900 binden 4,5 milyona, Paris'in nüfusu 500 binden 2,5 milyona, Berlin'in nüfusu 190 binden 2 milyona yükseldi. Aynı şekilde Amerika şehirleri de nüfus patlaması yaşadı. New York nüfusu 60 binden 3,4 milyona yükseldi. 1840'ta bir köy olan Chicago'nun nüfusu bu yüzyılda 1,7 milyona ulaştı¹². Şehirlerdeki bu ani nüfus artışı şehirlerin yapısını değiştirdi ve şehirlerin büyümesine neden oldu. Sanayi devrimiyle beraber kurulan fabrikalar çoğunlukla hammaddelerin kolay bir şekilde temin edilebileceği mevkilere kurulmaktaydı. Dolayısıyla nüfus da bu alanlarda yoğunlaşmaktaydı¹³. Bu doğrultuda 18. ve 19. yüzyıl ilk modern sanayi şehirlerini merkezlerinde fabrikaların olduğu, alt yapıdan yoksun, sağlıksız yaşam alanlarına sahip, kötü koşullarda çalışma alanlarıyla dolu, çarpık kentleşmenin hâkim olduğu bir şehir yapısı ile betimleyebiliriz¹⁴. Günümüz şehirleri de sanayi devrimi sonrasında yapısal formuna kavuşmuş şehirlerin miraslarıdır.

1.3. Klasik Şehir Kuramları

Klasik şehir kuramcılarında Karl Marx ve Frederich Engels, şehri bir araştırma nesnesi olarak incelemekten ziyade feodalizmden kapitalizme geçişteki önemine vurgu yapmıştır¹⁵. Marx'a göre sanayileşme, kırdan şehre nüfus hareketini tetikleyecek ve şehirlerde bir yığılma meydana gelecektir. Böylece kapitalizmin feodalizmin yerine

¹² Robert Fishman, *Yirminci Yüzyılda Kent Ütopyları: Ebenezer Howard, Frank Lloyd Wright ve LeCorbusier*, (Der. ve Çev. Ayten Alkan, Bülent Duru), 20. Yüzyıl Kenti, İmge Yayınevi, Ankara, 2002, s. 107-126.

¹³ Anthony Giddens, *Sosyoloji*, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2012, s. 946-947.

¹⁴ Doğan Aslan, *Modern Kent Anlayışına Alternatif Olarak Sakin Şehir: Halfeti*, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2019, s. 8.

¹⁵ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, "Klasik Kent Kuramlarından Eleştirel Kent Kuramlarına Geçiş Bağlamında Kentleri Yeniden Okumak", *Ege Coğrafya Dergisi*, Cilt: 27, No: 1, 2018, s. 3.

geçmesiyle birlikte imalata dayalı ve kent merkezli yeni bir sınıf sistemi oluşacak ve feodal toplum içinde bir nevi kurtarılmış bölge yaratılacaktır¹⁶.

Marx şehirleri tanımlarken iş bölümünü esas almıştır. Ona göre, Orta Çağ'a kadar olan toplum tarihi kırsal kesimin tarihi iken Orta Çağ'dan itibaren feodal üretim biçimin ortaya çıkması ve ticaretin yoğunlaşmaya başlamasıyla kır-kent ayrımı meydana gelmiştir¹⁷. Böylece sermaye, şehirlerde birikmiş ve yeni iş bölümleri doğmaya başlamıştır. Yeni iş bölümleri de şehirde yeni sınıfların meydana gelmesini sağlamıştır. Marx ve Engels kent ve kentleşme olgusu kapitalizmin gelişimi, sermayenin birikimi ve sınıf mücadelesi çerçevesinde ele alınmıştır¹⁸.

Klasik şehir kuramcılarında Weber, ideal şehrin özelliklerini ortaya koyarak şehir tanımlaması yapmıştır. Weber'e göre şehir, çoğu kere, büyük bir kalabalığın yoğun bir şekilde yerleştiği ve sakinlerinin birbirleriyle karşılıklı kişisel tanışıklıklarının olmadığı kadar geniş bir koloni oluşturdukları bir alan olarak düşünülür¹⁹. Bununla beraber Weber, şehir sakinlerinin hayatlarını tarımdan değil ticaret ve alışverişle kazandığını ifade eder. Ancak alışverişin hâkim olduğu tüm mahalleri şehir saymak da tümüyle uygun olmayacaktır. Aksi halde Asya ve Rusya'daki ticaret köyleri de bu tanımın içine girmiş olur. Fakat bu köyler yapıları bakımından bir şehir olma durumundan oldukça uzaktadırlar²⁰. Bu noktada Weber, şehrin özellikleri arasında ticaretin yanı sıra ekonomik çok yönlülük boyutunu da eklemektedir. Weber'e göre ekonomik çok yönlülüğü kurmanın en iyi yöntemi de bu yerleşim yerinde geçici değil düzenli bir mal mübadelesinin yani yerel bir pazarın varlığıdır²¹.

Bir evler topluluğuna sahip olmasının yanı sıra şehir, kendisine ait toprağa dayalı mülkiyeti ve gelir ve giderlerden oluşan bütçesiyle aynı zamanda iktisadi bir birliğe de sahiptir²². Weber'e göre şehirdeki bu iktisadi birlik, kentsel ekonomik politikayı ortaya çıkarmaktadır. Kentsel ekonomik politika denen şeyin özelliği, kitleleri sürekli ve ucuz bir şekilde doyurmayı ve esnaf ve tüccarların ekonomik fırsatlarına standart getirmeyi

¹⁶ Anthony Giddens, *Sosyoloji Başlangıç Okumaları*, (Çev. Günseli Altaylar), Say Yayınları, İstanbul, 2010, s. 296.

¹⁷ Rana A. Aslanoğlu, a.g.e., s. 58.

¹⁸ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 4.

¹⁹ Max Weber, *Şehir, Modern Kentin Oluşumu*, Yarıncı Yayıncılık, İstanbul, 2010, s. 67.

²⁰ Max Weber, a.g.e., s. 88.

²¹ Max Weber, a.g.e., s. 89.

²² Max Weber, a.g.e., s. 97.

gözeticek biçimde yerel şehir ekonomisinin koşullarını istikrara kavuşturma çabası idi²³. Weber'e göre bu kentsel ekonomik politika da şehrin siyasi egemenliğinin sahibi olan bir siyasi otoriteye ihtiyaç duymaktadır²⁴. Bir yerleşim yerinin şehir sayılabilmesi için yukarıda sayılan bu ekonomik şartların yanı sıra bir politik-idari otoritenin de varlığı gerekmektedir. Hatta yeri geldiğinde bu ekonomik şartları sağlamadığı halde politik-idari anlamda şehir sayılan yerler de vardır. Ortaçağ'da yasal olarak şehir sayılan ve nüfusun geçimlerini yüzde doksan veya daha fazla tarımdan elde ettiği alanlar vardı²⁵. Weber'e göre ancak bu sayılan özellikleri barından bir mekân, şehir olabilir.

Klasik şehir kuramcılarında Simmel, şehrin insanlar üzerindeki etkilerini ve insanlarda yarattığı değişiklikleri incelemiştir. Şehri yabancılaşma kavramıyla açıklamıştır. Simmel'e göre, şehir insanı yalnızdır. Şehirlerdeki kalabalık aslında topluluk duygusunun ve mekânsal bağlılığın giderek zayıflamaya başladığı ortamlar yaratmıştır. Buna göre kentli insan, her şeyi sayıya indirgeyen, rasyonel, dakik ve kendisi için hiçbir şeyin anlamı olmayan ve çelişkili tutumlar sergileyen bir yaşam tarzına sahiptir²⁶.

Kısacası klasik şehir kuramcılarında Marx ve Engels şehri sermaye birikimi, sınıf bilinci ve çatışma üzerinden analiz etmiştir. Weber, şehrin birtakım özelliklerinden bahsederek ideal şehri ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra, Simmel de şehirli insanın zihinsel dünyasını sorgulamıştır. Klasik kent kuramcıları için kent henüz bir araştırma nesnesi değildir²⁷.

1.4. Ekolojik Şehir Kuramları

Ekolojik şehir kuramları, Chicago ekolünden olan Robert Ezra Park ve onun öğrencileri olan Ernest Burgess, Roderick Mckenzie ve Louis Wirth tarafından geliştirilmiştir.

Park'a göre şehir, uzun bir süreç içerisinde kendiliğinden dengeye oturacak bir ekosistem veya organizmadır²⁸. Bu görüşe şehir toplumu, ekolojide ortaya çıkan rekabet, istila, yerine geçme süreçleri aracılığıyla dengeye ulaşır. Şehirlerde yerleşme, yer

²³ Max Weber, a.g.e., s. 99.

²⁴ Max Weber, a.g.e., s. 100.

²⁵ Max Weber, a.g.e., s. 100.

²⁶ Fuat Güllüoğlu, "Kent Kuramları", *Kent Sosyolojisi*, (Der. Fatime Güneş), Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2978, Eskişehir, 2013, s. 59.

²⁷ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s. 4.

²⁸ Robert E. Park, "Human Ecology", *The Urban Sociology Reader*, (Ed. Jan Lin ve Christopher Mele), Routledge, London, s. 87.

değiştirme ve yeniden yerleşme ile insanlar geçimlerini kazanmak için mücadele ederken yaptıkları düzenlemelerle farklı mahalleleri ortaya çıkarır²⁹. Bu farklı mahalleler de kendi bölgelerine uyum sağlayan, buralarda yaşamaya elverişli bireylere yaşam alanı olur. Darwinci yaklaşımla şehri ele alan Park'a göre şehirde yaşayan insanlar devamlı rekabet içindedir ve bir hayat mücadelesi vermektedir. Bu bağlamda şehir, güçlü olanların ve ona ayak uydurabilenlerin hayatta kaldığı bir sosyal ormandır.

Ekolojik şehir kuramcılarında Burgess, kentleşme sürecine odaklanarak rekabetçi ekonomik yapıyı gösteren tek merkezli daireler kuramını geliştirmiş ve kentsel ekolojik kurama mekân boyutunu kazandırmıştır³⁰. Tek merkezli daireler kuramına göre şehir, iç içe geçmiş, merkezden çevreye doğru büyüyen beş daireden oluşur. Her dairenin işlevi farklıdır.

Burgess'in modeline göre birinci daire, merkezi işyeri bölgesidir. Burası şehrin merkezidir. İş ve ticaret merkezleri burada yer almaktadır. Aynı zamanda toprağın en pahalı olduğu bölge burasıdır. İkinci daire geçiş bölgesi olan toptancı ve imalat sanayi bölgesidir. Gelişmemiş ve çöküntü alanlarından oluşmaktadır. Fabrikalara yakın olan bu bölgelerde genelde işçi konutları yer almaktadır. Genelde dar gelirli ailelerin ve yeni göçmenlerin yaşadığı bölgelerdir. Daima merkezin genişleme tehdidi altındadır. Merkez daire genişledikçe buradaki kira ve arazi fiyatları artmaktadır. Dolayısıyla burada yaşayan insanlar göç etmek zorunda kalmaktadır. Üçüncü dairede ise gelir seviyesi daha yüksek mavi yakalı işçiler yaşamaktadır. Geçiş bölgesinde yaşamayan ve iş yerlerine çok uzak olmak istemeyen insanlar bu bölgede yaşar. Dördüncü daire ise orta ve üst sınıf insanların yaşadığı bölgelerdir. Bu bölge genelde lüks konutlara sahiptir. Beşinci bölge ise şehir merkezinden oldukça uzak olan banliyö alanlarının olduğu bölgedir. Bu model Burgess tarafından Chicago şehrine uyarlanmıştır³¹.

Ekolojik şehir kuramcılarında Mckenzie, şehri "kentsel ekolojik büyüme kuramı" ile açıklamıştır. Mckenzie'ye göre şehirleri oluşturan temel süreçler; yoğunlaşma, merkezileşme, ayrımlaşma ve istila-ardıllık süreçleridir.

Benzer işleve sahip birimlerin bir araya gelmesiyle yoğunlaşma gerçekleşir. Kentsel işlevlerin farklılaşması sonucu yönetim ve örgütlenmenin tek çatı altında birleşmesi ile merkezileşme, aynı işlevdeki birimlerin toplanmasıyla

²⁹ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 7.

³⁰ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 8.

³¹ Fuat Güllüpnar, a.g.e., s. 64.

farklı birimler arasında ayrılaşma, belli bir işleve sahip ekolojik birimin yerine bir başka işlevin gelmesi ve böylece eski işlevin yerini yenisine bırakması ile istila-ardıllık süreçleri yaşanır.

Tüm bunlar doğal bir süreç gibi gelişir. Bunun oluşumundaki en temel faktör ise ekonomik olarak hayatta kalma mücadelesidir. Buna göre, kentin en iyi yerine yerleşmeyi başaran bir işletme en güçlü olanıdır. Onun yerleştiği yerdeki güçsüzler ise orayı terk etmek zorunda kalır ve bu da istilaya karşılık gelir. İstila-ardıllık sürecinin ise çeşitli nedenleri olabilir: ulaşım akslarının değişmesi, alanın fiziksel olarak eskimesi, yeni çekim merkezlerinin ortaya çıkması vb.³².

Wirth'e göre şehir, yalnızca günümüz insanına daha büyük bir oranda iş ve yerleşim olanakları sunan bir yer değildir, aynı zamanda dünyanın en uzak yerlerini kendine çeken, türlü bölgeleri, insanları ve etkinlikleri bir düzene göre biçimlendiren, ekonomik, siyasal ve kültürel yaşamın öncüsü ve denetleyicisi konumunda olan bir merkezdir³³. Bu bağlamda sosyolojik olarak bir şehir, toplumsal açıdan bir örnek olmayan insanların görece olarak geniş bir alanda, yoğun bir biçimde ve sürekli olarak birlikte bir yere yerleşmiş bulunması biçiminde tanımlanabilir³⁴. Wirth'e göre, nüfusun büyüklüğü, yoğunluğu ve heterojenliği kenti kırdan ayıran kenti anlamamıza yarayan açıklayıcı değişkenlerdir. Ona göre kentleşme nüfusun büyüklüğü, yoğunluğu ve heterojenlerinin bir sonucudur³⁵.

1.5. Çağdaş (Radikal) Şehir Kuramları

1970'lerin başında Lefebvre, Castells ve Harvey'in öncülüğünde yeni sorular sormaya başlayan eleştirel kent teorisi, kentsel gelişmeyi ve kentsel gelişmenin evrelerini eleştirel bir bakış açısıyla kavramsallaştırmıştır³⁶. Bu eleştirilerin merkezinde de ekolojik şehir kuramlarının geliştirildiği Chicago Okulu bulunmaktadır.

1960'lı yılların sonundan bu yana, kent ve kentleşmeyi temel olarak iktidar ilişkileri, maddi etmenler ve üretim tarzlarının biçimlendirdiğini ve bunların belirleyici olduğunu iddia eden Neo-Marxist teorisyenler etkili olmaya başlamıştır³⁷. Lefebvre,

³² Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 8.

³³ Louis Wirth, "Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme", *20. Yüzyıl Kenti*, (Der ve Çev. Bülent Duru, Ayten Alkan), İmge Yayınevi, Ankara, 2002, s. 77-78.

³⁴ Louis Wirth, a.g.e., s. 80.

³⁵ Fuat Güllüpinar, a.g.e., s. 65.

³⁶ Fuat Güllüpinar, a.g.e., s. 69.

³⁷ Fuat Güllüpinar, a.g.e., s. 69.

Harvey ve Castells, şehirle ilgili çalışmalarıyla Marksist şehir kuramına önemli ölçüde katkıda bulunmuşlardır.

Kenti kapitalist gelişmenin öznesi olarak gören Henri Lefebvre'ye göre mekânın ideoloji ve siyasetten arındırılmış salt bir nesne olması kabul edilemez, aksine mekân her zaman politik ve stratejik öneme sahip olmuştur. Bunun kapitalist sistemdeki yeri de aynı önemden bağımsız değildir. Bu süreçte kapitalizm bir mekâna yerleşir ve kendisini sürekli olarak üretmek için canlılığını korumaya çalışır. Sermayenin mekâna farklı bir işlevsellik kazandırmasıyla artık "sermaye mekânı" ortaya çıkar ve kapitalist üretim tarzında mekân yeniden ve yeniden üretilen bir metaya dönüşür. Bu devri-daim oluşumda metaya dönüşen mekân artık sermaye için ekonomik bir değere sahiptir³⁸.

Kapitalizm her defasında içine girdiği krizleri mekânı kullanarak aşmıştır³⁹.

Kapitalizm kendi iç çelişkilerini bir asırdır çözmeseydi bile, hafifletmeyi başarmış ve sonuçta, Marx'ın *Kapital*'i yazışından günümüze geçen yüzyıllık sürede büyümeyi gerçekleştirmiştir. Bu durumun maliyetinin ne olduğunu hesaplayamayız ancak nasıl bir araçla gerçekleştiğini biliyoruz: mekânı işgal ederek ve mekânlar üretmek⁴⁰.

Lefebvre'ın bu görüşü mekânın kapitalizm tarafından nasıl amaç haline dönüştüğünün ifadesidir. Marksist araştırmacılara göre mekân, kapitalist üretimin yapıldığı yer iken, geçtiğimiz yüzyıl boyunca mekânın kendisi kapitalizm tarafından metalaştırılarak bir üretim nesnesine dönüştürülmüştür⁴¹. Buna göre şehrin değeri, sağladığı rant ölçüsünde belli olmaktadır.

Lefebvre mekânın sermayenin yalnızca üretim ve dolaşımı için değil, özellikle çalışan kesim için yeniden üretiminin de dikkate alınması gerektiğini ve kapitalistlerin keşfettiği bu durum karşısında sosyalist bir toplumun yaratılması için sosyalistlerin de aynı görevle yükümlü olduklarını ifade eder ancak bunun nasıl yapılacağını net bir biçimde belirtmez. Lefebvre'ye göre kentsel mekânın üretimi ona bağlı olan sosyal ilişkilerin de yeniden üretimi anlamına gelir ki bu da mekânın toplumsal bir ürün olduğunu gösterir. Dolayısıyla mekânın hem sosyal hem de fiziksel bir varlık olarak ve diyalektik bir yaklaşım içinde ele alınması gerektiğini vurgular⁴².

³⁸ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 10.

³⁹ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 10.

⁴⁰ Henri Lefebvre, *Kentsel Devrim*, Sel Yayıncılık, 2013.'den aktaran Tarık Şengül, *Sınıf Mücadelesi ve Kent Mekânı*, Praksis, 2001, s. 14.

⁴¹ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 11.

⁴² Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 11

Castells'e göre şehirler eğitim, sağlık, konut, ulaşım gibi kolektif tüketimin yaşandığı ve iş gücünün yeniden üretiminin sağlandığı mekanlardır⁴³. Castells'e göre bu ortak tüketim araçlarını sağlayan devlet, emek gücünün yeniden üretimi için işgücünün ertesi gün çalışması için gerekli olan gıda, barınma, dinlenme vb. ihtiyacı olan diğer mal ve hizmetleri karşılamayı temel amaç olarak görmektedir⁴⁴. Aksi halde şehir sakinleri organize olarak bir toplumsal hareketle buna karşı koyabilir. Devlet bu dengeyi gözeterek iş gücünü ertesi güne hazırlar. Castells'e göre devlet, bunu soylulara ve kapitalizme hizmet için yapmaktadır. Devlet bankalar ya da firmalar ile anlaşıp yolları ya da yeşil alanları planlamakta ve kentlerin fiziksel görünümünü etkilemektedir. Bu sebeple ortaya çıkan nihai ürün (kentin fiziksel görünümü) hem devletin hem de sermayenin bir ürünüdür⁴⁵. Dolayısıyla şehirleşme, Castells için yapay bir süreç ile inşa edilmektedir. Şehir, kapitalistlerin çıkarlarını gözetken devlet, şehirden rant sağlayan sermaye ve bu sürecin çelişkilerine tepki veren toplumun bir ürünüdür⁴⁶.

Ekonomi politik perspektifin bir başka temsilcisi olan Harvey, kent çalışmalarında genel olarak kapitalist sistemin adaletsizliği üzerine odaklanmaktadır. Harvey, mekân kavramını kapitalist sermaye birikimin hareketleri ve krizleri kapsamında ele almaktadır⁴⁷. Harvey'e göre şehirlerin gelişimi, sermayenin karlarını artırmak için yatırımlarını şehirlere yönlendirmesiyle sağlanmıştır. Modern şehirlerin büyümesi kapitalistlerin kârlarını azami seviyeye çıkarmak istemeleri sonucunda gerçekleşmiştir.

Harvey, kentsel rant teorisini sermaye birikiminin dinamiğiyle açıklamaktadır. Bu, rant sermayesi ve kriz teorisi ile gerçekleşmiştir. Kapitalistler arasındaki rekabet aşırı birikim bunalımına neden olur. Bu durum krize yol açar; istikrarı sağlamanın yolu sermayenin yapıyı çevrede yatırıma yönlendirilmesidir⁴⁸.

Harvey'e göre sermayenin kente yatırımı, sermayenin birikim süreçleri esas alınarak analiz edilmelidir. Sermayenin birinci döngüsünde (çevrim) temel yatırım, üretim ve tüketimdedir. Sınırlı bir zaman döneminde ortaya çıkan aşırı birikim nedeniyle birinci döngüde bloke olan ve krize giren sermaye, ikinci ve üçüncü döngülere doğru akar. Sermayenin ikinci döngüsü sabit mallardaki yatırımlarla oluşur ve doğrudan girdiler yerine, yardımlar olarak tanımlanan tüketim fonlarıyla oluşur. Kapitalizmin doğası gereği artı-değer

⁴³ Manuel Castells, *The Urban Question*, Edward Arnold Press, 1977 s. 237.

⁴⁴ Fuat Güllüpnar, a.g.e., s. 75.

⁴⁵ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 11-12.

⁴⁶ Hatice Turut ve E. Murat Özgür, a.g.e., s 12.

⁴⁷ Fuat Güllüpnar, a.g.e., s. 75.

⁴⁸ Fuat Güllüpnar, a.g.e., s. 75.

üretiminde girdiği krize çözüm olarak, sermayenin ikinci döngüleri (yapılı çevre üretimi; konut, işyerleri, alışveriş merkezlerine, kısaca kentsel alana yatırım vb.) devreye girmektedir. Sermayenin ikinci döngüye kayışının tek nedeninin birinci döngüdeki birikim fazlasının olmadığı; ikinci döngüdeki kâr oranlarının yapılı çevrede yüksek olması durumunda da sermayenin bu alana kaçtığı söylenebilir⁴⁹.

1.6. Küresel Şehir Kavramı

Küreselleşme ve dolayısıyla neo-liberalizm, ağırlıklı olarak 1980'li yıllarda uygulamaya geçirilmiştir. Daha önceki dönemlerde merkez ülkelerde yığılmış olan sermaye dünya ölçeğinde hareket etmeye başlamış ve böylece gelişmiş ülkelerin büyük şehirlerinde yığılma göstermiş olan büyük sermaye, yeni gelişmelerin dışında mikro ölçekten makro ölçüğe, sınırlı alandan küresel alana doğru harekete geçmiştir. Sermayenin bu yeni alışkanlığında ekonomik, sosyal ve siyasal boyutu ağırlıklı yer tutan küreselleşmeye bir de mekânsal boyuttaki küreselleşme eklenmiştir⁵⁰.

Küreselleşme süreçlerinin yoğun olarak yaşandığı yeni dünya düzeninde ulus devletler, modern dönemlere ait anlamlarını ve fonksiyonlarını yitirmeye ve süreçle beraber yeniden şekillenmeye başlamışlardır⁵¹. Bunun sonucunda küresel şehirler tarih sahnesinde rol oynamaya başlamışlardır. Catells'e göre küresel şehirler aslında bir mekân değil bir süreçtir. Bu süreci, ileri hizmetlerin üretim ve tüketim merkezleriyle, bu merkezleri destekleyen yerel toplumları küresel bir ağ içinde birbirine eklemleyen, diğer yandan da bilgi akışına paralel olarak bu merkezlerin hinterlandlarıyla bağlarını zayıflatan bir süreç olarak tanımlamıştır⁵².

Küresel şehirlerin bugün diğer şehirlerden en önemli ayırt edici noktaları, dünya ekonomisinin temel karar verme noktaları olmalarıdır⁵³. Bu şehirlerde imalat sanayi büyük ölçüde ortadan kalkmıştır, buralarda üretimden ziyade üretilen ürünler kontrol edilir. Ayrıca üretilen ürünlerin dağıtılmasında ve hizmet sektöründe de yönlendirici

⁴⁹ Fuat Güllüpnar, a.g.e., s. 75-76.

⁵⁰ Marcuse Peter ve Ronald Van Kempen, *Globalizing Cities: A New Spatial Order?*, Blackwell Publishers, Oxford, 2000 s. 1-22.'den aktaran Nazlı Yücel Batmaz, Küresel Kentlerin Yönetimi ve İstanbul İçin Bir Model Önerisi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara s. 35.

⁵¹ Henry Wai Yeung, Kris Olds, "From The Global Cit to Globalizing Cities: Views from a Developmental City- State in Pasific Asia" <http://www.lboro.ac.uk/gawc/index.html>, (Erişim Tarihi 24.04.2008)'den aktaran Nazlı Yücel Batmaz, Küresel Kentlerin Yönetimi ve İstanbul İçin Bir Model Önerisi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010, s. 35.

⁵² Manuel Castells, *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür*, (Çev. Ebru Kılıç), Cilt 1: Ağ Toplumun Yükselişi, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2005, s. 517.

⁵³ Peter Taylor, *World City Network: A Global Urban Analysis*, Routledge, London, 2004, s. 192.

fonksiyonlara sahiptirler⁵⁴. Küresel şehirlerin genel özellikleri aşağıdaki tabloda detaylı olarak ele alınmıştır.

Tablo 1.1. Küresel Şehirlerin Özellikleri

Ekonomik Özellikler	- Hizmet sektörü ön plandadır.
	- İmalat sektörü büyük ölçüde ortadan kalkmaktadır.
	- Enformel sektörde istihdam artmaktadır.
	- Uzmanlaşmış iş gücü potansiyeli yüksektir
	- Kentler arasındaki rekabet yaşanmaktadır.
	- Tüketim kültürü yaygındır.
	- Kentler üretim merkezi olmaktan çıkarak tüketim merkezlerine dönüşmektedir.
Sosyal ve Kültürel Özellikler	- Emek piyasasında ikili yapı hakimdir.
	- Emek yapısında ikili yapının hâkim olması sosyal kutuplaşmaları artırmaktadır.
	- Zayıf sosyal ve kültürel ilişkiler artmakta, yabancılaşma yaşanmaktadır.
	- Tek tipleşme yaygınlaşmaktadır.
	- Öz kültürden uzaklaşmaktadır.
	- Kentsel mekânda kutuplaşmalar artmaktadır, bölünmeler ve gelir dağılımında adaletsizlikler görülmektedir.
	- Suç ve şiddet artmaktadır.
Mekânsal Özellikler	- İç ve dış göç çekmekte, uluslararası ve bölgeler arası göçmenlere rastlanmaktadır.
	- Kentsel topraklarının fiyatları ve buna bağlı olarak da kentsel yaşam maliyetleri artmaktadır.
	- Çok katlı plazalar, gökdelenler, lüks konut siteleri inşa edilmektedir.
	- Çağdaş yapı teknolojileri yaygın olarak kullanılmaktadır.
	- Aynılan kentler, benzer yapılar görülmektedir.
	- Gelir dağılımındaki dengesizlik fiziksel mekanlara da yansımaktadır (gecekondu-lüks konut).
	- Kentsel yeniden yapılanma ile yeni kentsel rantlar oluşturulmaktadır.
Yönetimsel ve Siyasal Özellikler	- Kentsel ulaşımı kolaylaştırmak için çok katlı kavşaklar, yollar oluşturulmaktadır.
	- Araştırma merkezleri, teknoloji enstitüleri ve güzel sanatlar akademileri yer almaktadır.
	- Devlet in ekonomide etkisi azalmaktadır, kamu hizmetleri özel sektöre gördürülmektedir.
Çevresel Özellikler	- Küresel ve yerel birimler önem kazanmaktadır, kentsel yönetim önem kazanmaktadır.
	- Kentler arası rekabet görülmektedir.
Çevresel Özellikler	- Çevre ve korumaya ilişkin kurallar sermaye tercihleri doğrultusunda yapılmaktadır.
	- Tarihi ve kültürel değerler ekonomik çıkarlar doğrultusunda göz ardı edilmektedir.

⁵⁴ Nazlı Yücel Batmaz, Küresel Kentlerin Yönetimi ve İstanbul İçin Bir Model Önerisi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010, s. 40.

(**Kaynak:** Nazlı Yücel Batmaz, Küresel Kentlerin Yönetimi ve İstanbul İçin Bir Model Önerisi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010, s. 46-48.)

Tablo 1.1'deki özellikler incelendiğinde sakin şehirleri doğuran sebepler de gün yüzüne çıkmaktadır. Ekonomik özellikler başlığı altında ifade edilen şehirlerin üretim merkezi statüsünü kaybedip tüketim merkezi haline dönüşmesi sakin şehirleri doğuran nedenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra yine sosyal ve kültürel özellikler başlığı altında yer alan özelliklerin hemen hemen hepsi; mekânsal özellikler başlığı altında yer alan çok katlı yapılar ve betonlaşma, aynılaşan şehirler ve şehirdeki rantın artması; çevresel özellikler başlığı altında ifade edilen çevre ve korumaya ilişkin kararların alınış biçimi, tarihi ve kültürel değerlerin ekonomik çıkarlar nedeniyle göz ardı edilmesi sakin şehirlerin doğuşunda etkili olmuştur. Sakin şehir felsefesinin temelinde küresel şehirlerin barındırdığı problemler yatmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

SAKİN ŞEHİR HAREKETİ

Bu bölümde küresel şehirlere bir tepki olarak doğan sakin şehirler ele alınacaktır. Sakin şehir felsefesinin temelinde yatan yavaş hareketinden bahsedilerek sakin şehirlerin ortaya çıkışı, sakin şehirlerin oluşturduğu Cittaslow birliği, birliğe üye olma kriterleri detaylı olarak ele alınacaktır. Daha sonra Türkiye'nin ilk sakin şehri ve birliğin Türkiye'deki temsilcisi olan Seferihisar hakkında bilgi verilecektir.

2.1. Yavaş Hareketi

Yavaş hareketi (slow movement), küreselleşmeye ve onun dayattığı homojen yapıya tepki olarak 1986 yılında İtalya'da filizlenmeye başlamıştır. Bu hareketin doğuşunda küresel sermayenin önemli temsilcilerinden olan McDonald's şirketi yatmaktadır. İtalya'da 1986 yılında McDonald's restoranın açılışı, firmanın yerel yemek kültürünü ve yerel tatları yok ettiği gerekçesiyle Gazeteci Carlo Petrini önderliğinde büyük bir protestoya sahne olmuştur. Bu hareketle hızlı yemek yeme kültürü olan fast food yerine hayatın zevkine vararak ve tüm tatları hissederek yeme, içme eğiliminin gerekliliğine vurgu yapılmıştır⁵⁵.

Fast food kültürüne karşı yapılan bu hareket, yavaş yemek (slow food) olarak anılmış ve sonrasında bu hareket temel alınarak farklı yavaş hareketleri meydana çıkmıştır. Bunların temelinde yerel olana vurgu, sürdürülebilirlik ve hayatı sindirerek ve zevk alarak yaşama felsefesi vardır. Özmen vd. ifade ettiği üzere;

Yavaş hareketi “yaşamı sindire sindire” yaşamak, hayattan zevk almak, insanı insan, toplumu toplum, kültürü kültür, çevreyi çevre yapan değerleri koruyarak bir yaşam tarzını hedeflemektedir. Yavaş yaşamda tüketmek kavramının yerini dönüştürmek yeniden kazanmak almıştır. Bu çerçevede de hayatın her yanına sirayet etmeyi hedeflemektedir⁵⁶.

Yavaş hareketi kısa bir zaman içinde İtalya'yı aşip dünyadaki farklı coğrafyalara yayılmayı başarmıştır. Dünyanın birçok yerinden ve farklı kültürlerden bu hareketi destekleyen insanların sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Küreselleşmeye karşı yerel olanı ön plana çıkararak bu hareket de küreselleşmeye başlamıştır. Bu durum, yavaş hareketi için bir

---

⁵⁵ Şule Yüksel Özmen vd., ““Yavaş Hareketi”: Çevreden Kültüre Hayatın Her Alanında Küreselleşmeye Başkaldırı”, *İnif E- Dergi*, Cilt: 1 N: 2, 2016, s. 40.

⁵⁶ Şule Yüksel Özmen vd., a.g.e., s. 46.

paradoks ifade etmeye başlamıştır. Bundan sonra slow hareketi ve felsefesi, oluşturduğu küresel yapı içerisinde yerelliği korumak için daha fazla çaba sarf etmek zorundadır⁵⁷.

Carlo Petrini önderliğinde, İtalya’da McDonald’s açılışında yapılan protesto ve sonrasında yayımlanan Slow Food Manifestosu⁵⁸ ile doğan yavaş yemek felsefesi “iyi (good), temiz (clean) ve adil (fair) olmak üzere üç ilke üzerinde kuruludur. Gıdanın iyi (good) olması, onun tüketiciye lezzet ve haz vermesini anlatır. İyi bir gıda, eğitilmiş duyarlarla tanınır ve doğallığı bozulmamış malzemelerle üretilir. Gıdanın temiz (clean) olması, gıdanın üretiminden tüketimine kadar geçen sürede çevreye duyarlı olunmasını, çevrenin kirletilmemesini ve biyoçeşitliliğin ve ekosistemin korunmasını ifade eder. Bu bağlamda, gıda üretim sürecinde yürütülen tarım, hayvancılık, işleme, pazarlama süreçleri çevreye duyarlı bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Son olarak gıdanın adil (fair) olması ise gıdanın üretilmesinde emeği olanların haklarının korunmasını ve emeklerinin karşılıklarının verilmesini ifade etmektedir⁵⁹.

Yavaş hareketinin yaygınlaşmasıyla gündeme gelen bir başka konu da yavaş turizm olmuştur. Günümüzde turizmin geliştiği yerlerde, mevcut doğal çevre zamanla yok olup yerini yapılaşmış bir çevreye bırakmaktadır. Örneğin kıyı turizminin geliştiği bölgelerde zamanla oteller, tesisler, yapay limanlar, ikincil konutlar, farklı hizmet sektörlerine ait faaliyet alanları yaygınlaşarak bölgenin kapasitesinin üzerinde bir kullanım ortaya çıkmaktadır. Hatta bu süreç, kimi zaman, bölgenin kimliğinin yok olmasına kadar gidebilmektedir. Yavaş turizm de temelde bu sürece karşı bir duruş sergilemektedir. Zira bu turizmin temelinde, zengin kültürel yapıya ve çekici mekânlara sahip olan bu alanların; herhangi bir fiziksel değişime uğramaması, mevcut yapının bozulmadan korunması felsefesi yatmaktadır⁶⁰.

Yavaş turizm paket halinde yapılan, her şey dahil otel turizmine karşı çıkar, tatilcilerin yerel halka tanışmasını, onlara temas etmesinin gerekliliğini savunur. Yerel geleneklerin keşfedilmesi, farklı yaşam tarzlarının öğrenilmesi, bunların yapılırken de

⁵⁷ Murat Ünal ve Y. Sinan Zavalsız, “Küreselleşme Karşısı Bir Hareket: Yavaş Hareketi”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt:5, N: 4, 2016, s. 895.

⁵⁸ Carlo Petrini ve Gigi Padovani, *Slow Food Devrimi*, Sinek Sekiz Yayınevi, İstanbul 2011, s. 111.

⁵⁹ <https://www.slowfood.com/about-us/our-philosophy>, (Erişim Tarihi: 15.06.2019).

⁶⁰ Çiğdem Ünal, “Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar “Yavaş Şehirler Ve Yavaş Turizm””, *Doğu Coğrafya Dergisi*, Cilt: 21 N: 36, 2016, s. 20-21.

çevreye duyarlı olunması, çevresel etkileri azaltan ulaşım araçlarının ve hizmetlerin seçilmesi yavaş turizmin ilkeleri arasındadır⁶¹.

Yavaş hareketinden türeyen bir başka hareket de yavaş moda hareketidir. Hareketin mottosu; “hızlı modanın, modasının geçtiğini düşünüyoruz.”⁶² şeklindedir⁶³. Alpat’a göre;

Yavaş Moda günümüzdeki çok hızlı değişen moda akımları, eğilimleri ve hızlı üretime karşı doğmuş bir harekettir... Yavaş Moda hareketinin temel felsefesi, uzun süreli giyilebilecek, kalitesi yüksek, modası geçmeyecek ürünler üretmektir. Bu üretimi, yerel kaynaklar, yerel moda tarzları ve doğal malzemelerle üretmeyi hedeflemektedir⁶⁴.

Yavaş moda hareketi bir giysi tercih edilirken onun yapımında kullanılan materyallerin de göz önüne alınması gerektiğinin altını çizer. Bir giysinin imalatında, organik üretim, yerel ürünlerin kullanımı, çevrenin ve biyoçeşitliliğin korunumu, şeffaf üretim sistemlerine sahip olunması ve giysinin duylara hitap etmesi önemlidir. Tüketici bir giysiyi satın alırken ürünü kimin ürettiğini, hangi materyallerin kullanıldığını, bu materyallerin ürünün kalitesini nasıl etkilediğini sorgulamalıdır⁶⁵.

Yavaş moda beraberinde yavaş tasarım kavramını da doğurmuştur. Yavaş tasarım, insan emeğine ve doğal malzemelere dayalı, el sanatı olarak da nitelendirilebilen bir tekstil üretimine dönüşü ifade etmektedir. Yavaş tasarımcıların görevi, modası geçmeyecek, ancak kullanışlı ve kaliteli ürünler tasarlamak ve böylece üretim ve tüketimi daha sınırlı ve değerli hale getirmektir⁶⁶.

2.2. Sakin Şehir Hareketi

Cittaslow (Slow City) kavramı Türkçeye her ne kadar yavaş şehir olarak çevrilse de Türkiye’de “sakin şehir” ya da “sakin kent” olarak kullanılmaktadır. Bu çalışmada da sakın şehir kavramı kullanılacaktır. Cittaslow kelimesi de İtalyancada şehir anlamına gelen “citta” ve İngilizcede yavaş anlamına gelen “slow” kelimelerinden türemiştir.

Yavaş hareketinden türeyen bir başka hareket olan sakın şehirlerin ilk ortaya çıkışı Slow Food Devrimi adlı eserde şu şekilde anlatılmıştır;

⁶¹ <https://www.slowtourism-italia.org/en/aboutus/principles>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).

⁶² Asıl metin: “We believe that fast fashion is becoming obsolete.”

⁶³ <https://slowfashionworld.com/about/#mission>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019)

⁶⁴ Fatma Engin Alpat, “Yavaş Moda Nedir?”, *Akdeniz Sanat Dergisi*, Cilt: 4, N: 8, 2011, s. 44.

⁶⁵ Şule Yüksel Özmen vd., a.g.e., s. 44.

⁶⁶ Fatma Engin Alpat, a.g.e., s. 44.

1999'da Orvieto Kongresi'nden sonra onların heyecanına kapılan bir grup yerel yönetici kendine has bir yaşam şekli ve korunmaya muhtaç özel ürünleri bulunan bazı küçük şehirleri bir araya getirecek bir birlik kurdu. Fikir o dönemde Chianti'deki Greve kentinin belediye başkanı olan sosyal demokrat Paolo Saturnini'den çıktı. Bu kent yaklaşık 10.000 nüfusu ile Floransa'ya 30 kilometre mesafedeydi ve bölgenin en güzel bağlarına sahipti. Saturnini 17 Kasım 1997'de merkeze bir mektup yolladı ve Petrini'ye hareketi yavaş şehirleri de içine alacak şekilde geliştirmeyi önerdi. Arca projesinin sadece tüketicileri, restoran işletmecilerini ve zanaatkarları değil, kurumları da kapsamaya gerektiği varsayımından hareket ediyordu. Bu konuda da ilk elden belediye başkanlarının görevlendirilmesi öneriyordu. Bu maceraya Orvieto, Positano ve Bra'yı da dahil etmeyi başardı. Konuyla ilgili bir "şehirsel sürdürülebilirlik" manifestosu yayımladı. Yavaş Şehirler Birliği, 20 Temmuz 2000'de Roma'daki İtalyan Ulusal Belediyeler Birliği (ANCI) binasında dönemin sosyal demokrat kültür bakanı Giovanna Melandri ve Floransa belediye başkanı, aynı zamanda ANCI başkanı da olan Leonardo Domenici'nin katılımıyla açılmış oldu⁶⁷.

Sakin şehir hareketi zamanla bütün dünyaya yayılmış, hali hazırda dünya genelinde 30 ülkeden 252 şehir, bu hareketi benimseyerek Cittaslow Birliğine dahil olmuştur⁶⁸. Bunun yanı sıra, Türkiye'de de 17 şehir Cittaslow Birliğine üyedir⁶⁹.

Cittaslow felsefesi, her şeyden önce, küreselleşmenin etkisiyle üzerinde yaşayan insanların hızlı çalıştığı, hızlı yaşadığı, üretmekten çok tükettiği şehirleri eleştirmektedir. Bu etkiyle şehirler, kuruluş amaçlarından uzaklaşmış, insanların bir arada ve güven içinde yaşadıkları, sosyalleştikleri, el emeklerini birbirlerine sundukları yerler olmaktan çıkmış, insanların tüketim için yaşadığı yerler haline gelmiştir. Böylece, bakkal, manav, terzi gibi küçük esnaflar yerine devasa büyüklükteki AVM'ler, çocukların oyun oynadığı parklar yerine otoparklar ve yeşil alanların yok edilerek inşa edildiği geniş otoyollar hayatımıza girmiştir. Bunun yanı sıra, hayatımıza sağlıksız yiyecekler, hava kirliliği, trafik, kalabalık içinde yalnızlık gibi olgular girmiş; hayatı yaşamaya zamanı olmayan, işine arabasıyla hızlıca giden, kahve içmeye zamanı olmadığı için işine veya evine yürürken kahve içen, zamanı olmadığı için hızlıca ayakta beslenen, komşularını veya yaşadığı yerdeki insanları tanımayan bir insan modeli ortaya çıkmıştır. Bu durum da zamanla insanlarda depresyon, kanser, kalp hastalıkları gibi sağlık problemlerine yol açmaktadır. Bu şekilde yaşamın mutluluk, huzur ve sağlık getirmediğini anlayan insanların yeni bir arayış içine girmeleri kentsel düzeyde Cittaslow (sakin şehir) hareketini ortaya çıkarmıştır. "Cittaslow felsefesi

⁶⁷ Carlo Petrini ve Gigi Padovani, a.g.e., s. 156.

⁶⁸ <http://www.cittaslow.org>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).

⁶⁹ <https://cittaslowturkiye.org>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).

yaşamın, yaşamaktan zevk alınacak bir hızda yaşanmasını savunmaktadır.” Bu bağlamda, bu hareket; “insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan” bir şehir hayaliyle ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda Cittaslow hareketi; “alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan” bir şehir modeli olmayı hedeflemektedir⁷⁰.

2.2.1. Sakin Şehir Üyelik Kriterleri

Bir şehrin Cittaslow Birliğine katılabilmesi için yerine getirmesi gereken birtakım kriterler vardır. Katılım için yerine getirilmesi gereken ilk kriter nüfus kriteridir. Cittaslow birliğine ancak nüfusu 50.000’in altında olan şehirler başvurabilmektedir. Daha sonra üyelik için birliğin belirlemiş olduğu kriterleri yerine getirmek adına projeler üretmek ve bunları uygulamak gerekmektedir. Birlik tarafından, aday şehrin kriterleri yerine getirmek adına yaptığı çalışmalar puanlanmakta ve bir şehrin üye olabilmek için en az 50 puan toplaması gerekmektedir⁷¹.

İlk defa 1999 yılında birlik tarafından belirlenen bu kriterler, zamanla güncellenerek yeni maddeler eklenmiştir. Son olarak Cittaslow üyelik kriterleri yedi başlık altında toplanmıştır. Birliğin internet sitesinde yer alan bu başlıklar; “Çevre Politikaları”, “Altyapı Politikaları”, “Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları”, “Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar”, Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar”, “Sosyal Uyum” ve “Ortaklıklar” olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni kriterlerle beraber yedi başlık altında toplamda 72 kriter vardır. Yeni kriterlerle beraber yapılması zorunlu olan kriterler ve perspektif kriterler mevcuttur. Zorunlu kriterler, ilgili konuda çalışma yapılmasının zorunluğu olduğu kriterlerdir. Perspektif kriterler ise şehir tarafından geleceğe yönelik daha kesin ve imtiyazlı taahhütlerin benimsendiği kriterlerden oluşmaktadır. Perspektif kriterler gerçekleştirildiğinde ilgili kriter bağlamında %15 puan artışı sağlamaktadır⁷². Bu kriterler birliğin internet sitesinde yayımlanmaktadır.

⁷⁰ <https://cittaslowturkiye.org>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).

⁷¹ <https://cittaslowturkiye.org>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).

⁷² <https://cittaslowturkiye.org>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).

2.2.2. Sakin Şehir Üyelik Süreci

Sakin şehir üyelik sürecinde, Uluslararası Cittaslow birliğine başvuru sürecini Türkiye’de Türkiye Ağı sekretaryası ve koordinatörlüğü yürütmektedir⁷³. Cittaslow Türkiye’nin internet sitesinde süreç aşağıdaki gibi özetlenmiştir;

Başvuru Mektubunun Sunulması;

Aday kent, Cittaslow Türkiye ağına üye olma niyetini gerekçeleriyle birlikte açıklayan başvuru mektubunu Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü’ne sunar (Adres: Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü Seferihisar Belediyesi Seferihisar/İZMİR).

Başvuru Mektubunun Değerlendirilmesi;

Başvuru mektubu, kentin Cittaslow Felsefesi ve Cittaslow Kriterleri’ne uyumu açısından bütünsel olarak değerlendirilir. Değerlendirme sonucu, gerekçeleriyle birlikte kente bildirilir.

Adaylık Değerlendirme Ziyareti Ve Raporu;

Başvuru mektubunun olumlu değerlendirilmesi durumunda, Cittaslow Türkiye Koordinasyonu (Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi ve Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği) kente Adaylık Değerlendirme Ziyareti’nde bulunur ve Adaylık Değerlendirme Raporu hazırlar. Kent, Adaylık Değerlendirme Raporu’nun olumlu olması durumunda, Aday Kent ilan edilir. Adaylık Değerlendirme Raporu’nun olumsuz olması durumunda, başvuru reddedilir.

Üyelik Değerlendirme ve Başvuru Dosyası;

Adaylık sürecinde, Hazırlık Raporu’nda belirtilen eksiklikleri giderdiğini belirten kent, Cittaslow Türkiye Koordinasyonu (Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi ve Yavaş Yaşamı Destekleme Derneği) tarafından tekrar ziyaret edilir. Koordinasyon, eksiklerin giderilip-giderilmediğini ve adaylık sürecinde gerçekleştirilen faaliyetleri değerlendirir. Koordinasyon değerlendirmesinin olumlu olması durumunda, kent Başvuru Dosyası’nı hazırlar ve üyelik başvurusunda bulunur.

Cittaslow Genel Merkez Değerlendirmesi;

Değerlendirmeyi geçen kentin dosyası, Cittaslow Genel Merkezi’ne (Cittaslow International-İtalya) iletilir ve Genel Merkez’in değerlendirmesi sonucunda Cittaslow üyeliği onaylanır⁷⁴.

⁷³ <https://cittaslowturkiye.org>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).

⁷⁴ <https://cittaslowturkiye.org>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).

2.2.3. Türkiye’de Sakin Şehirler

Sakin Cittaslow Birliğinin Türkiye’deki faaliyetlerini Cittaslow Türkiye Organizasyonu yürütmektedir. Bu kapsamda, bir tane Cittaslow Türkiye Koordinatörü, bir tane Cittaslow Türkiye Teknik Koordinatörü, 2 tane de sekreter hizmet vermektedir. Ayrıca 2019 itibariyle 5 üyeye sahip Cittaslow Türkiye Bilim Komitesi, organizasyona teknik konularda destek vermektedir. Cittaslow Türkiye organizasyonun 2009’da kuruluşundan itibaren günümüze (2019) kadar geçen süreçte Cittaslow Türkiye Koordinatörü eski Seferihisar Belediye Başkanı, halihazırda İzmir Büyük Şehir Belediye Başkanı Tunç Soyer’dir. Tunç Soyer, aynı zamanda, Cittaslow Uluslararası Başkan Yardımcılığı görevini de yürütmektedir.

Türkiye’de Tunç Soyer önderliğinde ilk defa Seferihisar, Cittaslow Birliğine üyelik için başvuru da bulunmuş ve başvurusu olumlu olarak sonuçlanarak 28 Kasım 2009 tarihinde sakın şehir unvanı almıştır. Türkiye’de ilk sakın şehir unvanını alan Seferihisar, aynı zamanda birliğin Türkiye koordinatörlüğü görevini de üstlenmiştir. Bu kapsamda birliğe üye olmak isteyen şehirler, öncelikle Seferihisar’a başvuru yapmak zorundadır.

2019 Haziran itibariyle Türkiye’de, Seferihisar ile beraber toplamda 17 tane Cittaslow Birliğine üye şehir vardır. Bunlar; Ahlat (Bitlis), Akyaka (Muğla), Eğirdir (Isparta), Gökçeada (Çanakkale), Gerze (Sinop), Göynük (Bolu), Halfeti (Şanlıurfa), Köyceğiz (Muğla), Mudurnu (Bolu), Perşembe (Ordu), Şavşat (Artvin), Seferihisar (İzmir), Taraklı (Sakarya), Uzundere (Erzurum), Vize (Kırklareli), Yalvaç (Isparta), Yenipazar (Aydın).

2.2.4. Türkiye’nin İlk Sakin Şehri Seferihisar

Seferihisar, Ege Bölgesinde İzmir ilinin bir ilçesi olup, 2018 verilerine göre 43.546 nüfusa sahiptir. Yüzölçümü 386 km² olan ilçenin nüfusu 2009 yılından itibaren yaklaşık olarak %35 artmıştır. İlçenin adının Romalı General Tysaferin’den geldiğine inanılmaktadır. Selçuklulara kadar Tysaferin veya Tysaferinopolis olarak anıldığı, Türklerin Anadolu’ya yerleşmesinden sonra sonuna eklenen hisar kelimesiyle Tysaferinhisar’a dönüştüğü, sonrasında da günümüze Seferihisar olarak geldiği düşünülmektedir⁷⁵.

⁷⁵ <http://seferihisar.bel.tr/seferihisar-hakkinda>, (Erişim Tarihi: 11.11.2019).

1884 yılında ilçe statüsü alan Seferihisar'ın günümüzde yolcu ve yük taşımacılığına yönelik bir limanı bulunmazken, Sığacık'ta 400 yat kapasiteli bir limanı ve bir de balıkçı barınağı bulunmaktadır. İzmir'in güneybatısında bulunan Seferihisar, il merkezine uzaklığı 45 km olup, kuzeyde Urla ve Güzelbahçe, doğuda Menderes ile çevrilidir. İlçenin batısının ve güneyinin Ege Denizine kıyısı olmakla birlikte ilçe merkezinin denize mesafesi 5 km'dir. İlçe merkezi deniz seviyesinden 18 metre yükseltidedir. İlçe merkezine 5 km uzaklıkta olan Sığacık Mahallesi, sakin şehir felsefesinin en çok hissedildiği yerler arasında yer almaktadır. Bir balıkçı kasabası olan Sığacık, 14. Yüzyıldan kalma bir kaleye sahiptir. Kale, Kanuni Sultan Süleyman tarafından Rodos kuşatmasına öncesinde yapılmıştır. Sığacık Kalesi günümüzde Seferihisar'ın üretici pazarına ev sahipliği yapmaktadır⁷⁶.

Seferihisar'da ekonomik faaliyetlerin temelini tarım ve zeytincilik oluştururken, narenciye ve enginar, süs bitkilerinin ağırlıklı olduğu seracılık, hayvancılık ve balıkçılık da son zamanlarda önemli gelir kaynağı olmaya başlamıştır. Seferihisar özellikle 2009 yılında sakin şehir olduktan sonra turizm de ilçe ekonomisinde önemli hale gelen sektörlerden biri olmuştur⁷⁷.

---

⁷⁶ Doğa Can Onaran, Yavaş Şehirlerde Kentsel Kimlik, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2013, s. 53-54.

⁷⁷ Doğa Can Onaran, a.d.e., s. 55.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KENTSEL KİMLİK

Şehirler, doğup, gelişen ve büyüyen her varlık gibi bir kimliğe sahiptir. Birtakım özellikler şehirlere bu kimliği kazandırır. Bu başlık altında kentsel kimlik kavramı tanımlanıp kentsel kimlik bileşenlerini incelenmiştir. Sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerini inceleyen bu çalışmada kentsel kimlik bileşenlerinin anlaşılması önemlidir. Bu etkiler, kentsel kimlik bileşenleri üzerinden incelenecektir.

3.1. Kentsel Kimlik Kavramı

Bir insanı veya toplumu tanımlarken nasıl ki onları birbirinden ayıran kimliğine vurgu yapıyorsak, aynı şekilde bir şehri tanımlarken de onu diğer şehirlerden ayıran kimliğine vurgu yapacağız. Kent kimliği, her kentin kendi fiziksel, kültürel, sosyo-ekonomik ve tarihsel sürecinde şekillenen, bünyesinde barındırdığı kimselerin yaşam biçimince oluşturduğu, değişen şehir formuna göre kendisini güncelleyen, geçmişten geleceğe uzanan çok yönlü bir bütünlüktür⁷⁸.

Şehirlerin insanların yaşam biçimlerine etkisi büyüktür. Onların davranışlarına, tutumlarına, aldığı kararlara, olaylara karşı verdiği tepkilere etki eder. Aynı şekilde insanların yaşantılarının da şehirler üzerinde etkileri olmaktadır ki bu etkiler de kentsel kimlikte vücuda gelmektedir. Burada karşılıklı bir etkileşimin varlığı yadsınamaz. Bu etkileşim bazen olumlu yönde olduğu gibi bazen de olumsuz yönde olabilmektedir. Nitekim günümüzde gittikçe kimliksel öğeleri kaybolan şehirlerin sayıları artmakta ve bunun farkına varmak için de akademik bir birikim gerekmektedir.

Kentsel kimlik temelde doğal çevre ve beşerî-kültürel çevre özelliklerinden oluşur. Şehrin kurulu olduğu alan ve etrafında bulunan fiziksel çevre elamanları kentsel kimliğin doğal çevre bileşenlerini oluşturur. Bunun yanı sıra şehirlerin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapısı da kentsel kimliğin beşerî-kültürel çevre özelliklerini oluşturur. Kentsel kimlik bileşenleri adı altında bu özellikler ele alınacaktır.

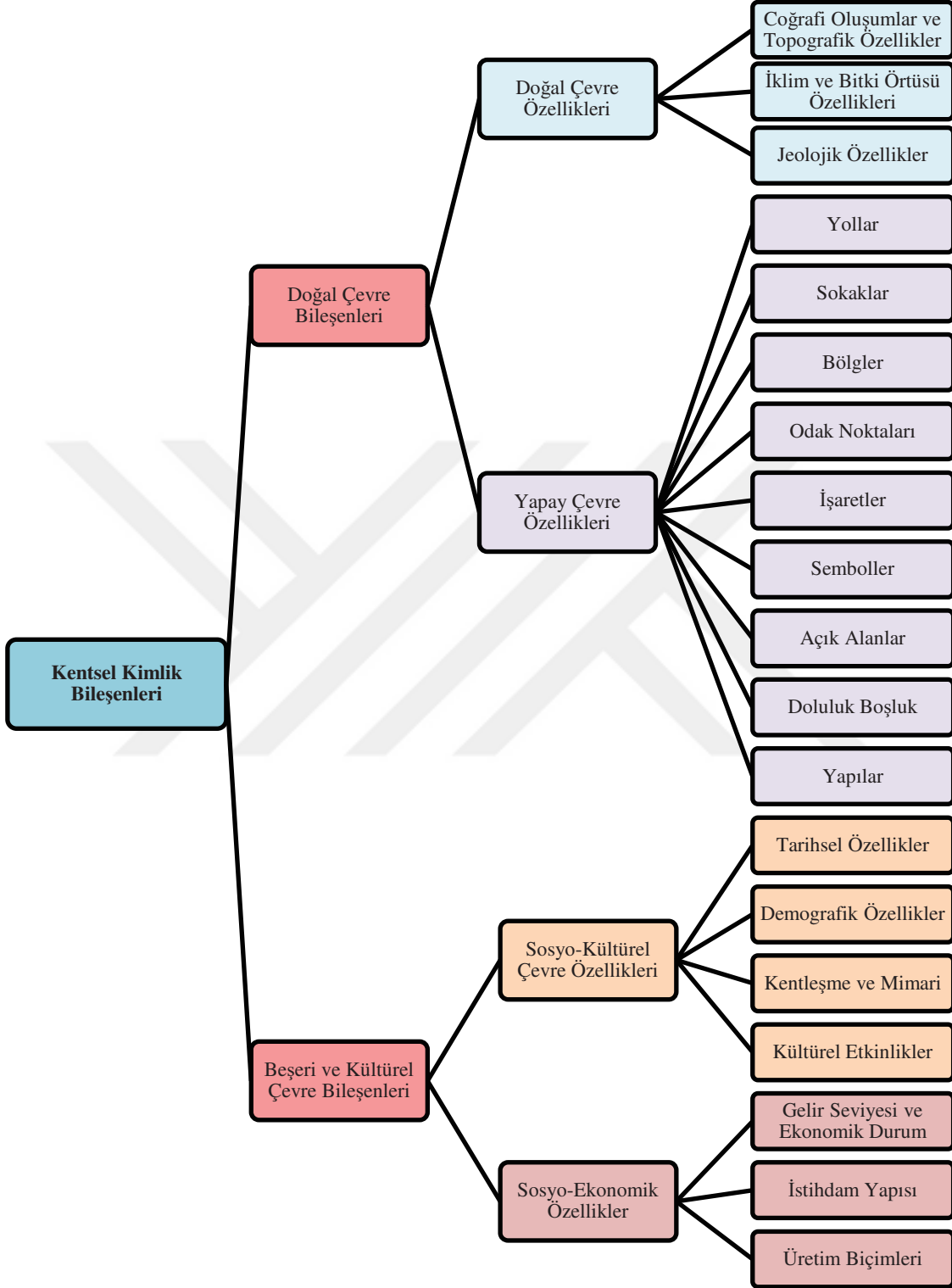
⁷⁸ Şafak Kaypak, “Antakya’nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 7, N:54, 2010, s. 375.

3.2. Kentsel Kimlik Bileşenleri

Kentsel kimlik bileşenleri, doğal çevre bileşenleri, beşerî ve kültürel çevre bileşenleri adıyla iki başlık altında ele alınacaktır. Bunlar kentsel kimlik bileşenlerinin çatisını oluşturmaktadır. Doğal çevre bileşenleri de kendi içerisinde doğal çevre özellikleri ve yapay çevre özellikleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Coğrafi oluşumlar ve topoğrafik özellikler, iklim ve bitki örtüsü özellikleri, jeolojik özellikler doğal çevre özellikleri altında ele alınacaktır. Bunun yanı sıra, yollar, sokaklar, bölgeler, odak noktaları, işaretler, semboller, açık alanlar, doluluk boşluk ve yapılar da yapay çevre özellikleri altında yer almaktadır.

Beşerî ve kültürel çevre bileşenleri kendi içinde sosyo-kültürel çevre özellikleri ve sosyo-ekonomik çevre özellikleri olarak ikiye ayrılmaktadır. Demografik özellikler, kentleşme ve mimari, tarihsel özellikler ve kültürel etkinlikler sosyo-kültürel çevre özellikleri altında ele alınacaktır. Bunun yanı sıra, gelir seviyesi ve ekonomik durum, istihdam yapısı ve üretim biçimleri de sosyo-ekonomik özellikler altında ele alınacaktır.

Şekil 3.1. Kentsel Kimlik Bileşenlerinin Grafik İle Gösterimi

(Kaynak: Demet Gülhan, Sürdürülebilir Kent Ve Kentsel Kimlik Örnekler: Birgi Ve Bergama, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2016, s. 73.)

3.2.1. Doğal Çevre Bileşenleri

Şekil 3.1.'de görüldüğü üzere doğal çevre bileşenleri doğal çevre ve yapay çevre özellikleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Doğal çevre, doğanın bir parçası olmasına rağmen oluşumunda insan faktörünün etkili olmadığı çevredir. Fiziksel çevre üzerine kurulan şehirler, buldukları çevrenin doğal özelliklerinden etkilenirler⁷⁹. Bu özellikler her şehre farklı bir biçimde tezahür edebilir. Bir şehir bulunduğu doğal çevrenin özelliklerinden hareketle bir dağın eteğinde, bir suyun kenarında veya bir vadide kurulmuş olabilir. Dolayısıyla bu tarzda bir etkileşim göstermektedir ki doğal çevrenin kentsel kimliğin oluşmasında etkisi olabilir. Ayrıca, şehrin topografyası, oryantasyonu ve coğrafi özellikleri, mikro iklimi, doğal yapısı, bitki örtüsü (flora) ve hayvan türleri (fauna) o şehrin yerleşimini, gelişimini dolayısıyla kendine özgü imaj kazanmasını zorunlu olarak etkiler⁸⁰. Bu bağlamda, coğrafi oluşumlar ve topoğrafik özelliklerin, iklim ve bitki örtüsü özelliklerinin ve jeolojik özelliklerin kentsel kimliğin oluşumunda etkileri vardır.

Coğrafi oluşumlar ve topoğrafik özellikler yeryüzünün şeklinin oluşmasında önemli etkiye sahiptir. Yeryüzü üzerinde bulunan dağlık alanlar, düzlükler, çöküntüler vs. hep bu etkiler neticesinde meydana gelmektedir. Yeryüzü üzerine kurulu şehirler de doğal olarak bu etkileşimden payını almaktadır.

Topoğrafyaya göre biçimlenen şehirler düz alanlar, eğimli araziler, tepeler, vadiler, semerler ve su kenarları olmak üzere altı grupta toplanmıştır. Buna göre Türkiye'deki şehirlerden örnek verecek olursak; Konya, Manisa gibi şehirler ovada; Amasya, Tokat gibi şehirler vadilerde; Mardin, Trabzon, Erzurum, gibi şehirler ise kaleden aşağı doğru tepe tepe, yamaç ve eteklerinde; Göynük gibi bir kısmı semerler adı verilen iki tepe arasında; İzmir, Antalya, İstanbul gibi bir kısım şehirler ise deniz kenarında kurulmuştur⁸¹.

İklim ve bitki örtüsü şehirlerin kurulmasında ve kimliklerinin oluşmasında etkili olan bir diğer faktördür. Isı, ışık, yağışlar, nem, rüzgâr ve güneş açısı gibi faktörler şehirde yaşayan insanların günlük yaşam ve etkinliklerini, ekolojik ilişkilerini ve şehirlerin yapısal

⁷⁹ Demet Gülhan, Sürdürülebilir Kent Ve Kentsel Kimlik Örnekler: Birgi Ve Bergama, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2016, s. 74.

⁸⁰ Demet Gülhan, a.g.e., s. 74.

⁸¹ Mehmet Nazım Özer, Planlı Ve Tasarlı Yaşam Alanlarının Kent Kimliği Üzerindeki Etkileri, Antalya Örneği, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1998, s. 20'den aktaran Nevzat Can, Kent Kimliği, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999, s. 44.

özelliklerini etkilemektedir. Bununla beraber, bu veriler kentsel dokuların görünüşlerinde farklılıklara yol açmaktadır. Mesela sert iklime sahip bir yerleşim yeri ile ılıman iklime sahip bir yerleşim yeri arasında mimari tasarım, yapı malzemelerinin seçimi, yapıların rengi, yapıların konumlandırılması gibi farklılıklar olmaktadır. İklim koşullarının etki ettiği bu farklılıklar kimliğin oluşmasında önemli etkenlerdendir⁸². Bitki örtüsü de iklimle bağlantılı olarak kentsel kimliğin anlaşılmasında etkili olmaktadır. İklim şartları sonrasında oluşan bitki örtüsü şehirler için bir kimlik ögesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Ege'deki şehirlerin zeytin ağaçları ile anılması, Karadeniz şehirlerinin yeşille bütünleşmesi ve çay ve fıncıkla anılması, Akdeniz şehirlerinin narenciye ağaçlarıyla bütünleşmesi, İç Anadolu şehirlerinde bozkırın deyimlerde ve şarkılarda bile yer bulması bitki örtüsünün kentsel kimlik üzerindeki etkisine işaret etmektedir.

Doğal çevre bileşenlerinden bir diğeri jeolojik özelliklerdir. Jeolojik özellikler, şehirlerin üzerinde kurulu olduğu yer kürenin yapısı ile alakalı özelliklerdir. Bu özellikler her şehrin kurulu olduğu bölgeye göre farklılıklar arz edebilmektedir. Jeolojik açıdan sorunlu bölgelerde imar yönetmelikleri bölgenin koşullarına göre düzenlenir ve gerekmesi halinde kat yüksekliklerinde sınırlamalar getirilir. Böylece jeolojik özellikler yapı malzemelerine ve yapı boylarına etki etmektedir. Yapı malzemelerinin ve yapı boylarının farklılaşması, kentin genel görünümünü etkileyerek o kente ait bir silüet oluşmasına neden olmakta, kentin dokusal karakteri ve silüeti ise kimliğinin bir parçası haline gelmektedir⁸³.

Şekil 3.1.'de görüldüğü üzere doğal çevre bileşenlerinin ikincisi yapay çevre özellikleridir. Yapay çevre özellikleri, dönemin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik şehirde yaşayanlar tarafından oluşturulan öğelerden meydana gelmektedir. Bu öğeler, meydana geldiği zaman diliminin teknolojik durumunu, bilgi birikimini ve orada yaşayan toplumun ortak kültürüne ışık yutar⁸⁴. Bu bağlamda inşa edilen yollar, sokaklar, bölgeler, odak noktaları, açık alanlar, yapılar, oluşturulan işaretler, semboller, doluluk boşluk kentsel kimliğe etki eden faktörler arasında yer almaktadır.

3.2.2. Beşerî ve Kültürel Çevre Bileşenleri

Tablo Sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik faktörlerden oluşan beşerî ve kültürel çevre bileşenleri kentsel kimliğin anlaşılmasında önem arz etmektedir. Şehir kültürünü

⁸² Demet Gülhan, a.g.e., s. 76.

⁸³ Demet Gülhan, a.g.e., s. 76.

⁸⁴ Demet Gülhan, a.g.e., s. 78.

oluşturan bu bileşenler, doğal çevre bileşenlerine nazaran etkileşime daha çok açıktır ve değişimi daha kolaydır. Bu özelliği şehre ve kentsel kimliğe dinamizm katmaktadır.

Beşerî ve kültürel çevre bileşenlerini oluşturan ilk faktör, sosyo-kültürel çevre özellikleridir. Bu özelliği oluşturan öğeler, tarihsel özellikler, demografik özellikler, kültürel etkinlikler, kentleşme ve mimaridir. Elbette ki bu öğeler birbirinden ayrı ve bağımsız olarak düşünülemez. Süreç içerisinde birbirlerini etkilerler ve gelişimlerini sürdürürler.

Tarihsel özellikler kentsel kimliğinin oluşmasında büyük bir etkiye sahiptir. Nitekim kimlik de tarihsel bir süreç içerisinde meydana gelmektedir. Şehirler, geçmişte üzerinde yaşayan medeniyetlerle, tanık olduğu savaşlarla, anlaşmalarla, geçmiş dönemlerdeki idari, ekonomik, dini, kültürel fonksiyonlarıyla anılmaktadır. Günümüzdeki birtakım şehirler için Osmanlı şehri, Roma şehri, Yunan şehri, Selçuklu Devleti'nin başkenti, Müslümanların ilk kiblesi, Rönesans şehri gibi yapılan tanımlamalar, tarihsel özelliklerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerini göz önüne sermektedir.

Demografik özellikler kentsel kimliğe etki eden bir başka faktördür. Şehirlerin geleceğini çoğu zaman üzerinde yaşayanlar tayin etmektedir. Bu bağlamda demografik yapı şehirlerin kimlikleri üzerinde önemli etkiye sahiptir. Yürürlüğe giren kentleşme politikaları şehirde yaşayan nüfusa göre şekillenirler. En basit olarak bir şehirde nüfus artışı olduğunda şehir yeni imar alanlarına ihtiyaç duyar. Daha fazla kamusal alana ihtiyaç duyar. Bu durum doğal olarak şehirlerin fiziksel yapısına ve kimliğine etki eder.

Kentsel kimliğe etki eden bir diğer sosyo-kültürel çevre özelliği de kültürel etkinliklerdir. Toplumun sosyal yaşantısına etki eden kültürel yapının, toplumun üzerinde yaşadığı şehirlerin kimliklerine de etki etmesi kaçınılmazdır. Bu bağlamda yapılan her kültürel etkinlik bir mekân üzerinde gerçekleşecektir. Bu da doğal olarak şehirler olacaktır. Çoğu zaman şehirler bünyesinde barındırdığı kültürel etkinliklerle anılabilmektedir. Bunun en büyük örneği karnavallarla anılan Rio de Janeiro şehridir. Burada düzenlenen Rio Karnavalı için her yıl dünyanın çeşitli ülkelerinden insanlar Brezilya'ya akın etmektedir. Yerel bazda da Zeytinli her yıl bünyesinde gerçekleştirilen Rock Festivali ile nam salmıştır. Yine her yıl Türkiye'den birçok insan şehirlerinden Zeytinli Rock Festivaline katılmak için Zeytinli'ye gelmektedir.

Kentleşme ve mimari faktörü kentsel kimliğe etki eden bir başka faktördür. Şehirlerin fiziksel aynı zamanda sosyal kimliğini ortaya çıkaran bu faktör, şehirleri şehir

yapan özellikler arasındadır. Günümüzde Venedik'in kanallarıyla beraber tanınması, Paris'in Eyfel Kulesi ile beraber anılması, İtalyan şehirlerinin meydanlarla tanınması, İstanbul denilince akla gelen ilk şeyler arasında Ayasofya'nın olması, Kudüs'ün Mescid-i Aksa ile anılması kentleşme ve mimarinin kentsel kimlik üzerindeki etkilerine örnek olarak gösterilebilir.

Beşerî ve kültürel çevre bileşenlerini oluşturan bir diğer faktör sosyo-ekonomik özelliklerdir. Sosyo-ekonomik özellikler; gelir seviyesi ve ekonomik durum, istihdam yapısı ve üretim biçimlerinden oluşmaktadır. Bu üç yapı kentsel hayatın devam etmesi için hayati niteliktedir. Bunun yanı sıra bir şehirde yaşayanların gelir seviyeleri ve ekonomik durumları kentsel davranışa da etki etmektedir. Aynı zamanda şehrin mimarisine ve yapısına da dolaylı olarak etki etmektedir. En basit olarak yaşayanlarının gelir seviyesi düşük olan bir şehirle yüksek olan bir şehrin silüetleri bile birbirinden çok farklı olacaktır. Aynı şekilde istihdam yapısı ve üretim biçimleri de kentsel yaşama ve davranışlara etki ederek kentsel kimliği etkilemektedir. Ayrıca salt üretim biçimlerinin etkisiyle bir şehre sanayi şehri, tarım şehri veya turizm şehri diyebiliyoruz. Bu da sosyo-ekonomik özelliklerin kentsel kimliğin oluşmasında ve devamında büyük bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE BULGULAR

Bu bölümde öncelikle araştırmanın amacı ve önemi, araştırmaya konu olan araştırma problemi ifade edilip, araştırmada kullanılan araştırma deseni açıklanmıştır. Ardından araştırmada kullanılan veri toplama yöntemlerinden ve örneklem seçiminden bahsedilerek, araştırmanın kapsamı ve sınırlılıkları ortaya konmuştur. Daha sonra araştırmada kullanılan, karma araştırma yöntemi desenlerinden olan keşfedici sıralı desene göre önce nitel verilerin analizi gerçekleştirilmiş, ardından da nicel veriler analiz edilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle nitel bulgular, daha sonra da nicel bulgular ele alınmıştır.

4.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Günümüzde şehirler, sakin şehir birliğine katılmak için bünyelerinde birtakım değişiklikler ve yenilikler yapmaktadır. Dolayısıyla bu süreçte şehirlerin kimlikleri üzerinde de birtakım değişiklikler meydana gelmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, sakin şehirlerin, kentsel kimlik üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır.

Tezde sakin şehirlerin kentsel kimlik bileşenleri üzerindeki etkileri, sakin şehir olma kriterleri üzerinden ele alınmıştır. Karma araştırma metoduyla hazırlanan bu tezde, sakin şehirlere geçiş sürecinde ilgililere belki de yön verecek önemli veriler sunulmuştur.

4.2. Araştırma Probleminin İfadesi

Küreselleşmeyle beraber şehirler günümüzde farklı bir boyuta ulaşmıştır. Artık şehirler, yaşamın hızlı olduğu, insanların hızlı çalıştığı, üretimden ziyade tüketimin ön planda olduğu, kendi kendine yetmekte problemlere sahip olan yerleşim yerleri haline gelmiştir. Bunun yanı sıra şehirlerde tek tipleşme sık görünür hale gelmiş, çok katlı biçimsiz plazalar, gökdelenler, benzer yapılar artmış, tarihi ve kültürel değerler ekonomik çıkarlar doğrultusunda göz ardı edilir hale gelmiştir. Bu durum şehirlerin kimlikleri açısından bir tehdit haline gelmiştir. Bütün bunlara tepki olarak doğan sakin şehirler, bünyesinde birtakım değişiklikler yaparak bu duruma bir alternatif oluşturma çabası içerisine girmiştir. Sakin şehirlerle kentsel kimlik arasındaki ilişki yani sakin şehirlerle beraber yapılan değişikliklerin şehirlerin kimlik problemine çözüm olup olmayacağı bu tezde incelenmiştir.

4.3. Araştırma Deseni

Sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerinin araştırıldığı bu çalışmada, amaca ulaşmak için nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin beraber kullanıldığı karma araştırma yöntemi kullanılacaktır. Creswell ve Clark'a göre, karma araştırma yöntemini kullanan araştırmacı;

- Araştırma sorularına dayalı olarak hem nitel hem de nicel verileri ikna edici ve titiz bir şekilde toplar ve analiz eder;
- Aynı anda iki veri türünü, bu veri türlerinden birini diğerinin içine yerleştirerek veya sırasıyla birini diğerinin üzerine inşa ederek birleştirmek (bütün oluşturmak) kaydıyla harmanlar (bütünleştirir veya birbirine bağlar);
- Araştırmanın vurgusuna göre veri türlerinden birine veya her ikisine öncelik verir;
- Bu prosedürleri tek bir çalışma içerisinde veya bir çalışma programının birden fazla aşamasında kullanır;
- Bu, prosedürleri, felsefi dünya görüşleri ve kuramsal bakış açıları kapsamında çerçeve içine alır ve
- Bu işlemleri çalışma yürütme planını yönlendiren özel araştırma deseni ile birleştirir⁸⁵.

Araştırmada, Creswell ve Clark tarafından “Keşfedici Sıralı Desen⁸⁶” olarak belirtilen, nitel ve nicel araştırma yönteminin beraber ve sıralı olarak kullanıldığı araştırma deseni kullanılacaktır. Keşfedici sıralı desende ilk aşamada nitel araştırma yöntemi uygulanır. Nitel araştırmayla keşfedilen sonuçlarla, nicel araştırma kurgulanır ve yürütülür.

“Keşfedici desenin birincil amacı birkaç katılımcıya dayanarak elde ettiği nitel bulguları, ikinci aşamada daha geniş bir örnekleme genellemektir⁸⁷”. Creswell ve Clark'a göre, “Keşif deseni nitel keşif sonuçlarını başka bir örnekleme veya ana kütleye genelleştirilip genelleştirilemeyeceğini görmek amacıyla, araştırmacının bu sonuçları genellemek, değerlendirmek ve sınamak istediği durumlarda en kullanışlıdır.⁸⁸” Bunun yanı sıra bu süreç, aşağıdaki durumlarla da ilişkilidir;

⁸⁵ John W. Creswell ve Vicki L. Plano Clark, *Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi*, (Çev. Yüksel Dede ve Selçuk Beşir Demir), Anı Yayıncılık, Ankara, 2018, s. 2.

⁸⁶ John W. Creswell ve Vicki L. Plano Clark, a.g.e. s. 79.

⁸⁷ John W. Creswell ve Vicki L. Plano Clark, a.g.e. s. 94.

⁸⁸ John W. Creswell ve Vicki L. Plano Clark, a.g.e. s. 95.

- Araştırmacı ve araştırma problemi nitel yönelimlidir.
- Araştırmacı, hangi yapıların çalışmak için önemli olduğunu bilmemektedir ve ilgili nicel araçların kullanımı elverişli değildir.
- Araştırmacının, araştırmayı iki aşamalı olarak yürütebilecek zamanı vardır.
- Araştırmacı, sınırlı sayıda kaynağa sahiptir ve tek tipte verinin aynı zamanda toplandığı ve analiz edildiği bir desene ihtiyaç duymaktadır.
- Araştırmacı, nitel verilerle cevaplanamayan ve nitel sonuçlara dayalı olarak ortaya çıkan yeni araştırma soruları tanımlamaktadır⁸⁹.

Keşfedici sıralı desen 4 aşamada yürütölmektedir. Birinci adım, nitel aşamanın planlanması ve uygulanması şeklindedir. Bu aşamada nitel araştırma soruları ifade edilir, nitel yaklaşım belirlenir. Gerekli izinler alınarak nitel örnekleme tanımlanır ve protokollerle açık uçlu veriler toplanır. Daha sonra araştırma sorularını cevaplayacak ve ikinci aşama için gerekli bilgileri sağlayacak şekilde, tema gelişimi ve nitel yaklaşıma özgü prosedürlerin kullanılarak nitel veriler özömlenir⁹⁰.

İkinci adım, nitel sonuçlar üzerine yapılandırma için gerekli stratejilerin kullanılmasından oluşur. Bu aşamada nicel araştırma soruları veya hipotezleri ve karma yöntem araştırma sorusu daha uygun hale getirilir. Nicel örnekleme için katılımcıların nasıl seçileceği belirlenir. Daha sonra nitel araştırma sonuçlarına göre veri toplama aracı tasarlanır ve test edilir⁹¹.

Üçüncü adım ise nicel aşamanın planlanması ve uygulanması şeklindedir. Bu adımda nitel sonuçlar ışığında nicel araştırma soruları ve hipotezleri ortaya konulur ve nicel yaklaşım belirlenir. Gerekli izinler alındıktan sonra nitel sonuçların test edileceği ve genelleneceği bir nicel örnekleme belirlenir. Daha sonra veri toplama araçlarıyla kapalı uçlu veriler toplanır. Nicel araştırma sorularını ve karma yöntem araştırması sorularını cevaplamak amacıyla, betimsel istatistik, yordayıcı istatistik ve etki büyüklükleri kullanarak nicel veriler analiz edilir⁹².

⁸⁹ John W. Creswell ve Vicki L. Plano Clark, a.g.e. s. 95.

⁹⁰ John W. Creswell ve Vicki L. Plano Clark, a.g.e. s. 96.

⁹¹ John W. Creswell ve Vicki L. Plano Clark, a.g.e. s. 96.

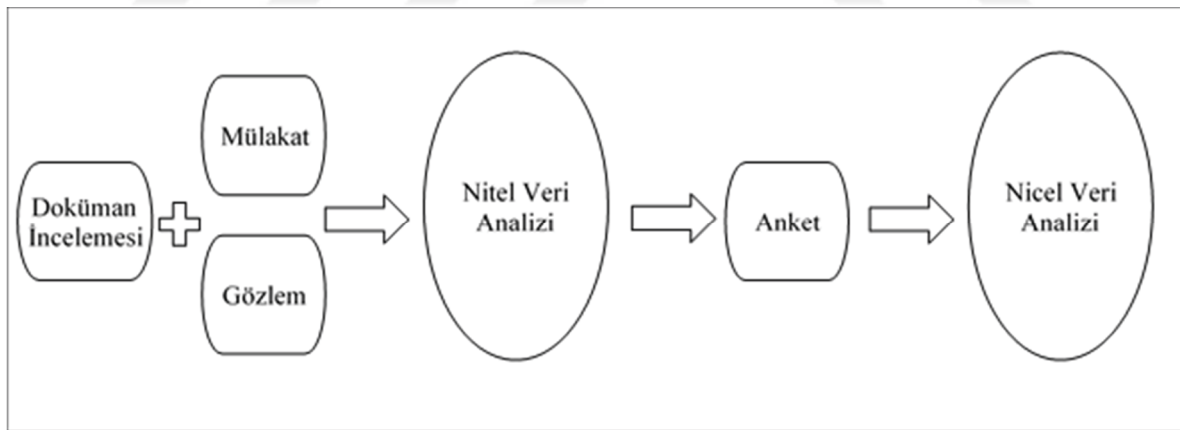
⁹² John W. Creswell ve Vicki L. Plano Clark, a.g.e. s. 96.

Dördüncü adım da ilgili sonuçların yorumlanması içerir. Bu son adımda nitel ve nicel sonuçlar özetlenerek yorumlanır. Nitel sonuçların açıklanmasında nicel sonuçların ne ölçüde ve ne şekilde yardımcı olduğu tartışılır⁹³.

Sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerinin karma araştırma yöntemi ile araştırıldığı bu çalışmada da ilk olarak doküman incelemesi, mülakat ve gözlem tekniğiyle veriler toplanmış ve analiz edilmiştir. Daha sonra bu veriler ile oluşturulmuş anket formu, Türkiye'deki ilk sakin şehir olan Seferihisar'da uygulanmıştır. Anket ile elde edilen veriler tekrar analiz edilip tartışılmıştır.

Doküman incelemesi kapsamında Cittaslow birliği tarafından belirlenen sakin şehir olma kriterleri ele alınmıştır. Bu kriterler, kentsel kimlik bileşenleri açısından değerlendirilip hangi kriterlerin hangi bileşenlerle ilgili olduğu ortaya konulmuştur. Elde edilen verilere göre mülakat formu ve gözlem formu hazırlanıp Seferihisar ilçesinde veri toplanmıştır. Daha sonra ilk aşamada elde edilen veriler analiz edilip, nicel veri toplama aracı olan anket formu hazırlanmış tekrar Seferihisar'da veri toplama süreci başlamış, hazırlanan anket formu Seferihisar halkına uygulanmıştır.

Şekil 4.1. Yöntem Şeması

4.4. Veri Toplama Yöntemi

Karma araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanan, sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerinin araştırıldığı bu çalışmada, öncelikle nitel araştırmalarda kullanılan veri toplama yöntemlerinden olan doküman incelemesi, mülakat ve gözlem tekniği kullanılmıştır. Daha sonra bu yöntemlerle elde edilen verilerden yararlanılarak hazırlanan anket formuyla da nicel veriler toplanmıştır.

⁹³ John W. Creswell ve Vicki L. Plano Clark, a.g.e. s. 96.

4.4.1. Nitel Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda kullanılan doküman incelemesi, “araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı metinlerin analizini kapsar.⁹⁴” Bu kapsamda araştırmamızın ilk aşamasında doküman incelemesi kullanılmıştır. Ayrıca doküman analizi; gözlem ve görüşme gibi diğer nitel veri toplama yöntemleriyle beraber kullanıldığında verinin çeşitlendirilmesi (data triangulation) amacına hizmet ederek araştırmanın geçerliliğini artıracaktır⁹⁵. Bu kapsamda, tezde Cittaslow birliği tarafından belirlenen sakin şehir olma kriterleri, birliğin internet sitesinden doküman olarak alınıp içerik analizine tabi tutulmuştur.

Doküman analizinden elde edilen verilerle nitel aşamanın ikinci bölümünde görüşme (mülakat) ve gözlem tekniği kullanılmıştır. Görüşme, özellikle sosyal bilimlerde en çok kullanılan nitel veri toplama araçlarından birisidir. Bilimsel amaçla yapılan bir görüşmede, sıradan bir görüşmeden farklı olarak önceden belirlenmiş ciddi bir amaç söz konusudur. Bu bağlamda görüşme, ciddi bir amaç uğruna soru sorma ve yanıtlama sürecini içeren etkileşimli bir iletişim aracıdır⁹⁶. Literatürde 3 farklı görüşme yönteminden bahsedilmektedir. Bunlar, “yapılandırılmış görüşme”, “yarı yapılandırılmış görüşme” ve “yapılandırılmamış görüşme” olarak karşımıza çıkmaktadır⁹⁷. Bu çalışmada araştırmanın amacına uygun olarak yarı yapılandırılmış görüşme seçilmiştir.

“Yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş ya da görüşme sırasında ortaya çıkan konulara göre yeni soruların da sorulabildiği bir görüşme yöntemi olarak nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir veri toplama yöntemidir.⁹⁸” Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı, görüşmenin gidişatına göre soruları değiştirme veya yeni sorular sorabilme özgürlüğüne sahiptir. Bu bağlamda, sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerini ölçmek için, Türkiye’deki ilk sakin şehir olan Seferihisar’da halk ve belediye meclis üyeleri, muhtarlar ve belediye yetkilileriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve veri toplanmıştır.

⁹⁴ Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 189.

⁹⁵ Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, a.g.e., s. 190.

⁹⁶ Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, a.g.e., s. 129.

⁹⁷ Ahmet Güler, Mustafa Bülent Halicioğlu ve Serkan Taşgın, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 114.

⁹⁸ Ahmet Güler vd., a.g.e., s. 115.

Seferihisar’da yapılan görüşmelerin yanı sıra veri çeşitliliğini artırmak ve güvenilirliği sağlamak için gözlem tekniği de kullanılmıştır. “Gözlem, insanların doğal ortamlarında gözlenerek orada gerçekleşen olaylar hakkında fikir sahibi olmak için yapılan bir araştırma tekniği olarak tarif edilebilir.⁹⁹” Gözlem, aynı zamanda bir kent için de yapılabilir. “Gözlem yönteminde araştırmacı, araştırmaya konu olan alanı gözleyerek orada geçen olayları, olayların oluş şekilleri, süreçleri, olaylara konu olan kişiler ve bu kişilerin tecrübelerini uzaktan ya da bizzat olayın bir parçası olarak içeriden bir bakış açısıyla gözlemleyebilir.¹⁰⁰” Genel olarak gözlemin dört türünden söz edebiliriz. Bunlar; “yapılandırılmamış alan çalışması”, “yapılandırılmış alan çalışması”, “yapılandırılmamış laboratuvar çalışması”, yapılandırılmış laboratuvar çalışması” olarak karşımıza çıkmaktadır¹⁰¹. Bu tezde yapılandırılmış alan çalışması tekniğiyle veri toplanmıştır.

Yapılandırılmış alan çalışmasında araştırmacı, genellikle yapılandırılmış bir gözlem aracı kullanır¹⁰². Araştırmacı, önceden hazırladığı bir gözlem formu ile araştırma sahasına iner, yaptığı gözlemleri, bu gözlem formuna kaydeder. Bu bağlamda, Seferihisar’da sakin şehirlerin etki ettiği kentsel kimlik bileşenlerini gözlemlemek için bir gözlem formuyla saha inilip veri toplanmıştır.

4.4.2. Nicel Veri Toplama Araçları

Karma araştırma yöntemi uygulanarak hazırlanan bu tezde araştırma sürecinin ikinci aşaması, nicel verilerin toplanmasından ve analiz edilmesinden oluşmaktadır. Nicel verilerin toplanması, nitel verilerin analizi sonrasında oluşturulan anket ile sağlanacaktır. Anket (survey) tekniği, bilim dünyasında en çok kullanılan veri toplama araçlarından bir tanesidir. Birçok farklı disiplin bu yöntemi kullanabilmektedir.

Survey tekniği, sosyal bilime ilişkin pozitivist yaklaşım içinde geliştirilmiştir. Surveyler, sosyal dünya hakkında nicel enformasyon üretir ve insanların ya da sosyal dünyanın görünümünü betimler. Aynı zamanda açıklama ya da keşfetme için de kullanılır. Surveyler, cevaplayıcılar (respondents) olarak adlandırılan çok sayıda insana inançları, fikirleri, karakteristikleri ve geçmiş ya da şimdiki davranışları hakkında sorular sorar... Araştırmacılar genellikle, surveylerde bir seferde birçok şey hakkında soru sorarlar, birçok değişkeni ölçerler ve tek bir surveyde çeşitli hipotezleri test ederler... Surveylerde evren ve örneklem bulunur ve örneklemin evreni temsil etmesine büyük önem verilir. Amaç

⁹⁹ Ahmet Güler vd., a.g.e., s. 104.

¹⁰⁰ Ahmet Güler vd., a.g.e., s. 104.

¹⁰¹ Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, a.g.e., s. 174.

¹⁰² Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, a.g.e., s. 175.

genelleştirilebilir veriler elde etmektir. Bu nedenle örnekleme teknikleri üzerinde ayrıntılı bir biçimde durulur¹⁰³.

4.5. Örneklem Seçimi

Örneklem kavramının tanımını yapmadan önce evren kavramından bahsetmekte fayda var.

Evren, araştırmacının gerçekte ilgilendiği ve hakkında bir şeyler öğrenmek istediği geniş insan topluluklarına, gruplara, yığınlara veya olaylara işaret eden kavramdır. Evren ifadesi, bir kıtayı, bir şehri, bir üniversiteyi, bir ili, bir kurumu ve bunun gibi grupları veya yığınları ifade edebilir. Burada kilit kavram araştırmacının “hakkında bir şeyler öğrenmek istediği” gruptur¹⁰⁴.

Bu kapsamda, sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerinin araştırıldığı bu çalışmanın evrenini, ilk sakin şehir olan Seferihisar ilçesi oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra evreni oluşturan her bir unsura da öge denir. Dolayısıyla evren ögelerin bir araya gelmesiyle oluşur¹⁰⁵. Araştırmacı veri toplarken her zaman evrenin tamamına ulaşamayabilir. Böyle durumlarda, araştırmacı evreni temsil ettiğine inandığı ve evrenin içinde bulunan ögelerden bir grup belirler. Evrenle ilgili verileri bu gruptan toplar. Evreni temsil eden bu gruba da örneklem denir¹⁰⁶. Karma araştırma yöntemine göre hazırlanan bu çalışmada birden fazla veri toplama yöntemi kullanıldığı için hepsinin örneklemini ayrı ayrı belirtmekte faydavar.

Çalışmanın ilk aşamasında veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi seçilmiştir. Cittaslow birliği tarafından belirlenip yayınlanan sakin şehir üyelik kriterleri, sakin şehirlerin kentsel kimliğe etkisinin incelenmesinde önem arz ettiği için doküman analizine tabi tutulmuştur. Çünkü kentler, sakin şehir birliğine üye olabilmek için bu kriterlere göre bünyelerinde birtakım değişiklikler ve yenilikler yapmaktadır. Dolayısıyla bu kriterlerin kentsel kimlik ile ilişkisinin belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle doküman incelemesine tabi tutulacak örneklem, sakin şehir üyelik kriterleri olarak belirlenmiştir.

Doküman incelemesi yanı sıra tezde kullanılacak bir diğer veri toplama yöntemi gözlem olacaktır. Doküman analizi sonrası kentsel kimlikle ilgili olan kriterler, Seferihisar kent merkezinde ve Seferihisar’a bağlı olan Sığacık mahallesinde gözlemlenecektir.

¹⁰³ Elif Kuş, *Nicel-Nitel Araştırma Teknikleri*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 44.

¹⁰⁴ Ahmet Güler vd., a.g.e., ss. 87-88.

¹⁰⁵ Ahmet Güler vd., a.g.e., s. 88.

¹⁰⁶ Ahmet Güler vd., a.g.e., s. 88.

Doküman incelemesi ve gözlemden sonra önce Seferihisarlılarla mülakat tekniğiyle daha sonra da anket tekniğiyle veri toplanacaktır. Bu amaca yönelik örneklem, temelde iki türde seçilir. Bunlar, “olasılıklı örneklem” ve “olasılıksız örneklem” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada olasılıksız örneklem tercih edilecektir. “Olasılıksız örneklemde, cevaplayıcıların örneklemde olma olasılığı bilinmemektedir¹⁰⁷. Olasılıksız örneklem de kendi içinde 4 türe ayrılır. Bunlar; “gelişigüzel örnekleme”, “kota örnekleme”, “maksatlı örnekleme” ve “kartopu örnekleme” olarak karşımıza çıkmaktadır.

Mülakat yöntemi ile veri toplanırken yukarıda sayılanlar arasından “kartopu örnekleme” tekniği kullanılacaktır. Kartopu örnekleminin mantığında zincirleme ulaşım prensibi hakimdir. Araştırmacı önce, hedef evrenden bir öge veya az sayıda ögeler belirler. Bunlar genelde araştırmacının ilk aşamada ulaşabileceği ögelerdir¹⁰⁸. Araştırmacı belirlediği bu ögelerden veri toplarken onlara, çalışmaya katılmak isteyebilecek kimselerin iletişim bilgilerini ister. Böylece kartopu misali örneklem sayısı artar. Bu kapsamda Seferihisar’da daha önce iletişime geçilen iki kişi ile görüşmeler yapıp, onların yardımıyla yeni bireylere ulaşılarak mülakatlar gerçekleştirilmiştir.

Nitel verilerin analizinden sonra oluşturulan anket formu ile veri toplanmasında olasılıksız örneklemin bir türü olan “maksatlı örnekleme” metodu kullanılmıştır. Maksatlı örnekleme, cevaplayıcı olarak sadece araştırmanın amacıyla ilgili olan insanlar seçilir. Bu kapsamda anket için Seferihisar’da yaşayan ve sakin şehirler ile ilgili bilgeye sahip olan insanlar seçilmiştir ve 381 kişiden anket tekniği ile veri toplanmıştır.

4.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerinin incelendiği bu çalışma, İzmir’in Seferihisar ilçesi ile sınırlandırılmıştır. Çalışmanın sınırlılıklarının belirlenmesinde maddi imkanların ve zamanın sınırlı olması aynı zamanda Seferihisar’ın Türkiye’deki ilk sakin şehir olması etkili olmuştur. Yüksek lisans tezleri, genellikle araştırmacıların kariyerlerinin başında olduğu dönemlerde yürütüldüğü için maddi imkanların ve zamanın kısıtlı olmasından büyük ölçüde etkilenmektedir. Bu yüksek lisans tezinde de bu kısıtlılık, Cittaslow birliğine üye olan onlarca kentten sadece Seferihisar’ın seçilmesinde etkili olmuştur. Ayrıca Seferihisar, Cittaslow birliğinin Türkiye’deki

¹⁰⁷ Elif Kuş, a.g.e., s. 45.

¹⁰⁸ Ahmet Güler vd., a.g.e., s. 95.

temsilcisidir. Türkiye'den birliğe üye olmak isteyen kentler, Seferihisar'ın yönettiği süreçle adaylık başvurularını yapmaktadır. Seferihisar'ın bu konumu, araştırmanın sınırlılıklarının belirlenmesinde önemli rol oynayan bir diğer etkidir.

4.7. Nitel Bulgular

Araştırmanın ilk aşamasını oluşturan nitel araştırma kapsamında öncelikle doküman incelemesi daha sonra gözlem ve mülakat teknikleriyle veriler toplanmıştır. Toplanan veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

“İçerik analizi, çok çeşitli söylemlere uygulanan birtakım metodolojik araç ve tekniklerin bütünü olarak tanımlanabilir. İçerik analizi adı altında toplanan bu araç ve teknikler, her şeyden önce kontrollü bir yorum çabası olarak ve genelde tümdengelim dayalı bir “okuma” aracı olarak nitelendirilebilir. Söz konusu okuma, sınırları belirlenmiş söylem örneklerinin çözümlenmesi esasında dayanmaktadır”¹⁰⁹.

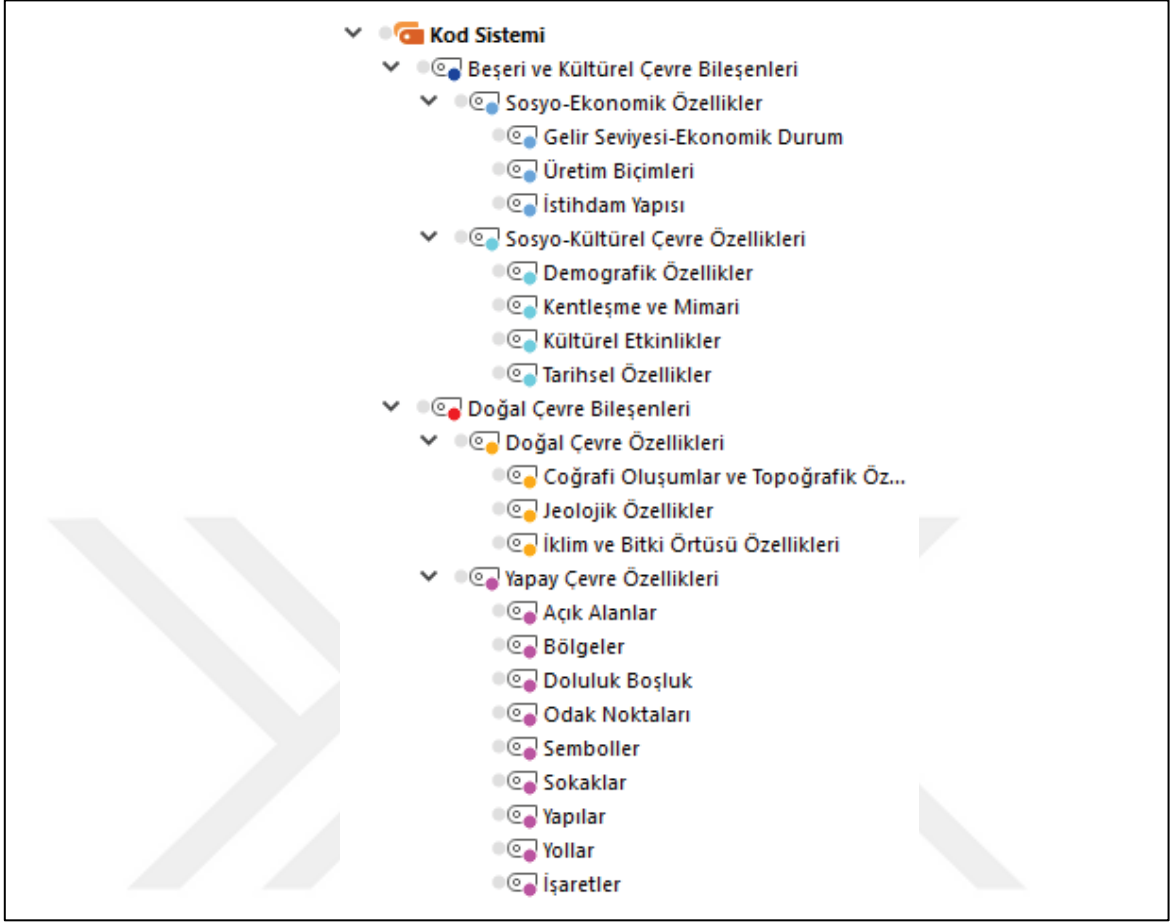
4.7.1. Doküman İncelemesi Bulguları

Çalışmanın ilk aşamasında sakin şehir üyelik kriterleri, kentsel kimlik bileşenleri açısından değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, Cittaslow birliğinin internet sitesinde yayımlanan üyelik kriterleri, belge (doküman) olarak MAXQDA 2018 programına aktarılmıştır. Daha sonra kavramsal çerçeve bölümünde ortaya koyulan “kentsel kimlik bileşenleri” programa tema ve kod olarak girilmiştir. Daha sonra bu kriterler, ilgili olduğu kentsel kimlik bileşenleri ile kodlanmıştır.

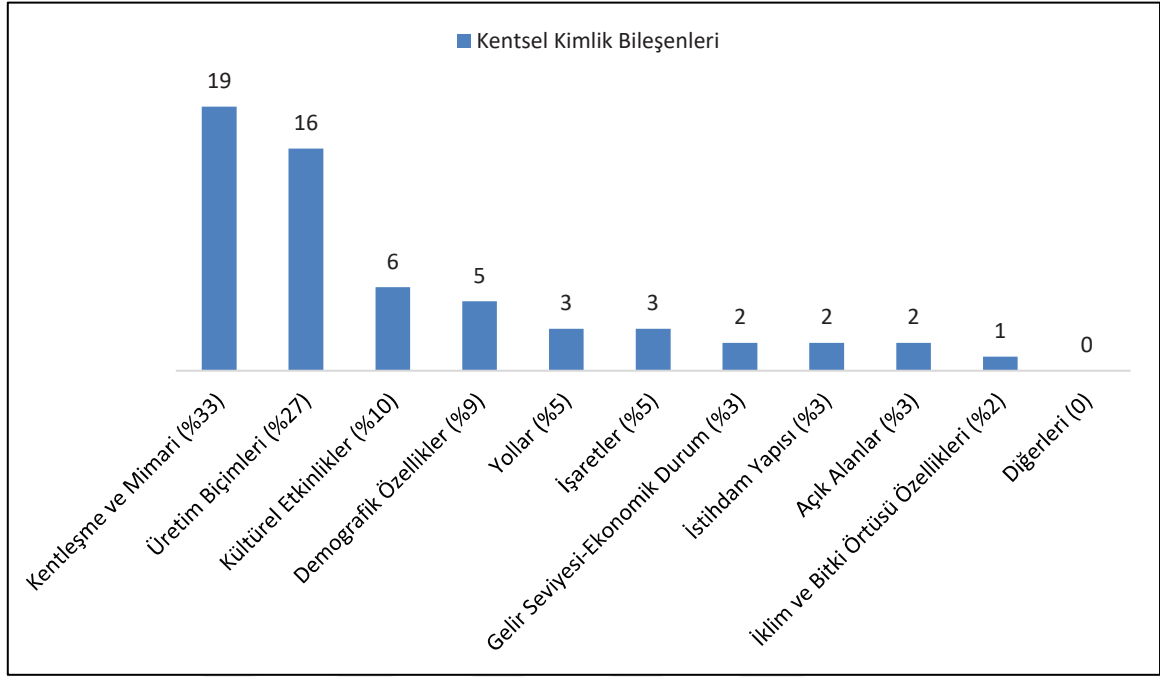
¹⁰⁹ Nuri Bilgin, *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknik ve Örnek Çalışmalar*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2014, s. 1.

Şekil 4.2. Doküman İncelemesi Kod Listesi

Yapılan 59 kodlama sonucunda, Şekil 4.3'te görüldüğü gibi en çok kodlama Kentleşme ve Mimari kodu ile yapılmıştır. Toplam kodlamaların %33'ünü oluşturmaktadır. Bu da göstermektedir ki sakin şehir üyelik kriterleri içerisinde kentsel kimlik ile ilgili en çok vurgu kentleşme ve mimari alanındadır. Şekil 4.4'te örnekleri görüleceği üzere sakin şehir olma kriterleri arasında bulunan biyomimari alanında çalışmalar yapmak, daha önceden tarım için kullanılan araziler için imar planı oluşturmak, aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri inşa etmek gibi kriterler kentleşme ve mimari bileşeni altında değerlendirilmiştir.

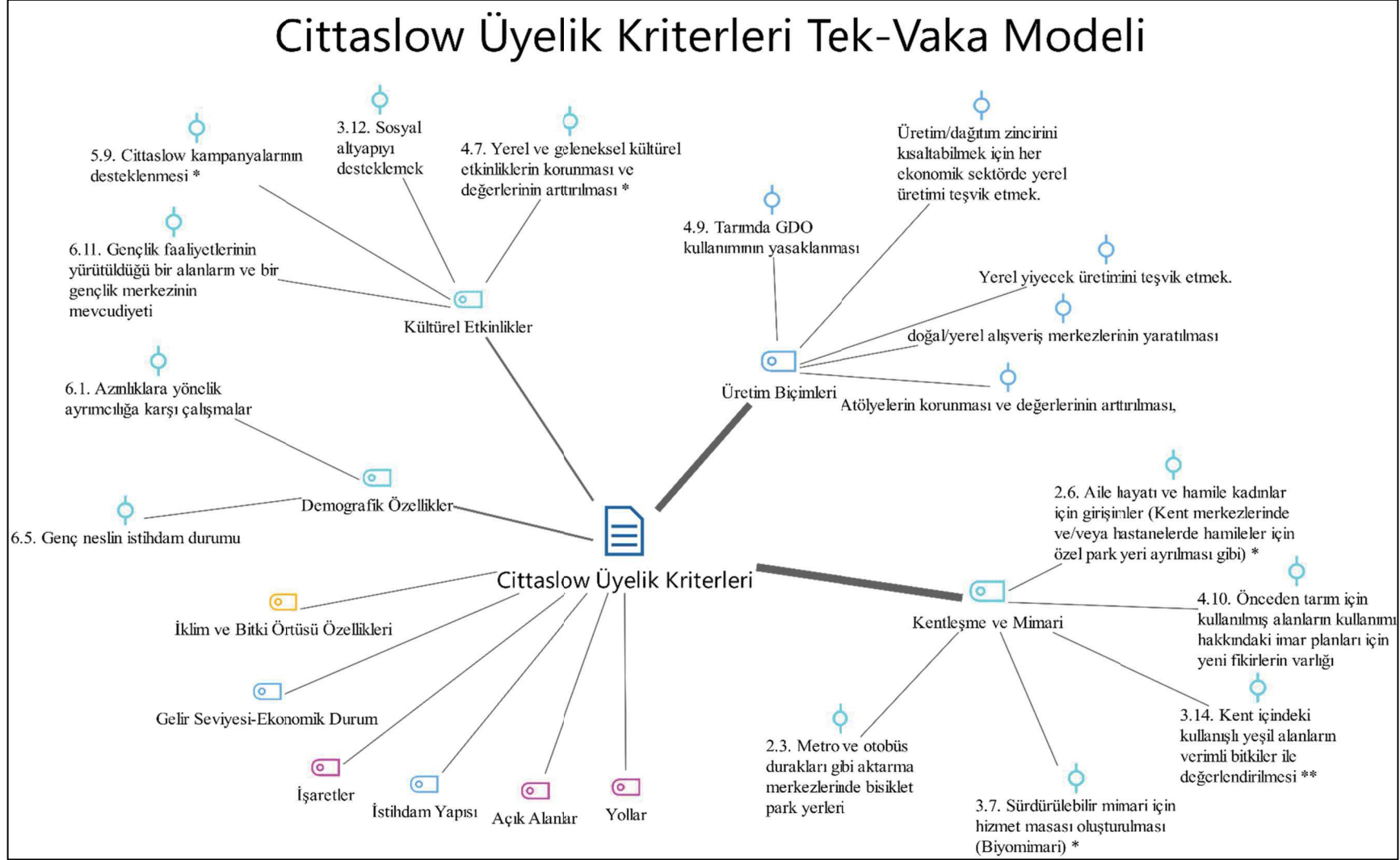
Şekil 4.3. Doküman Analizi Kod Frekansları

Yapılan kodlamalarda kentleşme ve mimariden sonra en çok kodlanan kentsel kimlik bileşeni, üretim biçimleri olmuştur. Üretim biçimleri bileşeni de toplam kodlamaların %27'sini oluşturmaktadır. Cittaslow üyelik kriterleri arasında yer alan doğal ve yerel alış-veriş merkezlerinin oluşturulması, atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması, yerel yiyecek üretiminin teşvik edilmesi gibi ilkeler bu kapsamda değerlendirilmiştir.

Yapılan kodlamalarda üçüncü sırada kültürel etkinlikler yer almaktadır. Kodlamalar içindeki payı %10 olarak karşımıza çıkmaktadır. Cittaslow üyelik kriterleri arasında bulunan gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti, yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması, Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi gibi kriterler bu kod altında ele alınmıştır.

Şekil 4.4. Cittaslow Üyelik Kriterleri Tek-Vaka Modeli

Kültürel etkinliklerden sonra en çok kodlanan bileşen, %9'luk bir payla demografik özellikler olmuştur. Üyelik kriterleri arasında bulunan genç neslin istihdam durumu ve azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar gibi kriterler bu kapsamda ele alınmıştır. Özellikle bu iki faktör ile şehirdeki demografik hareketler arasında doğru orantı vardır. Dolayısıyla bunun gibi faktörlere yönelik üretilen politikalar veya eksiklikler, şehirlerin demografik özelliklerini etkileyecektir.

Demografik özelliklerden sonra en çok kodlama yapılan kimlik bileşenleri %5'lik payla yollar ve işaretler olmuştur. Her iki bileşen de aynı sayıda kodlamaya sahiptir. Daha sonra %3'lük payla gelir seviyesi-ekonomik durum, istihdam yapısı ve açık alanlar aynı sayıda kodlamayla bunu takip etmiştir. Son olarak %1'lik payla, tek kodlamayla iklim ve bitki örtüsü özellikleri gelmektedir. Bunun dışında diğer kentsel kimlik bileşenleri ile ilgili kodlama yapılmamıştır.

Yapılan doküman incelemesi sonrasında gözlem ve mülakat yöntemleri ile veri toplanırken göz önüne alınacak kentsel kimlik bileşenleri ile ilgili olan üyelik kriterleri aşağıdaki gibidir;

- “Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması.”
- “Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması.”
- “Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması.”
- “Biyçeşitliliğin korunması.”
- “Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları.”
- “Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması.”
- “Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri.”
- “Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması.”
- “Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler (Kent merkezlerinde “ve/veya hastanelerde hamileler için özel park yeri ayrılması gibi).”
- “Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı.”
- “Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar (Sokak mobilyaları, turizm levhaları, kentsel peyzaj ve korunması).”
- “Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması.”
- “Kentsel yaşanabilirliğin artırılması (Kentin daha yaşanabilir olması için çalışmalar yapmak.”
- “Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması.”
- “Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması (Biyomimari)”
- “Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması (Gürültü, elektrik sistemleri)”

- “Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki (Pasif ev)”
- “Sosyal altyapıyı desteklemek.”
- “Kamusal sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki (Pasif ev).”
- “Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi.”
- “Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması.”
- “Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması, doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması (Tarihi kent merkezlerinde yer alan geleneksel kasap, fırın, bakkal vb. dükkanların desteklenmesi).”
- “Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı (metreküp olarak).”
- “Kentten direnci için planlama.”
- “Agroekolojinin geliştirilmesi (Yerel ürünlerin sertifikalandırılması, kültür müzeleri kurulması).”
- “El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması.”
- “Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması.”
- “Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini artırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak (Bölgedeki halkın hizmetlere ulaşımını arttırmak).”
- “Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması (Mümkünse yerel organik ürünlerin kullanılması. Okul kantinleri vb).”
- “Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi.”
- “Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması.”
- “Otel kapasitelerinin artırılması (Yatak sayısının nüfusa yıllık oranının değerlendirilmesi).”
- “Tarımda GDO kullanımının yasaklanması”
- “Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı.”
- “İyi karşılama (Kenti ziyaret edenlere yönelik çalışacak bir karşılama/tanıtım görevlisinin belirlenmesi, görevlendirilmiş kişilerin eğitimi, yönlendirme levhaları, ziyaretçilere uygun altyapı olanakları ve tanıtım ofisleri gibi bu alanda çalışan noktaların mesai saatlerinin düzenlenmesi).”
- “Yavaş güzergahların mevcut olması (Basılı olarak veya internet sayfasında ve web üzerinde).”
- “Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi.”
- “Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar.”
- “Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması.”
- “Genç neslin istihdam durumu.”
- “Yoksulluk.”
- “Farklı kültürlerin entegrasyonu.”
- “Belediyenin kamu konut yatırımı.”
- “Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü bir alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti.”

- “Slow food aktiviteleri ve kampanyaları için destek”¹¹⁰.

Bu 45 kriterler göstermektedir ki teorik olarak sakin şehirlerin kentsel kimliğin korunmasında önemli ölçüde etkisi vardır. Fakat burada önemli olan bu kriterlerin hayata geçirilirken amaca uygun hareket edilip edilmediğidir. Ancak tam manada bu kriterleri yerine getirmek veya bu doğrultuda çalışmak kentsel kimliğin korunmasında pozitif yönde bir katkı gösterecektir. Aksi takdirde sakin şehirler, kentsel kimlik açısından kâğıt üzerinde kalan bir olgu olmaktan öteye geçemeyecektir.

4.7.2. Gözlem ve Mülakat Bulguları

Doküman analizi sonrası yukarıda belirtilen kriterler çerçevesinde bir gözlem formu ve bir mülakat formu hazırlanarak Seferihisar’da veri toplanmıştır. Bu kapsamda gözlem noktalarında fotoğraf çekilmiş ve gözlem formları doldurularak doküman haline getirilmiştir. Mülakat kapsamında yedi erkek ve yedi kadın olmak üzere toplamda on dört kişiyle görüşülmüştür. Görüşülenler arasında dört tane belediye meclis üyesi iki tane muhtar, esnaf, sanatçı, memur, belediye çalışanı, öğrenci, kurye, emekli ve bir de öğretmen yer almaktadır. Ortalama ikişer saatlik görüşmeler yapılmıştır. Daha sonra katılımcılarla yapılan görüşmeler de doküman haline getirilerek hepsi MAXQDA 2018 programına aktarılmıştır. Programa atılan belgeler, doküman analizi sonrası kentsel kimliğe etkisi olduğu ortaya konulan üyelik kriterleri kapsamında analiz edilmiştir. Bu 45 kriter, programa kod olarak eklenmiştir ve kodlamalar yapılmıştır. Bunun yanı sıra kodlanan her bölüm, kentsel kimliğe etkisi bakımından olumlu, olumsuz ve etkisiz olarak tekrar kodlanmıştır. Yapılan tüm bu kodlamalar, kriterlerin başlıkları kapsamında değerlendirilecektir.

4.7.2.1. Çevre Politikaları

İlk olarak Cittaslow üyelik kriterleri arasından Çevre Politikaları başlığı ele alınacaktır. Daha önce yapılan doküman analizi sonrasında Çevre Politikaları başlığı kapsamında kentsel kimlik ile ilgili olan 4 kriter saptanmıştır. Bunlar; “Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması”, “Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması”, “Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması” ve “Biyçeşitliliğin korunması” kriterleri idi. Bu kriterler genelinde görüşme ve gözlem dokümanları içerisinde

¹¹⁰ <https://cittaslowturkiye.org>, (Erişim Tarihi: 16.06.2019).

toplamda 75 kodlama yapılmıştır. Bu kodlu bölümler, kentsel kimliğe etkisi bakımından değerlendirildiğinde 70 tanesi olumsuz etki, 4 tanesi olumlu etki, 1 tanesi de etkisiz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 4.5. Çevre Politikaları Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı

Kod Sistemi	Olumlu Etki	Olumsuz Etki	Etkisiz
▼ Etki			
Olumlu Etki			
Olumsuz Etki			
Etkisiz			
▼ Çevre Politikaları			
Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması		●	
Kanalizasyon için atık su arıtma tesisi			●
Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması		●	
Biyçeşitliliğin korunması	●	●	

MAXQDA’da Kod ilişkiler tarayıcısı aracı bir bölümde birlikte oluşan kodları gösterir¹¹¹.

Kriter bazında değerlendirdiğimizde, Şekil 4.5’ten de anlaşılacağı üzere görsel kirlilik ve trafik gürültüsünün azaltılması ile ilgili yapılan kodlamalarda olumsuz etkiler dikkat çekmektedir. Gözlem ve mülakat dokümanlarında bu kriter kapsamında yapılan 63 kodlamanın tamamı aynı zamanda olumsuz etki koduyla kodlanmıştır. Bu da göstermektedir ki Seferihisar bu kriterin gereklerini yerine getirerek kentsel kimliğin korunmasında ve sürdürülmesinde olumlu yönde bir yol alamamıştır.

¹¹¹ <https://www.youtube.com/watch?v=aXBkWre0GdE&t>, (Erişim Tarihi: 09.07.2019).

Şekil 4.6. Seferihisar'dan Fotoğraflar 1

Şekil 3.6'dan da anlaşılacağı üzere Seferihisar'da yapılan gözlem sonucunda şehir merkezinde görsel kirliliğin çok fazla olduğu gözlemlenmiştir. Ana cadde üzerinde çok fazla tabela ve ilan göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra fotoğrafta da görüldüğü üzere şehir merkezinde tarihi niteliğe sahip bir yapının bakımsızlığı ve üzerindeki ilanlar dikkat çekmektedir. Ayrıca şehir merkezinde trafiğin aktığı ana arterler üzerinde de yoğunluk gözlemlenmiştir. Seferihisar'da gözlem yapılan 4 gün süresince yoğun trafik hali devam etmiştir. Görsel kirlilik ve trafik ile ilgili olarak bu gözlemlerle mülakatta anlatılanlar birbirini teyit etmektedir. Görsel kirlilik ile ilgili olarak mülakatlarda belirtilenler aşağıda sıralanmıştır;

- “Görsel kirlilik konusunda burası tam bir rezalet. En basitinden her yer tabela reklam afişi. Gözüm nereye çarpsa reklam. Önüne gelen elektrik direklerine duvarlara reklam afişleri, etiketleri asıyor. Kimse de bunlara bir şey diyemiyor. Bu kadar kötü olamaz yani. Ayrıca birisi bir yerden taşıyor, 10 sene tabelası, eşyası orada kalır. Mesela burada bir kokoreççi dükkânından çıktı. Kapının önüne bir alüminyum dolap bıraktı. İki senede zor kaldırttık. Belediyeye diyorum ki adam bırakıp gitti gelip alın dolabı. Gelen giden yok. Sonra her yer çöp ve hayvan dışkısı. Ve bunlar sakin şehir olmadan önce böyle değildi. Önceden daha derli topluydu. Burası kentleştikçe bozuldu.”

- “Görsel kirlilik ile ilgili olarak... Seferihisar’a gittiğinizde görüyorsunuz zaten. Binalar abuk sabuk bir şekilde yapılmış. Bir düzen yok. Keza yol kenarlarında bir sürü tabela. Yok bilmem ne oteli bilmem ne lokantası. Böyle bir kirlilik yok yani. Yol boylarınca bir sürü. Sığacık’ta da öyle, Seferihisar’da öyle. Bunu belediye yaptı resmen.”
- “Üzerinde yapı olmayan arsalar leş gibi. Şuraya bakalım. Deniz kenarı boş arsalar pislik içerisinde. Yabani otlar vs. hep pislik içerisinde. Burası bir marka oluyor. Burayı ya temizleteceksin ya da belediye olarak temizleyip para çıkaracaksın. Böylece görsel kirliliğin önüne geçebilirsin. Ama bunlar siyasi ranta karşı şeyler işte.”
- “Seferihisar sakin şehir olduktan sonra görsel kirlilik artarak devam etti. Ve hala artmaya devam ediyor. Rastgele plansız bir şekilde imara açılan yerler oldu.”
- “Görsel kirlilik konusunda sakin şehir olmak Seferihisar’a bir kazanım sağlamadı. Aksine kalabalıklaşma görsel kirliliğin artmasına da zemin oluşturdu.”

Bu ifadeler göstermektedir ki araştırmacının gözleminin yanı sıra halk da görsel kirlilik konusunda olumsuz düşüncelere sahip. Hatta birçoğu Seferihisar, sakin şehir olduktan sonra görsel kirliliğin arttığını düşünmektedir. Bunun yanı sıra trafik sorunu ile ilgili mülakatlarda belirtilen ifadeler aşağıdaki gibidir;

- “Sakin şehir adından da anlaşılacağı üzere trafiğin problem olmadığı yerler olmalı. Fakat Seferihisar, Türkiye’nin hemen hemen diğer ilçeleri gibi yol bakımından yeterli altyapıya sahip değil. Sakin şehirle beraber nüfusun artması doğal olarak trafik için de büyük problemlere yol açtı.”
- “Trafik konusunda da herhangi bir önlem alınmıyor. Ayrıca nüfus arttıkça ve kent büyüdükçe de bu trafik sorunu artarak devam ediyor. Ciddi bir betonlaşma ve yapılaşma var. Bunun önüne geçilemiyor. Ayrıca buna karşın yol düzenlemesi veya planlama yapılmıyor.”
- “Trafik de çok beter buralarda. Yazın görseniz. Turistler de gelince burada yürüyecek yol kalmıyor. Şimdi kış olmasına rağmen bile nasıl trafik var görüyorsunuz. Ve bunun için de hiçbir çalışma yapılmıyor.”
- “Şu an burada trafik tamamen keşmekeş. Trafik polisleri de trafiği düzenlemiyor. Millet zaten artık önemsemiyor bile polisleri. Orada girilmez tabelası var. Önünde de trafik polisi var. Adam hiç orali olmadan giriyor. Sallamıyor bile polisi. Kimse de bir şey demiyor. Ayrıca yaya trafiği de berbat. Kaldırımların önü arkası kapalı halde. Onu geçtim kaldırımların üstünde hep lokanta masaları, esnaf eşyaları. Böyle bir rezillik olamaz ya.”
- “Sakin şehir olduktan sonra trafik inanılmaz bir şekilde arttı. Ve buna hiçbir önlem alınmıyor. Böyle bir çaba da yok zaten. Özellikle yarın burada arabayla girecek yer bulamazsın. Hafta sonu olduğu için. Arabayla resmen işkence çekiyoruz burada. Yürüyerek 3 dakikaya geldiğin yolu arabayla 10 dakikada geliyorsun. Otopark zaten çok ciddi bir sorun. Düzgün yol yok zaten.”

- “Trafikle ilgili şunları söyleyebilirim. Park yeri bulmak oldukça zor burada. Yaz gelince şimdinin iki katı oluyor. Kilitleniyor. Bununla ilgili bir proje olduğunu bilmiyorum.”

Halkla yapılan mülakatlarda da görüldüğü üzere trafik ile ilgili gözlem sonuçları doğrulanmaktadır. Trafik sıkışıklığı konusunda olumsuz düşünceler öne çıkmaktadır. Bu kapsamda belediye yetkilileriyle yapılan görüşmelerde bu soru sorulduğunda kendileri de böyle bir problemin mevcudiyetini onaylamaktadır. Buna yönelik birtakım önlemler alınmaya çalışılmış, projeler yürürlüğe konulmak istenmiş fakat halk tabanında dirençlerle karşılaşmıştır. Bu çözümlere yönelik dirençler artınca da bu uygulamalar durdurulmuştur. Bunu açıklar nitelikteki belediye yetkililerinin ifadesi aşağıdaki gibidir;

- “Görsel kirlilik ve trafik ile ilgili bir projeler yapıldı. Mesela Seferihisar merkezde ana caddenin trafiğe kapatılması, tabelaların sabitlenmesi vs. İlk olarak 2009’da sokak sağlıklılaştırılması projesi yapıldı. En basitinden ana cadde üzerindeki binaları görsel kirliliği önlemek adına belirli renkle boyamak istedik. Bu tarzda projeler ürettik fakat buna karşın çok fazla direnç gördük halktan. Bir diğer konu olarak ana caddeyi trafiğe kapattık, fakat bir gün sürdürebildik. Çok fazla baskı ve itiraz gördük esnaftan vs. Buraları trafiğe kapatırsanız bizim kazancımız olumsuz etkilenecek, işlerimiz bitecek. İmzalar toplandı, sonra insanlar o caddede karşı direniş örneği göstermek için top bile oynadılar. Belediyelere esnaflar geldi başkanla görüşmek için. Biz de mecbur tekrar açmak zorunda kaldık. Her ne kadar bu yönde proje üretilse de dirençle karşı karşıya kaldık. Bunun yanı sıra otopark projelerimiz de vardı. Fakat büyükşehirle bağlı olduğumuz için, böyle şeylerde büyükşehir belediyesinin onayına tabi olduğumuz için bu konuda yaptığımız projeleri hayata geçiremedik. Bunun yanı sıra Seferihisar’da imar planlarını biz onaylamıyoruz. Yani büyükşehirle bağlıyız. Sadece görüş bildiriyoruz. Son kararı büyükşehir belediye veriyor. Yani bizim onaylamadığımız yerlere de istediği gibi imar açabiliyorlar. Bu nedenle Seferihisar’da 3 katlı binalar da var, 4 katlı binalar da var, 5 katlı binalar da var. Biz aslında sabitlemek isterdik bunu. Sadece belirli katta apartman olsun. Ama maalesef karar bizden çıkmıyor. Yine de bu kurullarla biraz iyileştirmeye çaba sarf ediyoruz.”

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere bu sorunların çözümleri için birtakım düzenlemeler hayata geçirilmek istenmiş fakat çeşitli sebeplerle yarım kalmış veya hiç hayata geçirilememiş. Durum, objektif değerlendirildiğinde tek tarafta hata bulmak doğru gözüküyor. Fakat her şeye rağmen on yıldır sakin şehir unvanına sahip olan Seferihisar’da hala görsel kirlilik ve trafik sorunu çözülememiştir. Bununla birlikte bu sorunlar giderek artmaktadır.

Çevre politikaları başlığı altındaki bir diğer kriter de “Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması.” idi. Bu kapsamda belediye yetkililerine sorulan soruda aşağıdaki cevap alınmıştır;

- “Atık su arıtma tesisleriyle ilgili olarak şunları söyleyebilirim. Cittaslow birliğinin merkezi olan İtalya, bu kriterleri hazırlarken Avrupa standartlarına göre hazırlıyor açıkçası. Bunu Türkiye’ye uyarladığımızda çok farklı sorunlar ortaya çıkabiliyor. Yerel yönetimlerde yetki durumu karşımıza çıkıyor. Her ne kadar en son çıkarılan büyükşehir belediye kanuna göre yetkilerimiz artmış olsa da su, kanalizasyon, arıtma tesis konularında İZSU’ya bağlıyız. Yani büyükşehir belediyesine bağlıyız. Biz her ne kadar kriterlere uymaya çalışsak da neticede tabi olduğumuz kanunlar var. Bu nedenle bu konuda yapabileceğimiz çok bir şey yok. En basitinden bu konuyla ilgili bir problem çıkması halinde bile bizim yapabileceğimiz tek şey İZSU ile irtibata geçmek. Fakat çok daha önceden yani Seferihisar sakin şehir olmadan önce yapılmış bir su arıtma tesisi mevcut. İZSU’ya bağlı.”
- “Bu konu büyükşehir belediyelerini ilgilendiren bir konu olduğu için bu noktada bir ilçenin yapabileceği çok bir şey yok.”

Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere kanunların üstünlüğü olduğu için büyükşehirlerdeki ilçe belediyelerinin yetkileri, bu kriteri yerine getirmede yetersizdir. Bu nedenle bu kodlama etkisiz olarak değerlendirilmiştir. Bu kriter, Seferihisar’da ve Türkiye’deki diğer sakin şehirler açısından kentsel kimlik konusunda büyük bir etkiye sahip değildir.

Çevre Politikaları başlığı altında kentsel kimlikle alakalı bir diğer kriter, “Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması” idi. Gözlem esnasında Şekil 4.7’de görüldüğü gibi şehir merkezinde büyük bir pano olduğu gözlemlenmiştir. Bu da kamusal ışık kirliliğinin olduğuna örnek gösterilebilir. Bu nedenle bu kodlama olumsuz etki olarak dikkate alınmıştır.

Şekil 4.7. Seferihisar'dan Fotoğraflar 2

Bu konuyla ilgili belediye yetkilileriyle görüşüldüğünde panonun orada olmasının bir gereklilik olduğunu belirttiler. Konuyla ilgili ifade aşağıdaki gibidir;

- “Kamusal ışık kirliliği konusunda şunları söyleyebilirim. Mesela Seferihisar meydana büyük bir pano var. Bu bir ışık kirliliğine neden oluyor. Ama biz burada yaptığımız şeyleri insanlara duyurmak konusunda sıkıntılar yaşıyoruz. Ayrıca biz Seferihisar'da büyükşehir belediyesinin onayı olmadan billboard koyamıyoruz. Mesela meydanadaki dev ekranı koymak yerine caddelerde özel bir şekilde tasarlanmış küçük billboardlar koymayı tercih ederdik. Böylece hem faaliyetleri duyurma konusunda sıkıntı yaşamazdık hem de görüntü kirliliğinin bir nebze önüne geçmiş olurduk. Ama maalesef bunlar hep büyükşehir belediyesinin onayına tabi olduğu için biz de o dev ekranı koymakla yetindik.”

Çevre politikaları başlığı altında yer alan ve kentsel kimlikle ilgili son kriter de “Biyçeşitliliğin korunması.” kriteridir. Bu kapsamda yapılan 8 kodlamadan 4 tanesi olumlu etki, 4 tanesi de olumsuz etki olarak değerlendirilmiştir. Bu konuyla ilgili olarak

Seferihisar’da tartışılan konulardan birisi mandalina bahçelerinin durumudur. Bu kapsamda halkla yapılan mülakatlarda insanların, mandalina bahçelerinin imara açılmasından şikayetçi olduğu görülmüştür. Bu durum Seferihisar mandalinasının geleceği için bir problem olarak görülmektedir. Bununla ilgili olarak mülakatlardan alıntılar aşağıdaki gibidir;

- “Buraya ilginin de artmasıyla burada bulunan yeşil alanların çoğu da inşaat oldu. Daha önceden böyle değildi. En basiti kaç hektar mandalina bahçesi inşaat oldu.”
- “Birçok eski mandalina bahçesinde inşaatlar başlamış. Mesela Seferihisar’ın içindeki mandalina bahçelerine de villa diktiler.”

Bu ifadeleri doğrular nitelikte Seferihisar şehir merkezinde gözlem esnasında çekilen fotoğraflar da (Şekil 4.8) mevcuttur. Eskiden mandalina bahçesi olan yerlerde evler görülmektedir.

Şekil 4.8. Seferihisar’dan Fotoğraflar 3

Bu durum belediye yetkililerine sorulduğunda aşağıdaki yanıtlar alınmıştır;

- “Mandalinaların imara açılması konusundan biz de mustaribiz. Özellikle başkanımız her mandalina festivalinin giriş konuşmasında ısrarla vurgu yapıyor. Lütfen mandalinalarınızı inşaata çevirmeyin diye. Bunların korunması için elimizden geleni de yapıyoruz. Kooperatifler kuruyoruz. Mandalina üzerine Ar-Ge çalışmaları yapıyoruz. Üreticiyi korumak için çalışıyoruz. Ama yine bunlara rağmen insanlar maddi kazanç sağlamak için bu yola gidiyor. Büyükşehir belediyesi imara açtıktan sonra bizim elimizden çok bir şey gelmiyor. İnsanlar daha çok kazanç elde etmek için ya satıyor bahçelerini ya da ağaçları kesip inşaat yapıyor. Bu noktadan sonra biz Seferihisar Belediyesi olarak yapabileceğimiz bir şey kalmıyor.”

Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere mandalinaların imara açılması hususunda ilçe belediyesi yetkiye sahip değil. Bu konuda öncelikle halkta bilinç oluşması gerekiyor. Bunun yanı sıra belediye yetkilileriyle yapılan görüşmelerde belediyenin mandalina konusunda hassasiyete sahip olduğu görülüyor. Bu doğrultuda Seferihisar mandalinasını markalaştırmak adına birtakım Ar-Ge çalışmaları yapılmış ve tescillenmesinde ön ayak olmuştur. Bu konu ile ilgili belediye yetkililerinin ifadesi aşağıdaki gibidir;

- “Mandalina kurutma tesisleri kuruldu. Bu, uzun denemeler, Ar-Ge çalışmaları sonucunda ulaşılan bir şey. Ve Seferihisar mandalinası kurulduğu takdirde uzun süre tazeliğini koruyor. Tabi şu an tesisin kapasitesi çok küçük. Bütün üreticilere kucak açamıyoruz. Bu tesis belki ilerleyen yıllarda büyüyecek ve o zaman bu alanda da bir kooperatif kurulacak. Gerçekten önemli bir adım olacak.”
- “Belediyemizin teşvikiyle kurulan mandalina kurutma tesisimiz Seferihisar mandalinası için büyük bir çalışma oldu. Eminim ki önümüzdeki zamanlarda bunun gibi tesislerin sayısı artacaktır.”

Mandalina özelinde incelendiğinde Seferihisar, sakin şehir olduktan sonra Seferihisar mandalinasının korunmasında önemli adımlara sahne olmuştur. Bunun yanı sıra sakin şehirle beraber Seferihisar’ın tanınması ve büyümesi, yeni imar alanlarının açılması bu konuda olumsuz etkiye neden olmuştur. Buna karşın Seferihisar Belediyesinin özellikle imar ile ilgili yetkileri kısıtlı olduğu için bu olumsuz etkiler ortadan kaldırılamamıştır.

Biyçeşitliliğin korunması ile ilgili basında da yer bulan bir başka konu karakılçık buğdayıdır. Seferihisar Belediyesinin çalışmalarıyla gün yüzüne çıkarılmış, genetiği bozulmamış olan karakılçık buğdayı besin değeri oldukça yüksek bir tahıldır. Bununla ilgili olarak belediye yetkililerinin ifadesi aşağıdaki gibidir;

- “Karakılçık buğdayı meselesini duymuşsunuzdur. Bizim köy ziyaretlerimizde ortaya çıkan eski bir buğday. Bunun da Ar-Ge çalışması yapıldı. Ve buğday üretime alındı. Şimdi Ulaşım’da bu buğdaydan ata ekmeği adı altında bir ekmeği yaptık. Ve dışarıya satışı da başladı. İnternet üzerinden bile satışı devam ediyor.”
- Biyçeşitliliğin korunmasıyla ilgili olarak karakılçık buğdayı güzel bir örnek olacaktır. En başta Tunç Bey’in desteklediği bir proje oldu. Bence Türkiye için de büyük bir farkındalık yarattı.”

Atılan bu adım, biyçeşitliliğin korunmasında ve sürdürülmesinde önemli bir adımdır. Bunun yanı sıra Seferihisar’da düzenlenen tohum takas şenlikleri de bu amaca hizmet etmektedir.

Özetle kentsel kimlik bileşenleri ile alakalı olan sakin şehir üyelik kriterleri arasında Çevre Politikaları başlığı altında yer alan kriterler incelendiğinde, görsel kirlilik ve trafiğin azaltılması ile ilgili yapılan 63 kodlamanın tamamı olumsuz etkiye işaret etmektedir. Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması ile ilgili yapılan kodlama etkisiz olarak değerlendirilmiştir. Kamusal ışık kirliliği ile ilgili yapılan 4 kodlama da olumsuz etkiye işaret etmektedir. Son olarak biyoçeşitliliğin korunması ile ilgili yapılan 8 kodlamanın 4’ü olumlu etki, 4’ü de olumsuz etkiye işaret etmektedir.

4.7.2.2. Altyapı Politikaları

Daha önce yapılan doküman analizi sonrasında Altyapı Politikaları başlığı altında kentsel kimlik ile ilgili olan 6 kriter saptanmıştı. Bunlar; “Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları”, “Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması”, “Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri”, “Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması”, “Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler”, ve “Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı” olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu 6 kriter için toplam 48 kodlama yapılmıştır. Bu kodlu bölümler, kentsel kimliğe etkisi bakımından değerlendirildiğinde 38 tanesi olumsuz etki, 10 tanesi olumlu etki olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 4.9. Altyapı Politikaları Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı

Kod Sistemi	Olumlu Etki	Olumsuz Etki	Etkisiz
▼ Etki			
Olumlu Etki			
Olumsuz Etki			
Etkisiz			
▼ Altyapı Politikaları			
Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları		●	
Bisiklet yollarının araç yollarıyla karşılaştırılması (km)			
Aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri		●	
Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması		●	
Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler		●	
Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı	●		

Kriter bazında değerlendirdiğimizde, Şekil 4.9’dan da anlaşılacağı üzere kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları ile ilgili yapılan kodlamalarda olumsuz etkiler dikkat çekmektedir. Gözlem ve mülakat dokümanlarında bu kriter kapsamında yapılan 22

kodlamanın tamamı aynı zamanda olumsuz etki koduyla kodlanmıştır. Bu da göstermektedir ki Seferihisar, bu kriterin gereklerini yerine getirerek kentsel kimliğin korunmasında ve sürdürülmesinde olumlu yönde bir yol alamamıştır. Yapılan gözlem esnasında şehir merkezinde bisiklet yolu ile karşılaşılmamıştır. Bisiklet yolunun sadece Sığacık mevkiine giderken araç yolundan alınmış bir bölümde hizmete açıldığı görülmüştür. Çoğu kez bu yol üzerinde park eden araçlar gözlemlenmiştir. Geliş gidiş olan yolda iki araç yan yana geldiğinde geçiş zorluğu yaşanmaktadır. Böyle bir durumda bir bisikletlinin de bu yolu kullanması pek mümkün gözükmemektedir. Bunun yanı sıra Sığacık yolu üzerinde belirli bir noktadan sonra mavi şeritlerle işaretlenmiş bisiklet yolu sona ermektedir. Şekil 4.10'dan da görüleceği üzere yolun kalan kısmında bisikletliler yolu araçlarla paylaşacaktır. Bu yolun girişinde de "Paylaşımlı Yol" tabelası bulunmaktadır. Zaten dar olan yol, bisikletliler için ayrıca bir tehlike arz edecektir. Bu durum da olumsuz etki olarak kodlanmıştır.

Şekil 4.10. Seferihisar'dan Fotoğraflar 4

Bunun yanı sıra kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları ile ilgili katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir;

- "Bisiklet yolu burada yok gördüğümüz gibi. Sadece Sığacık'a giderken var. O yol da çok dar zaten iki tane araba yan yana geçemiyor. Gereksiz

bir yol. Kullanılmıyor da zaten. Onun dışında Seferihisar'ın merkezinde böyle bir proje gündeme gelmedi.”

- “Bisiklet yoluyla ilgili ciddi bir çalışma yapılamıyor. Yollarımız zaten dar. Böyle bir ihtiyaca hizmet veremiyor. Bir işte Sığacık'a gelirken var. Yarısı da paylaşımlı yol. Allah aşkına o yolun neresini paylaşacaklar. Arabalar dahi zor geçiyor. Yaptık demek için yapılan bir şey.”
- “Bisiklet yolu olarak sadece Sığacık yolu kenarında var. Siz de görmüşsünüzdür. O yolda bisiklet sürmek mümkün mü Allah aşkına. Yol zaten daracık. Sürekli ağaçla kesiliyor bir şeyle kesiliyor. Yaptık demek için konulmuş bir yol. Mümkünü yok orada bisiklet kullanmanın. İki araç yan yana geçeceği zaman mecbur birisinin bisiklet yoluna taşması gerekiyor. Bu Sığacık'a gelirken. Seferihisar'ın merkezinde hiç böyle bir yol yok. Bırak bisikleti insanlar zor yürüyor.”
- “Bisiklet yoluyla ilgili maalesef Seferihisar sınıfta kalmıştır. Özellikle şehir merkezinde herhangi bir bisiklet yoluyla karşılaşamazsınız.”
- “Bisiklet yolu konusunda ilgili maalesef olumlu adımlar atılmadı. Daha önce de bahsettiğimiz gibi altyapı konusunda özellikle yollarla ilgili geçmişten gelen problemler var. Şehir merkezine bir bisiklet yolu ağı kurmanız çok zor.”

Bisiklet yoluyla ilgili halkın ifadeleri de gözlem sonuçlarını doğrulamaktadır. Ayrıca bu kriterle bağlantılı olan bir diğer kriter, bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre cinsinden karşılaştırılmasıydı. Bu doğrultuda yapılan bir çalışmaya veya veriye ulaşılamamıştır. Yine bununla alakalı olan metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerlerinin olması kriteriyle ilgili bir çalışma gözlemlenmemiştir.

Altyapı Politikaları başlığı altında yer alan bir diğer kriter, engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması idi. Bu kapsamda yapılan 11 kodlamanın hepsi aynı zamanda olumsuz etki koduyla da kodlanmıştır. Seferihisar'da bu kriter sayesinde kentsel kimlik adına pozitif bir durumla karşılaşılmamıştır. Bu konuda katılımcıların ifadesi aşağıdaki gibidir;

- “Engellilere yönelik bir çalışma yok. Sadece belirli yerlerde engelli rampası var o da ne kadar kullanışlı tartışılır. Onun dışında sakin şehirlerin en önemli kriterlerindedir fakat burada ona yönelik pek çalışma yok. Hatta hiç çalışma yok diyebilirim.”
- Engellilere yönelik kaldırımlarımızda engelli rampaları var. Kamu binalarında engelli rampaları oluyor. Fakat trafiğin durumu malum. Park sorunumuz var. Bazı yerlerde görüyoruz engelli rampalarının önüne araba park edilmiş. Bununla mücadele etmek zor. Biraz bilinçle de alakalı. Her ne kadar zabıta müdahil de olsa yeri geldiğinde cezaya rağmen direnç gösterilebiliyor.

- “Engellilere yönelik mimari çözüm olarak öyle bir çalışma göremezsiniz. Belli başlı yerlerde kaldırımların bitiş noktasında rampa yapıyor. Onları da zaten kullanamazsın. Her taraf araba olduğu için.”
- “Engellilere yönelik yapılan güzel bir çalışma görmedim hiç. Seferihisar’da bir umumi tuvalet yaptılar. Bir odasını da engelli tuvaleti yaptılar. Gidip görsen leş gibi. Normal insanlar da gidip giriyor. Zaten engelli bireyin tutup kalkması için tuvaletin yanına konulan demir sallanıyor sekiz aydır. Verilen önemi var sen düşün.”

Buna paralel olarak bir diğer kriter aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler idi. Buna yönelik yapılan üç kodlama aynı zamanda olumsuz etki koduyla kodlanmıştır. Bu kriterle ilgili katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir;

- “Sakin şehir olduktan sonra hamile kadınlara yönelik herhangi bir girişim görmedim. Varsa da bilmiyorum.”
- “Hamile kadınlara yönelik kayda değer bir girişim göremiyorum. Yani sakin şehir olmanın getirdiği bir farklılık yok.”

Mülakatlarda verilen ifadelerden de anlaşılacağı üzere bu kriterle ilgili kentsel kimlik adına olumlu bir etki görülmemiştir.

Altyapı Politikaları başlığı altında yer alan bir diğer kriter; şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı idi. Buna yönelik yapılan bir çalışmaya veya veriye ulaşılamamıştır. Fakat bu konu ile ilgili mülakatlarda halka sorular sorulmuştur. Bununla ilgili katılımcıların geneli Seferihisar dışında çok çalışanın olmadığını belirtmiş, bir kişi de bunun aksine Seferihisar dışında çalışan insan sayısının çok olduğunu belirtmiştir. Bununla ilgili ifadeler aşağıdaki gibidir;

- “Seferihisar’ın dışında çalışanlar aslında daha önceden beri oradan çalışanlardır. Sakin şehirden sonra özellikle burası çok göç aldığı için ve turizm canlandığı için iş imkanları var. Genellikle gençler burada istihdam edilebiliyor.”
- “Seferihisar’ın dışında çok çalışan insan bilmiyorum. Genelde dışarıdan buraya geliyorlar, mevsimsel işçi olarak.”
- “Dışarıda çalışan insan sayısı bence çok. Genel olarak her sektörden çalışan var.”
- “İş için çok dışarı gidip gelen insan olduğunu sanmıyorum.”
- “Dışarıda çalışan çok insan olduğunu düşünmüyorum. Sakin şehir Seferihisar için güzel bir istihdam alanı yarattı.”
- “Seferihisar’da yaşayıp da dışarıda çalışan çok fazla nüfus yok.”
- “Bence dışarıda çalışan çok var. Mesela öyle tanıdığım sağlık memuru var. Bankacılar var. Genelde gençler dışarıda çalışıyor.”

Genel kanı göz önüne alındığında Seferihisar'ın sakin şehir olması, şehir içerisinde bir istihdam alanı yaratmış ve insanların iş için dışarı çıkmalarına gerek kalmamıştır. Bu da kentsel kimliğin korunmasında ve sürdürülmesinde olumlu etkiye sahiptir.

4.7.2.3. Kentsel Yaşam Politikaları

Daha önce yapılan doküman analizi sonrasında Kentsel Yaşam Politikaları başlığı kapsamında kentsel kimlik ile ilgili olan 14 kriter saptanmıştı. Bunlar; “Kentin direnci için planlama”, “Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar (Sokak mobilyaları, turizm levhaları, kentsel peyzaj ve korunması”, “Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması”, “Kentsel yaşanabilirliğin artırılması (Kentın daha yaşanabilir olması için çalışmalar yapmak”, “Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması”, “Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması (Biyomimari)”, “Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması (Gürültü, elektrik sistemleri)”, “Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki (Pasif ev)”, “Sosyal altyapıyı desteklemek”, “Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki (Pasif ev)”, “Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi”, “Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması”, “Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması, doğal/yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması (Tarihi kent merkezlerinde yer alan geleneksel kasap, fırın, bakkal vb. dükkanların desteklenmesi)”, “Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı (metreküp olarak)” kriterleri idi. Bu kriterler genelinde görüşme ve gözlem dokümanları içerisinde toplamda 145 kodlama yapılmıştır. Bu kodlu bölümler, kentsel kimliğe etkisi bakımından değerlendirildiğinde 87 tanesi olumlu etki, 54 tanesi olumsuz etki olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şekil 4.11. Kentsel Yaşam Politikaları Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı

Kriter bazında değerlendirdiğimizde Şekil 4.11’den de anlaşılacağı üzere kentin direnci için planlama kriterlerinde olumlu etkiler öne çıkmaktadır. Bu kapsamda yapılan toplamda 40 kodlamanın 34 tanesi aynı zamanda olumlu etkiler olarak, 6 tanesi de olumsuz etkiler olarak kodlanmıştır. Bu kritere yönelik yapılan çalışmalar kentsel kimliğin korunmasında ve sürdürülmesinde olumlu yönde etki sağlamıştır. Bu doğrultuda yapılan sokak sağlıklılaştırması projesi kentsel kimliğin korunması ve sürdürülmesi konusunda olumlu yönde etki sağlamıştır. Buna yönelik belediye yetkilisinin ifadesi aşağıdaki gibidir;

- “Seferihisar’da sokak sağlıklılaştırılması kapsamında bütün sokak ışıkları, göstergeleri, trafik lambaları güneş enerjisiyle çalışıyor. Ayrıca Pazar yeri üzerinde güneş panelleri kuruldu. Belediye’nin bütün elektriği buradan sağlanıyor. Artan elektrik de devlete satılıyor.”

Bu doğrultuda bir diğer önemli çalışma Hıdırlık Tarımsal Kalkınma Kooperatifi tarafından yürütülen “Seferihisar’ın Geleneksel Mutfağı” projesidir. Yerel yiyecek içecek üretiminin teşvik edilmesi konusunda önemli bir adım olmuştur. Bu konuda belediye yetkilisinin ifadeleri aşağıdaki gibidir;

- “Seferihisar’da yerel yiyecekleri teşvik etmek konusunda önemli bir proje olarak gösterebileceğimiz Hıdırlık Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin ödüllü ve hibe almış bir projesi var. Adı “Seferihisar’ın Geleneksel Mutfağı”. Kalkınma Bakanlığı’ndan alınan hibe ile bir bina yaptık. Ve buraya bir mutfak kurduk. Bu kooperatifin özelliği sadece kadınlardan oluşması. 80’e civarında kadın üyesi var. Ve bunlar, bu proje kapsamında Seferihisar’ın yerel yemeklerini ortaya çıkardılar. Ve bir kitapçık yapıp yayınladılar. Ayrıca Seferihisar’daki dezavantajlı kadınlarla ilgili proje yapıp onlara kooperatifte istihdam imkânı sundular. Kendi ürünlerini üretip satıyorlar. Seferi Pazar diye bir internet sitesi kurdular. E-ticaret sitesi bu. Oradan her yere kendi ürettikleri yerel ürünleri satabiliyorlar. Daha sonra Sefer Tası diye bir restoran kurdular. Orada satışlar yapıyorlardı. Bazı nedenlerden dolayı kapandı. Bina konusunda problemler oldu. Ama tekrar açılacaktır.”

Mandalina kurutma tesisi ve ata ekmeği projeleri yerel yiyecek içecek üretiminin teşviki ile ilgili diğer projelerdir. Bunlar, bu kapsamda değerlendirilecek olumlu adımlardan birkaçıdır. Buna yönelik katılımcı ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir;

- “Mandalina kurutma tesisleri kuruldu. Bu, uzun denemeler, Ar-Ge çalışmaları sonucunda ulaşılan bir şey. Ve Seferihisar mandalinası kurulduğu takdirde uzun süre tazeliğini koruyor. Tabi şu an tesisin kapasitesi çok küçük. Bütün üreticilere kucak açamıyoruz. Bu tesis belki ilerleyen yıllarda büyüyecek ve o zaman bu alanda da bir kooperatif kurulacak. Gerçekten önemli bir adım olacak.”
- “Ata ekmeği konusu da bir marka yaratma çabasıdır. Karakılçık buğdayı meselesini duymuşsunuzdur. Bizim köy ziyaretlerimizde ortaya çıkan eski bir buğday. Bunun da Ar-Ge çalışması yapıldı. Ve buğday üretime alındı. Şimdi Ulamış’ta bu buğdaydan ata ekmeği adı altında bir ekmeç yaptık. Ve dışarıya satışı da başladı. İnternet üzerinden bile satışı devam ediyor.”
- “Belediyemizin teşvikiyle kurulan mandalina kurutma tesisimiz Seferihisar mandalinası için büyük bir çalışma oldu. Eminim ki önümüzdeki zamanlarda bunun gibi tesislerin sayısı artacaktır.”
- Biyoçeşitliliğin korunmasıyla ilgili olarak karakılçık buğdayı güzel bir örnek olacaktır. En başta Tunç Bey’in desteklediği bir proje oldu. Bence Türkiye için de büyük bir farkındalık yarattı.”

Bunun yanı sıra, Seferihisar’da bu kritere katkı sağlayan bir diğer proje pazarlardır. Seferihisar’ın sakin şehir olmasından sonra açılan bu pazarlar kentsel kimlik açısından olumlu yönde etki etmiştir. Ayrıca bu pazarlarda yapılan uygulamalar da şehrin direnci yönünde atılan bir adım olarak görülebilir. Buna yönelik ifadeler aşağıdaki gibidir;

- “Pazarlarda desteği burada ikamet edenlere verdik. Dışarıdan gelenleri üretici pazarlarına almama kararı alındı. Tezgâh açmak için Seferihisar’da ikamet etme şartı koyduk. Çünkü öncelikle burada yaşayan halka istihdam imkânı sunmalıyız. Buradaki üreticilerimizi

desteklemeliyiz. Bu yüzden şehrimizi korumak adına böyle bir karar aldık.”

- “Sonra eski belediyenin olduğu yerde bir üretici pazarı açtık. Buralarda kooperatiflerden, kadın üreticilerimizden alınan ürünler satıldı. Sonra Salı pazarı açtık. Büyüdü bu pazarda. Özelliği de üretici pazarı olmasıydı. Şartımız kendi ürettiği ürünü satmak. Mesela domates satıyorsa onu kendi bahçesinden veya tarlasından getirmek zorunda. Bunların da denetimi yapılıyor tabi. Mesela üreticinin tarlasındaki bahçesindeki ürünü hesaplanıyor. Ondan fazlasını satamaz pazarda. Sürekli sürekli ürün satışı yapamıyorlar. Burada hal yapısını engellemeye çalıştık. Dışarıdan getirip satış yapmasını engellemek için yaptık yani. Böylece pazarları geliştirdik. Çark dönmeye ve işler büyümeye başladı. Üreticilerimizi desteklemek adına da vergi konusunda onlara ayrımcılık tanınıyor. Pozitif ayrımcılık.”

Olumlu etki olarak kodlanan bu ifadeler, kentsel kimliğin korunmasına ve sürdürülmesine katkı sağlamıştır. Buna karşın halk arasında bu projelerden az da olsa memnuniyetsiz olanlar da vardır. Buna yönelik olumsuz etki olarak kodlanan ifadeler aşağıdaki gibidir;

- “Yerel yiyeceklerin desteklenmesi konusunda bir zamanlar çalışma yapıldı. Slow food kapsamında. Ama o da yukarıdaki örnek gibi başladı ve yarım kaldı. Göz boyamak içindi yani. Son dönemlerde hepsi unutuldu.
- “Yerel üretim tarzı yiyecek satışları da arttı tabi. Belediye de bir nebze olsa destekliyor. Ama şöyle bir durum da var. Benim bir dostum el sanatları eğitmeni. Burada kale içinde stant açtı. 2 metrelik bir yeri kullanıyor. Tabi kira ödüyor. Fakat açtığından beri belediyeden bir yardım destek görmedi. Ayrıca belirli bir standart da yok. Bir masa düzeni, tezgâh düzeni yok. En basitinden güneşte güneşin altındasın, yağmurda yağmurun altında. Daha sonra mesela o takı tarzı şeyler satıyor. Yanındaki kişi turşu satıyor, nar suyu sıkıyor. Hal böyle olunca o tezgâhtan fişkırın nar suları masa örtülerine, takılara sıcıyor. Böyle bir düzensizlik söz konusu. Bir standart düzen yok. Onu söylemeye çalışıyorum. Mesela el sanatları tezgâhları bir sokakta, gıda tezgâhları bir sokakta olsa ne güzel olur.”
- “Organik diyerek çok reklam yapıyorlar ama pazarlarda halden mal getiren çok üretici var.”
- “Belediyenin perma kültür ilkeleriyle bağdaşacak bir yatırımı yok. Burada birtakım yerlerde rüzgârgülleri, güneş ışığı panelleri var ama bunların belediye ile alakaları yok. Bunlar genelde merkezi yönetim ve özel sektörün yaptığı işler.”

Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altında yer alan kentsel kimlikle ilgili bir diğer kriter, kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezlerinin ve kamu binalarının değerlerinin artırılması için programlar (Sokak mobilyaları, turizm levhaları, kentsel peyzaj ve korunması) kriteri idi. Bu yönde yapılan projelere örnek olarak Sığacık'ta

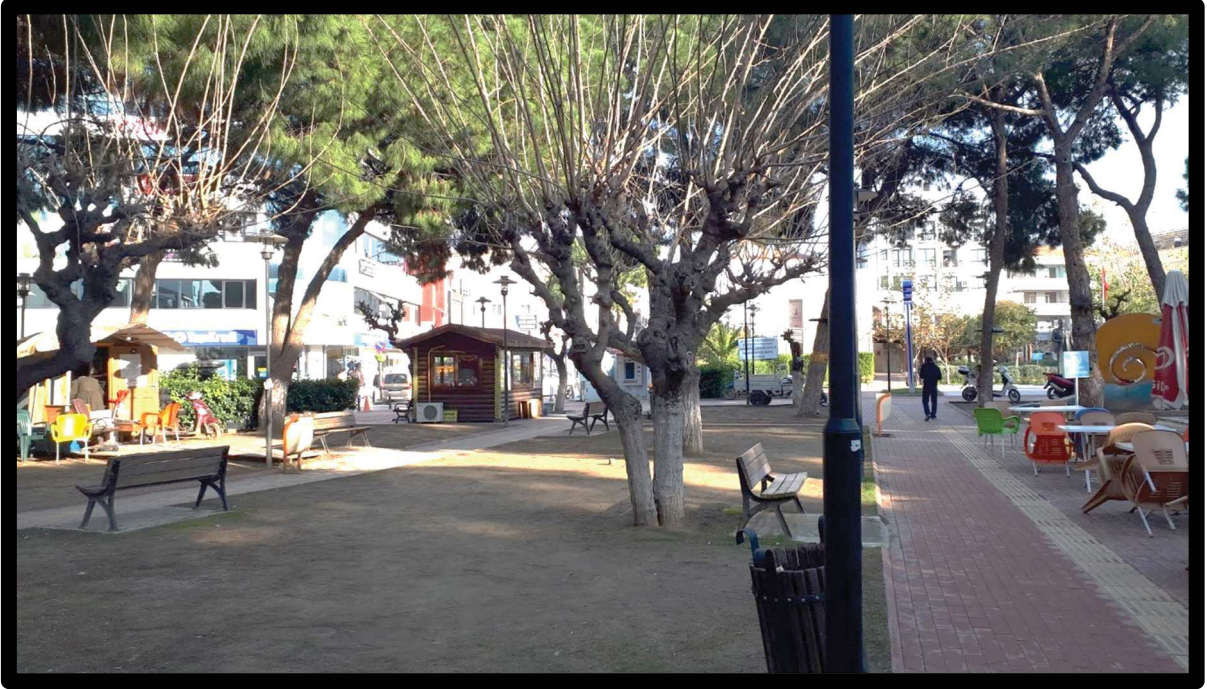
kurulan Pazar örnek verilebilir. Pazarın kurulu olduğu kale bölgesi bu sayede iyileştirilmiştir. Bunun dışında çok büyük bir değişim gözlemlenmemiştir. Bu yönde katılımcıların ifadelerinde sadece 1 tane kodlama yapılmıştır. Bu da ayrıca olumlu etki olarak kodlanmıştır.

- “Seferihisar sakin şehir olduktan sonra Sığacık'ta pazar kuruldu ve burada büyük bir dönüşüm oldu. Önceden buralar değersizken şimdi turistlerin ziyaret noktası haline geldi. Birçok otel ve pansiyon hizmete başladı. Bu yerel halk için de önemli bir adım oldu.”

Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması kriteri, Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altında yer alan bir diğer kriter idi. Bu kapsamda yapılan 19 kodlamanın tamamı aynı zamanda olumsuz etki koduyla da kodlanmıştır. Seferihisar'da bu kriter sayesinde kentsel kimlik adına olumlu bir etki gözlemlenmemiştir. Şehir merkezinde belirli bir alanda peyzaj düzenlemesi olmuş fakat Şekil 4.12'den de anlaşılacağı üzere bunun da çok başarılı olduğu söylenemez. Bu konuda ayrıca katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir;

- “Alanların yeşillendirilmesiyle ilgili şunu söyleyebilirim sadece şehir merkezinde küçük bir park alanı var. O da tepkiler sonrasında yapıldı. Oraya başka bir proje hazırlanmıştı. Ama tepkiler üzerine park yaptılar. Başka da alanlarla ilgili öyle bir durum yok.”
- “Alanların yeşillendirilmesiyle ilgili ters etki olduğunu söyleyebilirim. Buraya ilginin de artmasıyla burada bulunan yeşil alanların çoğu da inşaat oldu. Daha önceden böyle değildi. En basiti kaç hektar mandalina bahçesi inşaat oldu.”
- “Yeşil alan olarak şehir içinde kayda değer bir yer yok. Sadece şehir dışında bildiğim bir yeşillendirme çalışması oldu. Tepecik köyü civarında eski bir dere vardı. Oranın suyunu barajda topladılar. Baraj yaptılar. Daha sonra da o bölgeyi yeşillendirdiler. Hepsi bu. Onun dışında şehir içinde nefes alabileceğiniz bir yeşil alan yok.”
- “Yeşil alan konusunda ilçemizde yetkililer üzerlerine düşen görevi yapmamıştır.”

Şekil 4.12. Seferihisar'dan Fotoğraflar 5

Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altında kentsel kimlikle ilgili bir diğer kriter, kentsel yaşanabilirliğin artırılması idi. Bu konuda toplam 22 adet kodlama yapılmıştır. Bu kodlamaların hepsi ayrıca olumsuz etki koduyla da kodlanmıştır. Bu konuda katılımcıların ifadeleri aşağıdaki gibidir;

- “Seferihisar önceden daha yaşanılabilir alandı. Sakin şehir olduktan sonra bu kırıldı. Ve daha da kötüye gidiyor. Bu alanda ben yönetimin bir çaba içinde olduklarını düşünmüyorum. Seferihisar’da önceden ev kiralar 400-500 lira arasındayken şu an 1.000 lirayı geçmiş vaziyette. Ev fiyatları da aynı şekilde çok arttı. Pazarlarda da fiyatlar çok yüksek.”
- “Bence yaşamsal olarak zayıf bir yer. Geçinmek zor gerçekten. Ayrıca yaşanabilirliğin artırılması için belediyenin yaptığı çok bir şey görmedim.”
- “Trafikle ilgili şunları söyleyebilirim. Park yeri bulmak oldukça zor burada. Yazın şimdinin iki katı oluyor. Kilitleniyor. Bununla ilgili bir proje olduğunu bilmiyorum.”
- “Yaşanılabilir kent konusunda şunları söyleyebilirim. Burası zaten çok ufak bir yer. Şuradan çıktığın zaman her yere kolayca ulaşabilirsin. Normalde yaşanabilir bir kent olması lazım. Ama sakın şehir olduktan sonra bu kadar küçük alanda bile yeri geldiğinde zor hareket ediyorsun. Çok kalabalık oluyor. Ayrıca çok pahalı. Kiralar pahalı, ev satışları pahalı. Özellikle sakın şehir olduktan sonra ev fiyatları iki katına çıktı.”
- “Kenti yaşanabilir olarak görmüyorum. Buna yönelik de bir projeye rastlamadım. Fakat sakın şehir olmadan önce daha yaşanabilirdi.”

Katılımcıların ifadelerinden de anlaşılacağı üzere bu kriter kapsamında kentsel kimliğe olumlu yönde katkı sağlayacak bir değişim olmamıştır. Aksine olumsuz etkiler doğmuştur. Şehirde artan trafik, pahalılık ve betonlaşma kentsel yaşanabilirliğe olumsuz yönde etki etmiştir.

Kentsel Yaşam Politikaları başlığı yer alan kentsel kimlikle alakalı diğer kriterler, marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması, sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması, kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması, kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki kriterleridir. Bu 4 kriterle ilgili herhangi bir kodlama yapılmamıştır. Bu yönde bir çalışmayla karşılaşılmamıştır. Bunun yanı sıra kamusal sürdürülebilir kentsel planlamanın teşviki ile ilgili olumlu adımlar atılmıştı. Pilot Fotovoltaik Güç Santrali Kurulumu Projesi kapsamında Seferihisar'daki pazar yerinin üstüne paneller kurulmuştur. Belediyenin elektrik ihtiyaçları bu santralden karşılanmaktadır. Bu kapsamda katılımcıların ifadeleri içerisinde 3 tane kodlama yapılmıştır. Bunlar aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır. Bu ifadeler aşağıdaki gibidir;

- “Pazar yerinin üstü komple güneş enerjisi. Belediyenin bütün enerji kaynağı oradan karşılanıyor. Belediye binası veya belediyenin kiraladığı herhangi bir yerin elektriği bu güneş panellerinden karşılanıyor. Elektrik faturası ödenmiyor yani. Bunun aynısını evlerde de yapmayı düşündük. Ama gerçekten çok maliyetli. Aynı zamanda Sığacık'ta deniz dalgasıyla da enerji üretilmesi konusunda projeler hazırlanıyor. Şu an ne aşamada bilemiyorum.”
- “Seferihisar'da sokak sağlıklılaştırılması kapsamında bütün sokak ışıkları, göstergeleri, trafik lambaları güneş enerjisiyle çalışıyor. Ayrıca Pazar yeri üzerinde güneş panelleri kuruldu. Belediye'nin bütün elektriği buradan sağlanıyor. Artan elektrik de devlete satılıyor.”
- “Güneş enerji tesisinin kuruluşu Seferihisar'ın geleceği için atılan önemli bir çalışma oldu. Yenilenebilir enerji üretimi aslında sadece sakin şehirleri değil bütün ülkeyi ilgilendiren bir konu.”

Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altında inceleyeceğimiz bir diğer kriter, sosyal alt yapıyı destekleme kriteridir. Bu kapsamda yapılan 5 kodlama ayrıca olumlu etki koduyla da kodlanmıştır. Bu kritere dair belediye yetkilisine sorulan soru karşısında verilen cevap aşağıdaki gibidir;

- “Sosyal altyapı projeleri olarak, evde destek projemiz var. İhtiyaç sahiplerine tamamen ücretsiz olarak temizlik ve hasta bakımı hizmetleri sunuyor. Ayrıca 2013 yılında Seferikart projemizi sunduk. Bu kapsamda kurulan komisyonlarla belirlenen ihtiyaç sahibi vatandaşlara Seferikart verildi. Ve içine para yüklendi. Bunlar anlaşmalı esnaflardan gidip alış-veriş yapabiliyorlar. Böylece hem ihtiyaç sahibi vatandaşlar

ihtiyaçlarını gideriyor hem de küçük işletmeler desteklenmiş olabiliyor. Eğitim olarak en güzel projemiz çocuk belediyesi projesi. Bir kampüs oluşturduk. Çocuklarımız tüm günlerini orada geçirebiliyor. Eğitim anlamında, sağlık anlamında, düzenli beslenme alanında tamamen çocuklarımızın gelişimi için oluşturduğumuz bir süreç. Çocuk belediye başkanımız bile var. Çocuklar seçti. Haftanın bir günü belediye başkanımızla toplantı yapıyor. Çocukların isteklerini bildiriyor. Şu anda da imar konusunda çalışma yapıyorlar. Yani yönetim anlamında daha çocukluktan önemli bilgilerle donanıyorlar. 600'ü aşkın çocuk şu an üye. Ve güzel bir proje. Kültürel olarak da her yıl Seferihisar'da Seferihisarlılar buluşması yapıyoruz. Buraya dışarıdan gelen insanlar atıyorum Karadeniz'den veya Tokat'tan vs. Bu buluşmada her gün, bir bölgeye tayin ediliyor. Mesela bugün Karadenizliler günü, yarın Ahıskalılar diğer gün Tokatlılar. Bu böyle bir hafta sürüyor. Ve o gün herkes kendi kültürünü, yemeklerini vs. tanıtıyor. Festival şeklinde gerçekleşiyor. Ve insanlarda aslında kimlik anlamında bir bütünleşme oluyor. Artık Seferihisarlılık kimliği yaygınlaştı. İnsanlar ben Seferihisarlıyım diyebiliyor. Önceden bu yoktu. Çok kavgalar olurdu. Artık bunlar yok.”

Bu konuda halk tarafından verilen aşağıdaki yanıtlar da olumlu etki koduyla kodlanmıştır.

- “Dernek toplantıları oluyor. Farklı yörelerden insanların kaynaşması için. Bunu takdir ediyorum. Güzel bir proje.”
- “Çocuk belediyesi konusunda belediyeyi destekliyorum. Gerçekten güzel bir çalışma yürüttüler. Aileler de memnun.”

Kent içindeki kullanışlı yeşil alanların verimli bitkiler ile değerlendirilmesi kriteri, Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altındaki bir diğer kriter idi. Bu kriter çerçevesinde yapılan gözlemlerde olumlu bir sonuç gözlemlenmemiştir. Şehrin içi genellikle betonlaşmaya bırakılmış durumda. Bunun dışında yol kenarlarına yapılan peyzaj çalışmalarının da çok başarılı olduğu söylenemez. Şekil 4.13'ten de bu durum gözlemlenmektedir. Bu kapsamda yapılan 5 kodlamanın hepsi aynı zamanda olumsuz etki koduyla kodlanmıştır.

Şekil 4.13. Seferihisar'dan Fotoğraflar 6

Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altında inceleyeceğimiz bir diğer kriter, yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması kriteridir. Bu kriterle ilgili yapılan 37 kodlamanın aynı zamanda 29 tanesi olumlu etki koduyla, 8 tanesi de olumsuz etki koduyla kodlanmıştır. Yapılan gözlemler ve yürütülen mülakatlar sonrasında Seferihisar, sakin şehir olduktan sonra bu konuda olumlu yönde gelişme göstermiştir. Kentsel kimliğin korunmasında ve sürdürülmesinde olumlu yönde bir gelişme göstermiştir. Seferihisar Belediyesinin en çok önem gösterdiği konular arasında gösterilen yerel ürünlerin markalaştırılması hakkında halkın geneli de olumlu düşüncelere sahiptir. Belediyenin bu yönde yaptığı projeleri desteklemektedirler. Bu kriter doğrultusunda belediye yetkisine sorulan sorulara verilen yanıtlar aşağıdaki gibidir;

- “Yerel ürünlerin korunması ve ticarileşmesi hakkında şunları söyleyebilirim. Cittaslow olmak için adaylık sürecinde bir politika belirledik. Sürdürülebilir tarım ilkesi benimsendi. Bu kapsamda 4 hedefimiz vardı. Yerel ürünlerin korunması, kooperatif ve birliklerin kurulması ve yaygınlaşması, ulusal ve uluslararası alanlarda ürünlerimizin markalaşıp satılması. Bu hedeflerle yola başladık. Belediye olarak mandalina birliği kurduk. Bu kapsamda halkımızı fabrikaların kâr amaçlı ticari davranışlarından kurtarmayı hedefledik. Birliğimiz başarılı bir şekilde işlerine devam ediyor. İlk başta ulusal çapta satış yapıyordu. Şimdi birçok yabancı ülkeye ihracat yapıyor. Ve bunu Seferihisar mandalinası olarak satıyor. Markalaşma adına önemli bir çalışmaydı. Bunun dışında Can Yücel Tohum Merkezimiz var. Bu proje kapsamında köylülerimizden organik tohumları topladık. Tohum kumbarası oluşturduk. Yerel tohumları koruma ve çoğaltma amacı içindeyiz. Her yıl tohum takas şenliği düzenliyoruz. Tohum yasası uyarınca bu tohumların satışı yasak olduğu için tohum takas şenliği diyoruz. Herkes elindeki tohumlardan birbirine veriyor. Şimdiye kadar

100.000'i aşkın fide dağıtımı oldu. 5.000'den fazla tohum değişikliği oldu.”

- “Seferihisar’da yerel yiyecekleri teşvik etmek konusunda önemli bir proje olarak gösterebileceğimiz Hıdırlık Tarımsal Kalkınma Kooperatifinin ödüllü ve hibe almış bir projesi var. Adı “Seferihisar’ın Geleneksel Mutfağı”. Kalkınma Bakanlığı’ndan alınan hibe ile bir bina yaptık. Ve buraya bir mutfak kurduk. Bu kooperatifin özelliği sadece kadınlardan oluşması. 80’e civarında kadın üyesi var. Ve bunlar, bu proje kapsamında Seferihisar’ın yerel yemeklerini ortaya çıkardılar. Ve bir kitapçık yapıp yayınladılar. Ayrıca Seferihisar’daki dezavantajlı kadınlarla ilgili proje yapıp onlara kooperatifte istihdam imkânı sundular. Kendi ürünlerini üretip satıyorlar. Seferi Pazar diye bir internet sitesi kurdular. E-ticaret sitesi bu. Oradan her yere kendi ürettikleri yerel ürünleri orada satabiliyorlar. Daha sonra Seferi Tası diye bir restoran kurdular. Orada satışlar yapıyorlardı. Bazı nedenlerden dolayı kapandı. Bina konusunda problemler oldu. Ama tekrar açılacaktır.”
- “Yerel yiyecekleri desteklemek için bir projemiz daha var. Henüz hayata geçmedi. Michelin Yıldızları projesi gibi Salyangoz Etiketli projesi oluşturacağız. Bu kapsamda Türkiye’deki restoranlara kriterlerimize uymaları halinde bu etiketi vereceğiz. Bu etikette ilgili restoranların yerel yiyeceklere gösterdiği öneme göre verilecek. Aynı şekilde Fast Food’a nasıl yaklaştığına göre verilecek.”
- “Kurutulmuş mandalina projemizi okullarla buluşturmak adına bir projemiz var. Bu cips gibi çıtır oluyor. Hem çok lezzetli hem de doğal ve besin değerlerini koruyan bir yiyecek. Böylece çocuklara organik ve doğal aynı zamanda Seferihisar’da yetişen mandalinamızı dağıtacağız ve yaygınlaştıracacağız. Çocuklardaki cips tüketimini azaltmak için güzel bir adım olabilir. Hem de bir markalaştırma projesi olur.”
- “Ata ekmeği konusu da bir marka yaratma çabasıdır. Karakılçık buğdayı meselesini duymuşsunuzdur. Bizim köy ziyaretlerimizde ortaya çıkan eski bir buğday. Bunun da Ar-Ge çalışması yapıldı. Ve buğday üretime alındı. Şimdi Ulamış’ta bu buğdaydan ata ekmeği adı altında bir ekmeğin yapıldı. Ve dışarıya satışı da başladı. İnternet üzerinden bile satışı devam ediyor.”

Bu konuda halkın ifadeleri de aşağıdaki gibidir;

- “Yerel ürünlerin markalaşmasıyla ilgili gayretler var. Böyle bir kooperatif çalışmaları oldu. Çiftçiler bunlara yöneldi. Belediye’de destekledi bunları. Takas-tohum şenlikleri yaptılar. Başka şenlikler de yapıyor. Bunun yanı sıra organik Pazar kuruluyor Seferihisar’da.”
- “Yerel ürünlerin desteklenmesi konusunda yiğidi öldür hakkını yeme demek gerekir. Bu işin hakkı gerçekten burada güzel yapıyor. Festivaller vs. o iş yürütülüyor.”
- “Yerel ürünlerin ticarileşmesi hakkında faaliyetler var. Özellikle pazarlar açıyorlar. Halk kendi ürünlerini satabiliyor. Bu yönde çalışmalar yapıyorlar.”

Bunun yanı sıra halk arasında bu çalışmalarını yeterli görmeyenler az da olsa mevcut. Bununla ilgili mülakatlardaki ifadelerden bazıları aşağıdaki gibidir;

- “Yerel ürünlerin ticarileşmesi için de adımlar atıyor. Mandalına için patent almışlardı. Seferihisar mandalinası marka olacaktı. Öyle bir adımlar atıldı. Onun dışında kurutulmuş mandalina konusu da bu adımlar çerçevesinde değerlendirilebilir. İlk başta çok ilgi gördü. Güzel bir projeydi ama devamı gelmedi. Şimdi ne yapıyor ne satılıyor kimsenin haberi yok. Burada bir projeye başlanıyor sonra hep yarım kalıyor maalesef.”
- “Yerel ürünlerin markalaşması için burada çaba sarf ediyorlar. Fakat en basitinden mandalina üreticileri kan ağlıyor. Bir kooperatif kurdular ama çok etkili olamadı.”
- “Yerel ürünlerin markalaştırılıp satılması hakkında benim duyduğum kayda değer bir şey yok. Bir iki ufak girişim.”

Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması ve doğal-yerel alışveriş merkezlerinin yaratılması kriteri, Kentsel Yaşam Politikaları altında inceleyeceğimiz bir diğer kriterdir. Bu kriter kapsamında yapılan 19 kodlamanın aynı zamanda 14 tanesi olumlu etki koduyla, 5 tanesi de olumsuz etki koduyla kodlanmıştır. Yapılan gözlemlerde ve mülakatlarda atölye tarzı üretim yapan çok fazla esnaf olmadığı anlaşılmıştır. Bunun yanı sıra doğal ve yerel alışveriş merkezleri konusunda belediyenin pazarlarla ilgili projeleri olumlu yönde katkı sağlamıştır. Bu pazarlarda kendi ürettiğini satan satıcılara destek olunmuştur. Kentsel kimliğin korunması ve sürdürülmesi adına önemli bir adımdır.

Şekil 4.14. Seferihisar'dan Fotoğraflar 7

Bu konuda belediye, halk tarafından da destek görmüştür. Bununla ilgili mülakatlarda yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir;

- “Atölye tipi üretim veya yerel tipte üretim burada çok fazla yok. Fırınlara var eski olanlar ama onların da desteğe ihtiyacı yok zaten devam ediyorlar. Onun dışında halk pazarı var. Orada kadınlar yaptıkları şeyleri satabiliyorlar. Onlara destek olunuyor. Ayrıca lavanta üreticiliğine başlandı Seferihisar’da. O yönde bir destek var. Ayrıca festivalleri de düzenleniyor. Bunlar daha önceden yoktu.”
- Seferihisar’da atölye tarzı üretim yapan çok fazla esnaf yoktu zaten. Olanları da korunuyor. Burası turizm bölgesi olduğu için genelde turizm sektöründe esnaflar oluyor. Bu bağlamda hediyelik eşya yapan yerel üreticiler de pazarlarda ürettiklerini kolayca satabiliyor.

Pazarlarla ilgili olarak esnafların şikâyet ettiği noktalar da var. Bunlar da genelde pazarın düzeni ve denetlenmesiyle alakalı konular. Bu ifadeler de olumsuz etki koduyla kodlanmıştır.

- “Pazar, sakin şehir olduğundan beri var. Belediye’nin teşviki ile oldu. Ve buraya gerçekten güzellik katıyor. Ama düzen konusunda sıkıntı var. Mesela karşılıklı masa konuluyor. Ortadan geçilecek yok. Bunlar düzenlenmeli. Aşırı serbestlik var. Şemsiye konuluyor masasının üstüne mesela kafalarına göre. Ya gözüne batıyor şemsiye ya da insanın üstüne

su dökülüyor oradan. Ayrıca düzen konusunda da sıkıntılar var. Bir süs eşyası satan tezgahla meyve suyu sıkıp satan tezgâh yan yana olabilir mi? Meyvelerin sıkıldığı alandan diğer süs eşyalarının olduğu tezgahlara meyve suları sıcıyor. Tezgahlar perişan oluyor. Düzen konusunda bu problemlerin giderilmesi gerekli. Gerekiyorsa pazardaki esnafın yerleri belirli bir kategorik sınıflandırmaya tabi tutulmalı.”

Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altında yer alan bir diğer kriter, yeşil alanlarda kullanılan beton miktarının metreküp olarak hesaplanması idi. Fakat bu yönde yapılmış bir çalışmayla karşılaşılmamış ve herhangi bir veriye ulaşılamamıştır.

4.7.2.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar

Nitel veri analizinin ilk aşamasında Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar başlığı altında kentsel kimlikle ilgili 10 kriter saptanmıştı. Bunlar; “Agroekolojinin geliştirilmesi”, “El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması”, “Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin arttırılması”, Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak”, “Kamuya ait restoranlarda yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması”, “Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi”, “Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin arttırılması”, “Otel kapasitelerin arttırılması”, “Tarımda GDO kullanımının yasaklanması”, “Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı” kriterleri idi. Bu başlık altındaki kriterlerle ilgili toplamda 49 kodlama yapılmıştır. Bu kodlamaların 31 tanesi aynı zamanda olumlu etki koduyla, 15 tanesi olumsuz etki koduyla, 3 tanesi de etkisiz koduyla kodlanmıştır.

Şekil 4.15. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı

Kod Sistemi	Olumlu Etki	Olumsuz Etki	Etkisiz
Etki			
Olumlu Etki			
Olumsuz Etki			
Etkisiz			
Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar			
Agroekolojinin geliştirilmesi			
El yapımı ve etiketli-markalı esnaf ürünlerinin korunması			
Geleneksel iş tekniklerinin, zanaatların değerinin artırılması			
Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırmak			
Kamuya ait restoranlarda yerel-organik ürün kullanımı			
Tat eğitimleri			
Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması			
Otel kapasitesinin artırılması			
Tarımda GDO kullanımının yasaklanması			
Önceden tarım için kullanılmış alanların imar planları			

Kriter bazında değerlendirdiğimizde agroekolojinin geliştirilmesiyle ilgili herhangi bir veriye ulaşamamıştır. El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması ilgili yapılan 4 kodlamanın hepsi aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır. Pazarlarda yapılan gözlemlerde el yapımı ürünlerin yaygın olduğu ve belediye tarafından desteklendiği gözlemlenmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalar kentsel kimliğin korunmasına ve sürdürülmesine katkı sağlamaktadır. Bir diğer kriter olan geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin artırılması ilgili olarak herhangi bir veriye ulaşamamıştır.

Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak kriteri bu başlık altında incelenecek bir diğer kriterdir. Bu kapsamda yapılan 11 kodlamanın tamamı aynı zamanda olumlu etki koduyla kodlanmıştır. Seferihisar’da yapılan gözlemlerde köylere hizmet erişiminin üst düzeyde olduğu gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra halkla yapılan mülakatlarda da bu kanının yaygın olduğu gözlemlenmiştir. Buna yönelik mülakatlarda yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir;

- “Civar köylerdeki insanların hizmetlere ulaşımı açısından problemleri yok. Çok rahat bir şekilde istedikleri yere gidebiliyorlar, hizmetlere erişebiliyorlar.”
- “Merkeze yakın köyler de hayat devam ediyor. Onlar hizmetlere rahat bir şekilde ulaşabiliyorlar. Hatta merkezden köylere bile rağbet oluyor.”
- “Civardaki köylerde yaşam devam etmekte. Hizmetlere ulaşmaları kolay. Yaşanabilir yerler. Üretim de yapabiliyorlar.”

- “Civar köylerde insanlar mutlular. Mesela Beyler köyü orada bir göl var balık falan yapıyor. Orada yaşayanlar memnun. Diğer köyler de keza öyle, yaşam çok güzel bir şekilde devam ediyor. Ulaşimleri da kolay.”
- “Civardaki belediyeye bağlı köylerde yaşam koşulları güzel. Köyler destekleniyor. Büyükşehir belediyesi özellikle destekliyor. Buralarda insanlar yaşamlarını gerçekleştirecek faaliyetlere sahipler. Ulaşım da çok kolay. İnsanlar rahatça farklı yerlere gidebiliyor.”
- “Halihazırda köylerimiz hizmet bakımından eksik bırakılmamaktadır.”

Bu konuda belediye yetkilisinin görüşü de aşağıdaki gibidir;

- “Kırsal bölgelerde yaşayanların hizmetlere erişimi kolay. Biz de kolaylaştırmak adına önemli bir proje yaptık. Kent Bilgi Ekranları. Bu kapsamda 8 ayrı bölgeye kiosk koyduk. Buradan belediye hizmetlerine erişebiliyorlar. Seferihisar hakkında, Cittaslow hakkında bilgiler alabiliyorlar. Mesela güncel imar planlarını görebiliyorlar. E-devlet’e girebiliyorlar. Belediye Başkanı’na doğrudan e-posta atabiliyorlar. Belediye’ye gelmeden birçok işlerini oradan halledabiliyorlar.”

Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması kriteri bu başlık altında ele alacağımız bir diğer kriterdir. Bu kapsamda yapılan 8 kodlamanın hepsi aynı zamanda olumsuz etki koduyla da kodlanmıştır. Seferihisar’da yapılan gözlemlerde kamuya ait restoranlarda bu tarz ürünler gözlemlenmemiştir. Katılımcıların görüşleri de bunu teyit etmektedir. Bununla ilgili görüşler aşağıdaki gibidir;

- “Kamusal alanlarda yerel ürünlerin satımı tüketilmesi konusunda bir atılım yok. Aslında olsa çok güzel olur. Çeşitli yerlerde örnekleri var. Bizim burada da çok güzel uygulanabilir ama maalesef dediğim gibi burada çoğu şey göstermelik yapılıyor.”
- “Yerel yiyecek üretimi teşvik ediliyor bence. Görüyorsunuz sağda solda lokantalarda yerel yiyecekler satıyorlar. Ama kamuya ait yerlerde böyle şeylerin satıldığına pek tanık olmadım.”
- “Belediyeye ait lokantalarda yerel yiyeceklerin teşvikine yönelik bir çalışma görmedim. Çünkü hiç denk gelmedim.”
- “Kamuya ait yerlerde yerel yiyeceklerin satılması durumu pek söz konusu değil. Normal diğer yerlerde nasılsa öyle.”
- “Okul kantinlerinde böyle yerel ürünler yok. Normal tost vs. var.”

Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi kriteri bu başlık altında ele alacağımız bir diğer kriter. Bu kapsamda herhangi bir veriye ulaşılamamıştır. Bunun dışında yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin artırılması kriteri ile ilgili toplamda 14 kodlama yapılmıştır. Bunlar aynı zamanda olumlu etki koduyla da

kodlanmıştır. Seferihisar ile ilgili yapılan gözlem ve mülakatlarda yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması yönünde projeler olduğu görülmüştür. Bundan halk da övgüyle bahsetmektedir. Kentsel kimliğin korunması ve sürdürülmesi açısından olumlu bir adım olarak göz önüne alınmıştır. Bu kapsamda katılımcıların görüşleri aşağıdaki gibidir;

- “Yerel kültürel etkinliklerimizi korumak adına güzel projelerimiz var. En basitinden Seferihisarlılar Buluşması bu kapsamda önemli çalışma. Yine mandalina şenlikleri, lavanta şenlikleri bu kapsamda değerlendirilebilir.”
- “Yerel kültürel etkinlikler destekleniyor.”
- “Burada festivallere önem veriliyor. Bir takım festivaller yapılıyor. Ama duyurma konusunda sıkıntılar yaşanıyor. Yeterince halk haberdar olamıyor. Ona rağmen güzel etkinlikler oluyor.”
- “Etkinlikler konusunda hakkını vermek gerek. Bizim burada en çok sevilen şey. Çok fazla böyle etkinlik olur. Belediye öncülük eder.”
- “Etkinliklere burada önem veriliyor. Tabi etkinliklerden çok reklamına önem veriliyor. Burada bir yapılan medyaya özellikle sosyal medyaya 5 olarak yansıtılıyor. Ama yine de etkinlikler yapılıyor.”

Otel kapasitelerin artırılması kriteri, bu başlık altında ele alınacak bir diğer kriterdir. Bu yönde iki kodlama yapılmıştır. Bu da aynı zamanda olumlu etki koduyla kodlanmıştır. Yapılan gözlemler esnasında özellikle Sığacık'ta farklı türlerde çok fazla otel olduğu görülmüştür. Seferihisar, bu eksikliği gidermiştir. Ayrıca bununla ilgili mülakatlarda kodlama yapılan ifade aşağıdadır;

- “Seferihisar sakin şehir olduktan sonra Sığacık'ta pazar kuruldu ve burada büyük bir dönüşüm oldu. Önceden buralar değersizken şimdi turistlerin ziyaret noktası haline geldi. Birçok otel ve pansiyon hizmete başladı. Bu yerel halk için de önemli bir adım oldu.”

Tarımda GDO kullanımının yasaklanması kriteri, bu başlık altında ele alınacak bir diğer kriterdir. Bu kapsamda iki tane kodlama yapılmıştır. Bu da aynı zamanda etkisiz koduyla kodlanmıştır. Bu durum belediye yetkilisine sorulduğunda aşağıdaki cevabı vermiştir;

- “GDO'nun yasaklanması ülkemiz için ancak merkezi yönetim tarafından alınabilecek bir karardır.”
- “GDO” konusu ancak ulusal kararlarla düzenlenebilir. Bununla ilgili ilçe belediyesinin bir müdahalesi olamaz.”

Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı kriteri bu kapsamda değerlendireceğimiz bir diğer kriterdir. Bu

kapsamda toplamda 8 kodlama yapılmıştır. Bunlardan biri etksiz diğerleri de olumsuz etki koduyla kodlanmıştır. Bu kapsamda belediye yetkilisine sorulan soruya aşağıdaki yanıt alınmıştır;

- “İmar planları ile ilgili konular, büyükşehir belediyesinin yetkisi altında.”
- “İmar planlarıyla ilgili olarak yetki sahibi merci büyükşehir belediyeleri olduğu için bu konuda ilçe belediyesi yetkisiz kalmaktadır.”

Mevzuata göre imar planlarını onaylamak büyükşehir belediyelerine ait olsa da Seferihisar’da daha önceden mandalina bahçesi olan bir çok yerde beton yapılar gözlemlenmiştir. Bunlar da olumsuz etki koduyla kodlanmıştır.

4.7.2.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar

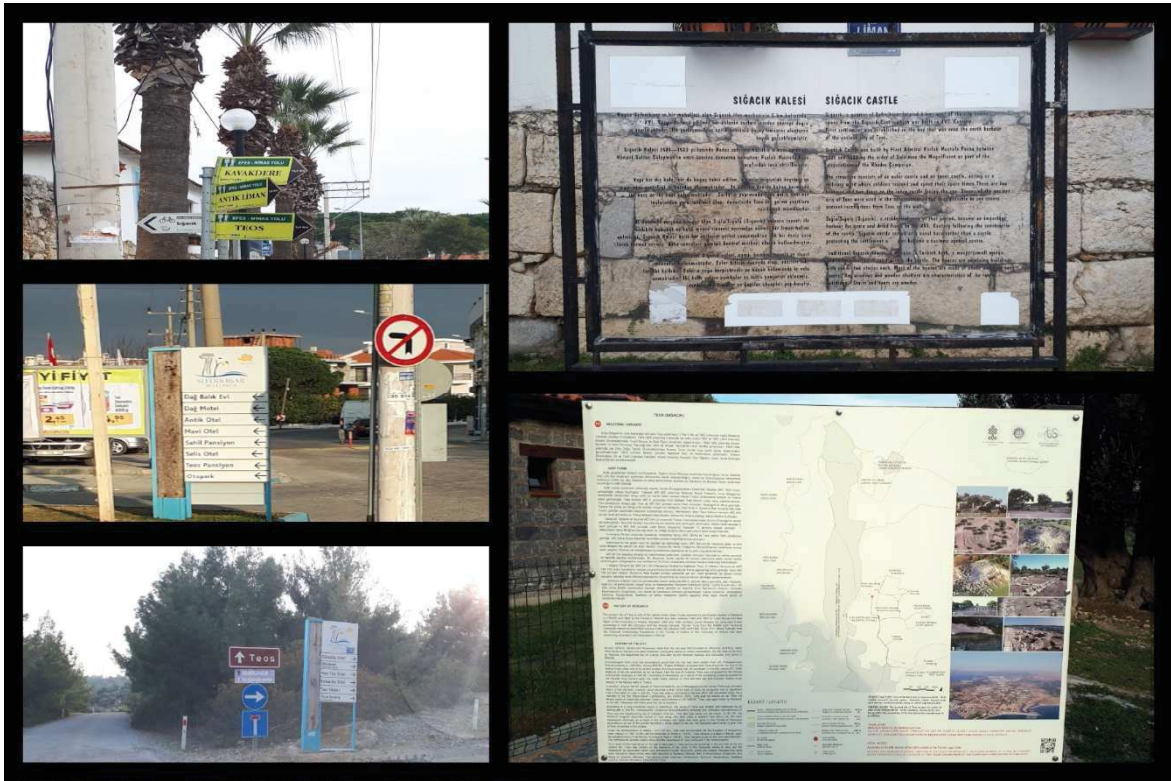
Nitel Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar başlığı altında kentsel kimlikle alakalı 3 adet kriter saptanmıştır. Bunlar; “İyi karşılama”, “Yavaş güzergahların mevcut olması” ve “Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi” kriterleri idi. Bu kapsamda toplamda 13 adet kodlama yapılmıştır. Bunların hepsi aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır.

Şekil 4.16. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı

Kod Sistemi	Olumlu Etki	Olumsuz Etki	Etkisiz
▼ Etki			
Olumlu Etki			
Olumsuz Etki			
Etkisiz			
▼ Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar			
İyi karşılama	●		
Yavaş güzergahların mevcut olması	●		
Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi	●		

Kriter bazında değerlendirdiğimizde iyi karşılama kriteriyle ilgili 7 kodlama yapılmıştır. Yukarıda belirtildiği gibi bu kodlamaların hepsi aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır. Bu kapsamda belediye yetkilisinden Sığacık’ta turistleri yönlendiren, sorularına cevap veren bir personel olduğu öğrenilmiştir. Ayrıca yapılan gözlemlerde Sığacık’ta ve diğer tursitik yerlerde yönlendirmelerin, tabelaların yeterli olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 4.17. Seferihisar'dan Fotoğraflar 8

Yavaş güzergahların mevcut olması kriteri ile ilgili bir kodlama yapılmıştır. Bu da aynı zamanda olumlu etki koduyla kodlanmıştır. Seferihisar'da iki tane yavaş güzergah mevcuttur. Bununla ilgili mülakatlarda yer alan ifade aşağıdaki gibidir;

- “Seferihisar'da iki adet yavaş güzergâh olarak kabul edine yol vardır. Bunlardan birisi Antik Liman-Sığacık güzergahıdır. Diğeri de Seferihisar'ı çevreleyen bir güzergâh. Böyle bir güzergâh oluşturulduğu zamanında. Ama kullanım durumu nasıldır, bilemiyorum.”

Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi, bu başlık altında incelenecek bir diğer kriterdir. Bu kapsamda yapılan üç kodlama aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır. Bu kapsamda belediye, cittaslow kampanyalarını desteklemiştir. Buna yönelik etkinlikler ve konferanslar düzenlemiştir. Buna yönelik belediye yetkilisinin ifadeleri aşağıdaki gibidir;

- “Bunun dışında yaptığımız bir başka etkinlik Türkiye'deki diğer Cittaslow'ları Seferihisar'da topladık. Bir buçuk ay boyunca her kent kendi yiyeceklerini kültürlerini tanıttılar. Çok büyük ilgi oldu. Çeşitli yerlerden insanlar gelip katıldı bu festivale. Yerel yiyecekleri tanıtıldı ve satıldı burada.”

- “Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi için Seferihisar'da uluslararası kongreler düzenleniyor. Ayrıca planlanan yeni kongreler de var.”

4.7.2.6. Sosyal Uyum

Sosyal Uyum başlığı altında yer alan 7 kriterin kentsel kimlikle alakalı olduğu nitel analizin ilk aşamasında ortaya koyulmuştu. Bunlar, “Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar”, “Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması”, “Genç neslin istihdam durumu”, “Yoksulluk”, “Farklı kültürlerin entegrasyonu”, “Belediyenin kamu konut yatırımı”, “Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü bir alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti” kriterleri idi. Bu kapsamda toplamda 21 adet kodlama yapılmıştır. Bu kodlamaların hepsi aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır.

Şekil 4.18. Sosyal Uyum Kod İlişkiler Tarayıcısı Çıktısı

Kod Sistemi	Olumlu Etki	Olumsuz Etki	Etkisiz
▼ Etki			
Olumlu Etki			
Olumsuz Etki			
Etkisiz			
▼ Sosyal Uyum			
Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar			
Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması	●		
Genç neslin istihdam durumu	●		
Yoksulluk			
Farklı kültürlerin entegrasyonu	●		
Belediyenin kamu konut yatırımı			
Gençlik merkezi mevcudiyeti	●		

Kriter bazında değerlendirdiğimizde azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar kriteri ile ilgili bir kodlama yapılmamıştır. Bu yönde bir veriye ulaşılmamıştır. Bölgede bu yönde belirgin bir ayrımcılık olmadığı için böyle bir çalışma ihtiyacı oluşmamış olabilir. Bunun yanı sıra farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması ile ilgili toplamda 12 kodlama yapılmıştır. Bunlar aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır. Yapılan gözlemlerden ve mülakatlardan anlaşılmaktadır ki Seferihisar’da farklı etnik kökene sahip insanlar bir arada yaşamaktadırlar. Bu yönde belediyenin de pozitif etki sağlayacak çalışmaları mevcuttur. Bununla ilgili olarak mülakatlarda yer alan ifadeler aşağıdaki gibidir;

- “Seferihisar’da azınlıkların tek başına yaşadığı mahalleler artık yok. Son yıllarda yapılan projeler etkinlikler halkı bir manada bütünleştirdi. Şu an

nüfus yayılmış vaziyette. Öncelerden böyle mahalleler vardı. Ve kavgalar, anlaşmazlıklar da olurdu. Ama artık o yok.”

- “Azınlık mahallesi tarzında bir mahallemiz yok. Nüfus genelde dağınık yaşıyor.”
- “Azınlık mahallesi tarzında bir gettolaşma durumu burada yok. Nüfus kente genel olarak yayılmış durumda.”
- “Azınlık mahalleleriyle ilgili şunları söyleyebilirim. Öyle belirli bir azınlık mahallesi yok. İnşaat rantı yayıldıkça, nüfus da patlayınca belirli bir azınlığın yaşadığı mahalle kalmadı. Nüfus yayıldı yani demek istediğim.”
- “Azınlık mahallesi tarzında öyle bir mahalle yok. Çok etnik kimlikten insan var burada. Roman, Kürt vs. çok insan var. Ama sadece belirli bir mahallede birikmiş insan yok. Bunlar farklı farklı yerlerde yaşıyor. Karışmış yani halkın içine.”
- “Seferihisar’da böyle bir ayırım gözlemleyemezsiniz. Türkiye’deki birçok büyükşehrin ilçesi gibi farklı etnik kökenden insanlar kaynaşmış bir vaziyette yaşamaktadır.”

Genç neslin istihdam durumu, bu başlık altında inceleyeceğimiz bir diğer kriterdir. Bu kapsamda yapılan üç kodlama da olumlu etki olarak kodlanmıştır. Yapılan gözlemlerde özellikle Seferihisar’ın sakin şehir olmasından sonra açılan pazarlarda genç neslin çalıştığı görülmüştür. Bu kriter belediye yetkilisine sorulduğunda aşağıdaki cevaplar alınmıştır;

- “Genç neslin istihdamı konusunda şunları söyleyebilirim. Bu iş-işçi bulma konusunda çalışan bir personelimiz var. Doğrudan birçok yerle bağlantısı var. CV sürecinde özellikle katkı sağlıyor. KOSGEB eğitimlerimiz devam ediyor. Ayrıca girişimcilik projelerine destek veriyoruz. Mesela ev pansiyonculuğu bunlardan birisi. Teşviklerimiz var.”
- “Pazarlarda desteği burada ikamet edenlere verdik. Dışarıdan gelenleri üretici pazarlarına almama kararı alındı. Tezgâh açmak için Seferihisar’da ikamet etme şartı koyduk. Çünkü öncelikle burada yaşayan halka istihdam imkânı sunmalıyız. Buradaki üreticilerimizi desteklemeliyiz. Bu yüzden kentimizi korumak adına böyle bir karar aldık.”

Sosyal Uyum başlığı altında ele alınacak diğer kriterler, yoksulluk kriteri ve belediyenin kamu konut yatırımı kriteri olacaktır. Bu kriterler kapsamında bir veriye ulaşılamamıştır. Bunun dışında farklı kültürlerin entegrasyonu koduyla ilgili 4 kodlama yapılmıştır. Bunlar aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır. Bu kapsamda mülakatlarda geçen ifadeler aşağıdaki gibidir;

- “Yerel kültürel etkinliklerimizi korumak adına güzel projelerimiz var. En basitinden Seferihisarlılar Buluşması bu kapsamda önemli çalışma. Yine mandalina şenlikleri, lavanta şenlikleri bu kapsamda değerlendirilebilir.”

- “Kültürel olarak da her yıl Seferihisar’da Seferihisarlılar buluşması yapıyoruz. Buraya dışarıdan gelen insanlar atıyorum Karadeniz’den veya Tokat’tan vs. Bu buluşmadan her gün bir bölgeye tayin ediliyor. Mesela bugün Karadenizliler günü, yarın Ahıskalılar diğer gün Tokatlılar. Bu böyle bir hafta sürüyor. Ve o gün herkes kendi kültürünü, yemeklerini vs. tanıtıyor. Festival şeklinde gerçekleşiyor. Ve insanlarda aslında kimlik anlamında bir bütünleşme oluyor. Artık Seferihisarlılık kimliği yaygınlaştı. İnsanlar ben Seferihisarlıyım diyebiliyor. Önceden bu yoktu. Çok kavgalar olurdu. Artık bunlar yok.”

Gençlik merkezinin varlığı kriteri de bu başlık altında ele alacağımız en son kriterdir. Bu kapsamda 2 kodlama yapılmıştır. Bu da ayrıca olumlu etki koduyla kodlanmıştır. Seferihisar’da bu kapsamda görev yapan gençlik merkezi vardır. Bununla ilgili mülakatlarda geçen ifade aşağıdaki gibidir;

- “Seferihisar’da gençlik merkezi var. Ürkmez’deydi sanırsam. Komşumuzun kızı gidiyor. Müzikle ilgili kendisi. Gençlere yönelik böyle şeylere önem veriliyor. Tiyatro etkinlikleri falan oluyor. Ayrıca biliyorsunuzdur belki çocuk belediyesi olayı da var. Güzel şeyler bunlar.”

4.7.2.7. Ortaklıklar

Ortaklıklar başlığı altında yer alan “Slow food aktiviteleri ve kampanyaları için destek” kriterinin kentsel kimlikle alakalı olduğu nitel analizinin ilk aşamasında ortaya koyulmuştu. Bu kapsamda yapılan iki adet kodlama aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır. Bu kapsamda kodlanan ifade aşağıdaki gibidir;

- “Slow food aktiviteleri ve kampanyaları Seferihisar’da desteklenmektedir. Bununla ilgili olarak geçtiğimiz yıllarda Seferihisar’da bir etkinlik düzenlenmişti. Avrupa’nın farklı ülkelerinden Slow Food gönüllüleri ilçemizde toplanmıştı. Seferihisar bu kapsamda birçok sivil toplum kuruluşunu burada ağırladı. Slow food kapsamında yer alan yiyeceklerini tanıttı. Ayrıca geçtiğimiz yıllarda başkanımız Çin’de yapılan 7. Uluslararası Slow Food Kongresine katılmıştı.”
- “Slow food felsefesi aslında bizim eski insanımızda zaten var olan bir anlayış. Sakin şehir olayıyla beraber de ilçemizde böyle bir algının kuvvetlenmesi zor olmadı. Belediyenin bu yönde teşvikleri bence halkta olumlu yanıt buldu.”

4.7.3. Gözlem ve Mülakat Bulgularına Genel Bakış

Doküman analizi sonrasında kentsel kimlikle alakalı olduğu ortaya koyulan kriterler, Seferihisar özelinde analiz edilmiştir. Bu kriterler çevresinde yapılan değişikliklerin ön görüldüğü gibi kentsel kimliğe etki edip etmediği araştırılmıştır. Bu kapsamda Tablo 4.1’de bu kriterler başlık bazında listelenmiş ve bunlarla ilgili yapılan

değişikliklerin kentsel kimliğe etkileri niceliksel olarak ifade edilmiştir. Her bir kriterle kodlanan bölümler aynı zamanda etkileri açısından olumlu, olumsuz ve etkisiz olarak da kodlanmıştır. Bu kapsamda tabloda her bir kriterle ilgili kodlanan etki kodları yüzdelik olarak ifade edilmiştir.

Tablo 4.1. Gözlem ve Mülakat Çıktılarının Genel Değerlendirmesi

	Kentsel Kimlikle İlgili Cittaslow Üyelik Kriterleri	Olumlu Etki	Olumsuz Etki	Etkisiz
Çevre Politikaları	Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması.		%100	
	Kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması			%100
	Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması.		%100	
	Biyçeşitliliğin korunması.	%50	%50	
Altyapı Politikaları	Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları		%100	
	Bisiklet yollarının araç yollarıyla karşılaştırılması.	-	-	-
	Aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri.	-	-	-
	Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması.		%100	
	Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler		%100	
	Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı.	%80	%10	
Kentsel Yaşam Politikaları	Kentin direnci için planlama.	%85	%15	
	Kente ait değerlerin iyileştirilmesi	%100		
	Sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi ve/veya oluşturulması		%100	
	Kentsel yaşanabilirliğin artırılması		%100	
	Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması	-	-	-
	Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturulması	-	-	-
	Kirleticilerin izlenmesi ve azaltılması	-	-	-
	Kişisel sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki	-	-	-
	Kamusal sürdürülebilir kentsel planlanmanın teşviki	%100		
	Sosyal altyapıyı desteklemek	%100		
	Kullanışlı yeşil alanların verimli bitkilerle değerlendirilmesi		%100	
	Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanların yaratılması	%78	%22	
	Atölyelerin korunması ve değerlerinin artırılması	%73	%27	
Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı (metreküp)	-	-	-	
Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Pol.	Agroekolojinin geliştirilmesi	-	-	-
	El yapımı ve etiketli-markalı esnaf ürünlerinin korunması	%100		
	Geleneksel iş tekniklerinin, zanaatların değerinin artırılması	-	-	-
	Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini artırmak	%100		
	Kamuya ait restoranlarda yerel-organik ürün kullanımı		%100	
	Tat eğitimleri	-	-	-
	Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması	%100		
	Otel kapasitesinin artırılması	%100		
	Tarımda GDO kullanımının yasaklanması			%100
Önceden tarım için kullanılmış alanların imar planları		%88	%22	
Misafirp erverlik ::	İyi karşılama	%100		
	Yavaş güzergahların mevcut olması	%100		
	Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi	%100		
Sosyal Uyum	Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar	-	-	-
	Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması	%100		
	Genç neslin istihdam durumu	%100		
	Yoksulluk	-	-	-
	Farklı kültürlerin entegrasyonu	%100		
	Belediyenin kamu konut yatırım	-	-	-
	Gençlik merkezi mevcudiyeti	%100		
Ortaklıklar	Slow food aktiviteleri ve kampanyaları için destek.	%100		

Tablo genel olarak değerlendirildiğinde 19 kriterde olumlu etki kodunun ağır bastığını, 10 kriterde olumsuz etki kodunun ağır bastığını, 1 kriterde olumlu etki ve olumsuz etki kodlamalarının eşit olduğunu, 2 kriterde etkisiz kodunun ağır bastığını, 13 kriterde de herhangi bir kodlama yapılmadığını görmekteyiz.

Çevre Politikaları başlığı altında bulunan kriterlerin kentsel kimliğe etkisi genel olarak olumsuz olmuştur. Cittaslow birliğine üyelikle beraber çevre politikaları başlığı altında yer alan kriterlerin özellikle kentsel kimlik bileşenleri altında yer alan kentleşme ve mimari bileşeni açısından olumlu etkilere neden olması beklenirken bunun aksine olumsuz etkiler doğurmuştur. Üyelikle beraber şehirde trafik ve gürültü kirliliği artmıştır. Bunun yanı sıra atık su arıtma tesisinin kurulması ve işletilmesi Seferihisar Belediyesinin yetkisi dışında kalmıştır.

Altyapı Politikaları başlığı altında bulunan kriterler incelendiğinde yapılan kodlamaların genelinde aynı zamanda olumsuz etki koduyla kodlandığı görülmektedir. Kriterler gereği belirlen bisiklet yolu, kullanışlı olmamakla beraber tehlike arz etmektedir. Ayrıca sakin şehir birliğine üyelikle beraber artan nüfus ve kalabalıklaşma engelliler için daha büyük olumsuzluklara neden olmuştur. Kentsel kimlik bileşenleri düşünüldüğünde bu kriterlerin, kentleşme ve mimari bileşeni ile yapay çevre bileşenlerine olumsuz etkide bulunduğu gözlemlenmiştir. Bunların dışında bu üyelik, şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin sayısını azaltmıştır. Böylece kentsel kimlik bileşenleri içerisinde yer alan demografik özellikler bileşenine olumlu yönde katkı sağlanmıştır.

Kentsel Yaşam Politikalar başlığı altında diğerlerinin aksine olumlu etkiler öne çıkmıştır. Genel olarak bu başlık altında bulunan kriterlerin sağlanması konusunda yapılan çalışmalar kentsel kimliğe olumlu etkide bulunmuştur. Bu başlık altındaki kriterler kentsel kimlik bileşenleri açısından analiz edildiğinde ağırlıklı olarak kentleşme ve mimari bileşeni ile ilişkili olduğu görülmüştü. Bunun yanı sıra üretim biçimleri ve yapay çevre özellikleri bileşenleriyle de ilişkilendirilmiştir. Kentsel Yaşam Politikalar başlığı altında bu bileşenler için sakin şehir hareketinin olumlu yönde etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar başlığı altında yapılan kodlamalarda olumlu etki kodunun yoğunluğu gözlemlenmektedir. Bu başlık altında yer alan kriterler, analiz edildiğinde ağırlıklı olarak üretim biçimleri, istihdam yapısı ve kültürel etkinlikler bileşenleriyle ilgili olduğu gözlemlenmiştir. Bu başlık altında yer alan kriterler yerine getirilerek bu bileşenlere yönelik olumlu etki sağlandığı gözlemlenmiştir.

Bunun dışında tarımda GDO kullanımının yasaklanması, imar planlarının uygulanması gibi kriterler ilçe belediyesinin yetkisiyle icra edilemeyeceği için bu kriterlerin etkisi olmamıştır. Fakat sakin şehir birliğine katılımı beraber kalabalıklaşma sonrasında yeşil alanların imara açılması da olumsuz etki olarak karşımıza çıkmıştır.

Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar başlığı altında yapılan kodlamaların tamamı aynı zamanda olumlu etki koduyla da kodlanmıştır. Kültürel etkinlikler ve kentleşme ve mimari bileşenleriyle alakalı olan bu kriterler, kentsel kimliğe olumlu yönde etkide bulunmuştur.

Sosyal Uyum başlığı altında yapılan kodlamalar da yine aynı zamanda olumlu etki koduyla kodlanmıştır. Bu başlık altında yer alan kriterlerin ağırlıklı olarak demografik özellikler bileşeniyle alakalı olduğu gözlemlenmiştir. Sakin şehir birliğine üyelik, bu birleşene yönelik olumlu yönde etki etmiştir. Yapılan etkinliklerle toplumsal uyumun sağlandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca turizm sektörünün canlanmasıyla genç neslin istihdamı artmıştır.

Ortaklıklar başlığı altında yer alan bir kodlamada da olumlu etki koduyla kodlanmıştır. Bu kapsamda slow food aktivitelerinin desteklendiği görülmüştür. Bunun da kentsel kimliğe olumlu yönde katkı sağladığı söylenebilir.

4.8. Nicel Bulgular

Araştırmanın ikinci aşamasını oluşturan nicel araştırma kapsamında nitel verilere dayanarak oluşturulan anketle nicel veriler toplanmıştır. Toplanan veriler, SPSS programı yardımıyla analiz edilmiştir. Bulgular betimsel istatistik tekniğiyle yorumlanmıştır.

4.8.1. Örneklem Yapısı

Anket tekniğiyle toplamda 381 kişiden veri toplanmıştır. Tablo 4.2’de de belirtildiği gibi katılımcıların %50,4’ü erkeklerden, %49,6’sı kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 4.2. Cinsiyet Değişkeni Frekans Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
Erkek	192	%50,4
Kadın	189	%49,6
TOPLAM	381	%100

Bunun yanı sıra katılımcıların eğitim durumlarına baktığımızda Tablo 4.3'te de görüldüğü üzere katılımcıların %20,5'i lise ve %19,9'u lisans mezunudur. Bunu %18,1 ile ortaokul, %17,1 ile ilkokul, %13,1 ile yüksek lisans, %11,3 ile doktora takip etmektedir.

Tablo 4.3. Eğitim Durumu Değişkeni Frekans Dağılımı

	Sıklık	Yüzde
İlkokul	65	%17,1
Ortaokul	69	%18,1
Lise	78	%20,5
Lisans	76	%19,9
Yüksek Lisans	50	%13,1
Doktora	43	%11,3
TOPLAM	381	%100

Yaş değişkeni ile ilgili yapılan normallik testinde, dağılımın normal olduğu gözlemlenmektedir. Bu bağlamda Tablo 4.4'te de görüldüğü üzere özellikle örneklem sayısının 50'den fazla olduğu çalışmalarda dikkate alınan Kolmogrov-Smirnov testinin p değerinin (Sig.), 0,05 değerinden büyük olduğu gözlemlenmektedir. Bu da bize dağılımın normal olduğunu göstermektedir.

Tablo 4.4. Yaş Değişkeni Normallik Testi

Tests of Normality						
	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Yaş	,042	381	,112	,995	381	,243

a. Lilliefors Significance Correction

4.8.2. Verilerin Düzenlenmesi

Sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerinin araştırıldığı bu çalışmada, Cittaslow üyelik kriterleri altında yer alan her başlık bir soru grubunu oluşturmaktadır. Bu kapsamda ankette yer alan sorular, “Çevre Politikaları”, “Altyapı Politikaları”, Kentsel Yaşam Politikaları”, “Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar” ve “Sosyal Uyum” başlıklarından oluşmaktadır. Bu kapsamda “Ortaklıklar” ve “Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar” başlıkları anket soruları içerisine

dahil edilmemiştir. Toplamda 47 sorudan oluşan bu ankette başlıklar altında yer alan soru sayısı Tablo 4.5'te detaylı olarak verilmiştir. Katılımcılar sorulara sırayla “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum” “Kesinlikle Katılıyorum” cevaplarından birisini vermiştir. SPSS’te bulunan Compute Variable aracıyla bu beş başlık altında toplanan soruların toplam değerleri, her bir başlığın ayrı ayrı değerlendirilmesi için hesaplanmıştır. Bundan sonra bu beş başlık tek tek yorumlanacaktır.

Tablo 4.5. Cittaslow Üyelik Kriterleri Başlıkları Altında Yer Alan Soyu Sayısı

Başlık İsmi	Soru Sayısı
Çevre Politikaları	6
Altyapı Politikaları	8
Kentsel Yaşam Politikaları	22
Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar	7
Sosyal Uyum	4

4.8.3. Verilerin Yorumlanması

Cittaslow üyelik kriterlerinin toplandığı 5 başlığın altında yer alan anket sorularına verilen yanıtlar toplanarak her başlığın adının verildiği değişkenler oluşturulmuştur. Bu doğrultuda her bir başlık (değişken) ayrı ayrı yorumlanacaktır.

4.8.3.1. Çevre Politikaları

Çevre Politikaları başlığı altında yer alan 6 soruya verilen cevaplar toplanarak Çevre Politikaları adında bir değişken oluşturulmuştur. Tablo 4.6’da da görüleceği üzere 381 katılımcının tamamı bu başlık altındaki sorulara geçerli cevaplar vermiştir. Daha önce de belirtildiği gibi 5’li Likert ölçek kullanılmıştır. Katılımcılar, kesinlikle katılmıyorum için 1, katılmıyorum için 2, kararsızım için 3, katılıyorum için 4, kesinlikle katılıyorum için 5 cevabını vermiştir.

Tablo 4.6. Çevre Politikaları Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Çevre Politikaları	381	1,00	5,00	1,5621	,43722
Valid N (listwise)	381				

Tablo 4.6’den da görüleceği üzere Çevre Politikaları başlığı altında yer alan sorulara 1’den 5’e kadar verilen yanıtların ortalaması 1,5621 olarak gözlemlenmiştir. Bu durumda bu başlık altında yer alan kriterlerle ilgili yapılan uygulamaların kentsel kimliğe etkisi halk tarafından olumsuz olarak algılanmıştır. Ortalama değeri (mean), kesinlikle

katılmıyorum cevabını temsil eden 1 ile katılmıyorum cevabını temsil eden 2 arasındadır. Nitel analiz sonuçlarında da Çevre Politikaları kapsamında yapılan değişikliklerin ağırlıklı olarak kentsel kimliğe olumsuz etkide bulunduğunu gözlemlemiştik. Nicel analiz çıktıları da bunu doğrulamaktadır.

4.8.3.2. Altyapı Politikaları

Altyapı Politikaları başlığı altında yer alan 8 soruya verilen cevaplar toplanarak Altyapı Politikaları adında bir değişken oluşturulmuştur. Çevre Politikaları başlığında olduğu gibi 381 katılımcının tamamı bu başlık altındaki sorulara geçerli cevaplar vermiştir.

Tablo 4.7. Altyapı Politikaları Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Altyapı Politikaları	381	1,00	4,88	1,6631	,39657
Valid N (listwise)	381				

Tablo 4.7'den de görüleceği üzere Altyapı Politikaları başlığı altında yer alan sorulara 1'den 5'e kadar verilen yanıtların ortalaması 1,6631 olarak gözlemlenmiştir. Çevre Politikaları başlığında da olduğu gibi bu başlık altında yer alan kriterlerle ilgili yapılan uygulamaların kentsel kimliğe etkisi halk tarafından olumsuz olarak algılanmıştır. Ortalama değeri de yine bir önceki başlıkta olduğu gibi kesinlikle katılmıyorum cevabını temsil eden 1 ile katılmıyorum cevabını temsil eden 2 arasındadır. Nitel analiz sonuçlarında da Altyapı Politikaları kapsamında yapılan değişikliklerin ağırlıklı olarak kentsel kimliğe olumsuz etkide bulunduğunu gözlemlemiştik. Nicel analiz çıktıları da bunu doğrulamaktadır.

4.8.3.3. Kentsel Yaşam Politikaları

Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altında yer alan 22 soruya verilen cevaplar toplanarak Kentsel Yaşam Politikaları adında bir değişken oluşturulmuştur. Diğer başlıklarda olduğu gibi 381 katılımcının tamamı bu başlık altındaki sorulara geçerli cevaplar vermiştir.

Tablo 4.8. Kentsel Yaşam Politikaları Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Kentsel Yaşam Politikaları	381	2,86	5,00	3,7267	,21134
Valid N (listwise)	381				

Tablo 4.8'den de görüleceği üzere Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altında yer alan sorulara 1'den 5'e kadar verilen yanıtların ortalaması 3,7267 olarak gözlemlenmiştir. Önceki başlıkların aksine Kentsel Yaşam Politikaları başlığı altında yer alan kriterlerle ilgili yapılan uygulamaların kentsel kimliğe etkisi halk tarafından olumlu olarak algılanmıştır. Ortalama değeri, katılıyorum cevabını temsil eden 4'e yakındır. Nitel analiz sonuçlarında da Kentsel Yaşam Politikaları kapsamında yapılan değişikliklerin ağırlıklı olarak kentsel kimliğe olumlu etkide bulunduğunu gözlemlemiştik. Nicel analiz çıktıları da bunu doğrulamaktadır.

4.8.3.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar

Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar başlığı altında yer alan 7 soruya verilen cevaplar toplanarak Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar adında bir değişken oluşturulmuştur. Diğer başlıklarda olduğu gibi 381 katılımcının tamamı bu başlık altındaki sorulara geçerli cevaplar vermiştir.

Tablo 4.9. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Pol.	381	3,00	4,86	3,9130	,23845
Valid N (listwise)	381				

Tablo 4.9'dan da görüleceği üzere Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar başlığı altında yer alan sorulara 1'den 5'e kadar verilen yanıtların ortalaması 3,9130 olarak gözlemlenmiştir. Kentsel Yaşam Politikaları başlığında olduğu gibi bu başlık altında yer alan kriterlerle ilgili yapılan uygulamaların kentsel kimliğe etkisi halk tarafından olumlu olarak algılanmıştır. Ortalama değeri, katılıyorum cevabını temsil eden 4'e yakındır. Nitel analiz sonuçlarında da Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar kapsamında yapılan değişikliklerin ağırlıklı olarak kentsel kimliğe olumlu etkide bulunduğunu gözlemlemiştik. Nicel analiz çıktıları da bunu doğrulamaktadır.

4.8.3.5. Sosyal Uyum

Sosyal Uyum başlığı altında yer alan 4 soruya verilen cevaplar toplanarak Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar adında bir değişken oluşturulmuştur. Diğer

başlıklarda olduğu gibi 381 katılımcının tamamı bu başlık altındaki sorulara geçerli cevaplar vermiştir.

Tablo 4.10. Sosyal Uyum Başlığı Betimsel İstatistik Çıktısı

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Sosyal Uyum	381	3,00	5,00	4,2231	,32307
Valid N (listwise)	381				

Tablo 4.10'dan da görüleceği üzere Sosyal Uyum başlığı altında yer alan sorulara 1'den 5'e kadar verilen yanıtların ortalaması 4,2231 olarak gözlemlenmiştir. Sosyal Uyum başlığı altında yer alan kriterlerle ilgili yapılan uygulamaların kentsel kimliğe etkisi halk tarafından olumlu olarak algılanmıştır. Ortalama değeri, katılıyorum cevabını temsil eden 4 ile kesinlikle katılıyorum cevabını temsi eden 5 rakamı arasındadır. Nitel analiz sonuçlarında da Sosyal Uyum kapsamında yapılan değişikliklerin ağırlıklı olarak kentsel kimliğe olumlu etkide bulunduğunu gözlemlemiştik. Nicel analiz çıktıları da bunu doğrulamaktadır.

4.8.4. Nicel Bulgulara Genel Bakış

Anket Nitel araştırma sonrasında her bir başlık altındaki kriterlerle alakalı anket soruları hazırlanıp uygulanmıştır. Betimsel istatistik yöntemiyle ortaya konulan bulgular her bir başlık için ayrı ayrı ele alınmıştır. Bu başlıklar altında yer alan kriterler çerçevesinde yapılan değişikliklerin kentsel kimliğe etkisini değerlendirecek olursak Tablo 4.11'den de anlaşılacağı üzere bunlardan iki tanesi ağırlıklı olarak olumsuz etkiye sahiptir. 3 tanesi de olumlu etkiye sahiptir. Çevre Politikaları başlığı altında yer alan sorulara verilen yanıtların ortalaması 1,5621 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu da göstermektedir ki kentsel kimliği en olumsuz etkileyen başlık budur. Çevre Politikaları başlığının yanı sıra kentsel kimliği olumsuz olarak etkileyen bir diğer başlık 1,6631 ile Altyapı Politikaları olmuştur. Bu iki başlık kapsamında yapılan değişikliklerin kentsel kimliğe etkisi halk nezdinde olumsuz olarak gözlemlenmiştir.

Tablo 4.11. Cittaslow Üyelik Kriterleri Başlıkları Betimsel İstatistik Çıktıları

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Çevre Politikaları	381	1,00	5,00	1,5621	,43722
Altyapı Politikaları	381	1,00	4,88	1,6631	,39657
Kentsel Yaşam Politikaları	381	2,86	5,00	3,7267	,21134
Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Pol.	381	3,00	4,86	3,9130	,23845
Sosyal Uyum	381	3,00	5,00	4,2231	,32307
Valid N (listwise)	381				

Kentsel kimliğe olumlu etki sağlayan başlıkları incelediğimizde ilk sırada 4,2231 ile ortalama puanı ile Sosyal Uyum başlığı gelmektedir. Bunu 3,9130 ile Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar başlığı, 3,7267 ile Kentsel Yaşam Politikaları başlığı takip etmektedir. Bu sonuçlarla beraber Tablo 4.12'den de anlaşılacağı üzere nitel veri analizi sonrasında ortaya konulan bulgular, nicel bulgularla doğrulanmıştır.

Tablo 4.12. Nitel ve Nicel Bulguların Kıyaslanması

Başlıklar	Nitel Analiz Bulguları	Nicel Analiz Bulguları	
Çevre Politikaları			
Altyapı Politikaları			■ Olumlu Etki
Kentsel Yaşam Politikaları			■ Olumsuz Etki
Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar			
Sosyal Uyum			

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Arkeolojik kazılar, şehirlerin tarih sahnesine çıkışını M.Ö 3.000’li yıllara götürse de modern anlamda şehir, sanayi devrimi sonrasında tarih sahnesine çıkmıştır. Sanayi devriminin yarattığı göç akımı şehirlerde nüfus patlamasına yol açarak şehirlerin büyümesini sağlamış ve şehirlerin günümüzdeki formlarına ulaşmasını sağlamıştır. 19. yüzyıldan itibaren şehir, sosyologlar tarafından geliştirilen teoriler içerisinde yer almaya başlamıştır.

Max Weber, ideal şehrin sahip olması gereken özellikleri ortaya koyarak şehir ile ilgili kuramsal çalışmalara katkı sağlamıştır. Weber’e göre şehrin sahip olması gereken özellikler; ekonomik faaliyetlerin yürütüldüğü pazar yeri, savunma ihtiyacını karşılamak için kale, özerk bir yönetim ve sivil demokrasidir. Bu özelliklere sahip olan bir yerleşim yeri şehir olarak nitelendirilebilir. Weber ideal şehrin sahip olması gereken özellikleri ortaya koyarken Georg Simmel, şehrin insanlar üzerindeki etkilerini ve insanlarda yarattığı değişiklikleri inceleyerek davranışsal bir bakış ortaya koymuştur. Şehri açıklarken yabancılaşma kavramını kullanmıştır. Simmel’e göre şehir, insanı yalnızlaştıran, topluluk duygusunu zayıflatan bir mekân yaratmıştır.

Şehir kavramı sistemli bir şekilde ilk defa Chicago Okulu sosyologları Robert Ezra Park, Ernest Burgess, Roderick McKenzie ve Louis Wirth tarafından incelenmiştir. Bu sosyologlar tarafından ortaya konan kuramlar, Ekolojik Şehir Kuramları olarak ele alınmaktadır. Şehri Darwinci bir yaklaşımla ele alan Park, şehrin doğal bir ekolojik süreç sonrasında ortaya çıktığını savunur. Buna göre insanlar geçimini sağlamak için çalışırken, bir yere yerleşirken veya yer değiştirirken yaptıkları eylemler, farklı mahalleleri ve şehirleri ortaya çıkarmıştır. Bu mahalleler de buralarda yaşamaya elverişli insanları kendine çekerek bir yaşam alanı oluşturmuştur. Bunun yanı sıra Louis Wirth, şehirleşmenin nüfusun artmasının ve yoğunlaşmasının aynı zamanda heterojen bir yapıya sahip olmasının sonucu olduğunu ifade etmiştir.

1970’li yılların başında Lefebvre, Castells ve Harvey gibi Neo-Marxist teorisyenler, şehirle ilgili Chicago okulu tarafından ortaya konulan ekolojik bakışı eleştirmeye başlamıştır. Bu teorisyenlere göre şehir ve şehirleşmeyi temelde iktidar ilişkileri, doğal süreçler yerine maddi etmenler ve üretim tarzları biçimlendirmektedir. Buna göre şehir,

kapitalizmin gelişmesine hizmet eden bir öznedir. Sermayenin daha fazla kâr için şehirlere yatırım yapması şehirleri biçimlendirerek bugünkü formunu kazandırmıştır.

Küreselleşmenin ve 1980'li yıllarda neoliberal politikaların etkisiyle merkez ülkelerde yığılmış olan sermaye dünya çapında hareket etmeye başlamış, gelişmiş ülkelerin büyükşehirlerinde birikmiş olan sermaye küresel alanda seyahat etmeye başlamıştır. Bu hareket, küreselleşmenin etkilerini mekansal boyuta yani şehirlere taşımıştır. Bu da dünya ekonomisinde karar verme yeteneği olan küresel şehirleri tarih sahnesine çıkarmıştır. Küresel şehirler, hizmet sektörünün ön planda olduğu, imalat sektörünün önemli ölçüde piyasadan kıldığı, tüketim kültürünün yaygın olduğu, birbirine benzeyen çok katlı yapıların, gökdelenlerin, lüks konutların arttığı, tek tipleşmenin yaygınlaştığı, her açıdan yüksek teknolojinin kullanıldığı, gelir dağılımındaki eşitsizliğin fiziksel mekanlara yansıdığı, devletin ekonomideki etkisinin azalıp özel sektörün ön planda olduğu, tarihi ve kültürel değerlerin ekonomik fayda ve çıkarların arkasında kaldığı mekanlardır.

Küreselleşmeyle beraber şehirlere yansıyan olumsuz etkiler nedeniyle insanların alternatif arayışı şehirsal boyutta sakin şehir hareketini doğurmuştur. Sakin şehir hareketinin temelinde yavaş hareketi yatmaktadır. Yavaş hareketi, küreselleşmenin sonucu olan homojen yapıya tepki olarak 1986 yılında İtalya'da filizlenmiştir. Küresel gıda şirketi McDonald's'ın İtalya'daki bir restoran açılışı protestolara sahne olmuştur. McDonald's tarzı beslenmenin yerel tatları yok ettiğini savunan bir grup, gazeteci Carlo Petrini önderliğinde bir araya gelerek açılışı protesto etmiş ve bir bildiri yayınlamıştır. Bu protestodan sonra doğan hareket kısa sürede ülkeye ve dünyaya yayılarak geniş bir taraftar kitlesi bulmuştur.

Yavaş hareketi ilerleyen zamanlarda yavaş turizm, yavaş moda, yavaş tasarım, yavaş (sakin) şehir gibi bir dizi başka hareketler de doğurmuştur. Yavaş hareketinin doğurduğu sakin şehir hareketi, ilk defa 1999'da Orvitero Kongresi'nden sonra gündeme gelmiştir. Kongreden sonra bir grup yerel yönetici 2000 yılında korunmaya muhtaç spesifik ürünleri olan, kendine has bir yaşam tarzına sahip üç şehrin yer aldığı (Orvitero, Positano, Bra) Cittaslow adında bir birlik kurmuşlardır. Cittaslow Birliği kısa zamanda yayılmış ve çeşitli ülkelerden katıl sağlayan şehirlerle büyümüştür.

Cittaslow felsefesi, üzerinde yaşayan insanların küreselleşmenin etkisiyle hızlı çalışıp hızlı yaşadığı, üretmekten çok tükettiği şehirleri eleştirmektedir. Bu hareket, insanların yalnızlaşmadığı, birbirleriyle iletişim kurabildiği, sosyalleşebildiği, kültürüne,

gelenek ve göreneklerine sahip çıktığı, alt yapı problemleri olmayan, enerji ihtiyacını yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlayan bir şehir modeli hedeflemektedir.

Cittaslow birliği ortaya koyduğu kriterlere uyum sağlayan şehirleri adaylık sürecinden geçirerek birliğe kabul etmektedir. Öncelikle birliğe başvurabilmek için nüfusun 50.000'in altında olması gerekmektedir. Bunun ardından birliğin belirlediği kriterlere uyum sağlamak için bir dizi projeler üretilip hayata geçirilmelidir. Daha sonra birlik tarafından kriterler bazında bir puanlama yapıp, en az 50 puan alan şehirler birliğe dahil edilebilmektedir.

Cittaslow Birliğine Türkiye'den ilk defa İzmir'in Seferihisar ilçesi başvurmuş ve başvurusu 2009 yılında onaylanarak birliğe kabul edilerek sakin şehir ünvanını almıştır. Daha sonra birliğin Türkiye koordinatörlüğü görevini üstlenmiştir. Bu doğrultuda Türkiye'de birliğe katılmak isteyen şehirler adaylık için öncelikle Seferihisar'a başvurmak zorundadır. 2019 yılı itibariyle Türkiye'de 17 tane sakin şehir bulunmaktadır.

Sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkilerinin incelendiği bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin beraber kullanıldığı karma araştırma metodu kullanılmıştır. Çalışmanın birinci aşamasını nitel verilerin toplanması ve analizi, ikinci aşamasını nicel verilerin toplanması ve analizi oluşturmuştur. Nitel araştıma kapsamında öncelikle doküman incelemesi yapılmıştır. Cittaslow Birliği tarafından belirlenen, adayların üyelik için uyması gereken Cittaslow Üyelik Kriterleri, kentsel kimlik bileşenleri kapsamında analiz edilmiştir. Kriterler arasında kentsel kimliğe etki edebilecek maddeler tespit edilmiştir. Elde edilen verilerle yine nitel araştırma kapsamında gözlem ve mülakat yapılmıştır. Bu kapsamda Türkiye'nin ilk sakin şehri aynı zamanda birliğin Türkiye'deki temsilcisi konumunda olan Seferihisar'da gözlem ve mülakat tekniği ile veri toplanmıştır. Nicel araştırma kapsamında, nitel verilerin analizi sonrasında elde edilen verilerle bir anket formu hazırlanarak Seferihisar'da tekrar veri toplama süreci başlamıştır. Seferihisar'da yaşayan 381 kişiden anket tekniği ile nicel veriler toplanmıştır.

Araştırmanın bulguları nicel ve nitel bulgular olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmiştir. Araştırmanın ilk aşamasında Cittaslow Türkiye organizasyonun internet sitesinden elde edilen Cittaslow Üyelik Kriterleri bir doküman olarak ele alınmış ve analiz edilmiştir. “Çevre Politikaları”, “Altyapı Politikaları”, “Kentsel Yaşam Politikaları”, “Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar”, “Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar”, “Sosyal Uyum” ve “Ortaklıklar”

olmak üzere toplamda 7 başlık altında toplamda 72 kriter analiz edilmiştir. Bu doküman içerisinde kentsel kimlik bileşenleriyle ilgili olan kriterler saptanmıştır. Bu kapsamda Cittaslow üyelik kriterleri içerisinde 45 tanesiyle kentsel kimlik bileşenlerinin 10 tanesi eşleşmiştir. Böylece sakin şehirlerin kentsel kimliğinin korunmasında ve sürdürülmesinde teorik olarak pozitif etkiye sahip olduğu ortaya konulmuştur. Bundan sonra önemli olan bu kriterlerin yerine getirilirken amacına uygun hareket edilip edilmediğidir. Çünkü kentsel kimliğinin korunması ve sürdürülmesi için bu kriterlerin kâğıt üzerinde kalmaması gerekmektedir. Yine aynı şekilde belirli bir intiba oluşturma gayesiyle sınırlı kalması halinde amacına hizmet etmeyecektir. Bu doğrultuda ortaya koyulan bu kriterler, Türkiye'nin ilk sakin şehri olan ve birliğin Türkiye'deki temsilcisi konumunda olan Seferihisar'da gözlemlenmiştir.

Nitel aşamanın ikinci bölümünde, Cittaslow üyelik kriterleri kapsamında atılan adımlara yönelik gözlem ve mülakat tekniğiyle elde edilen veriler analiz edildiğinde Çevre Politikaları ve Altyapı Politikaları başlıklarında kentsel kimliğe yönelik ağırlıklı olarak olumsuz bulgularla karşılaşılmıştır. Seferihisar'ın sakin şehir birliğine üye olmasıyla beraber şehirde kalabalıklaşma meydana gelmiştir. Nüfus giderek artmaktadır. Bunun yanı sıra turizmde de artış meydana gelmiştir. Bunlar da şehirde trafiği ve trafik gürültüsünü artırmıştır. Ayrıca azalması beklenen görsel kirlilik ve kamusal ışık kirliliği de giderek artmaktadır. Bunun dışında kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları artması gerekirken bu yönde bir gelişmeye denk gelinmemiştir. Şehir merkezi ile Sığacık arasında yapılan bisiklet yolu yetersiz ve kullanım açısından büyük sıkıntılar barındırmaktadır. Ayrıca engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması adına herhangi bir çalışmayla karşılaşılmamıştır. Bunun aksine şehrin kalabalıklaşmasıyla engellilerin yaya yollarını kullanmada problemler yaşadığı gözlemlenmiştir. Aynı şekilde hamile kadınlar için de herhangi bir girişimle karşılaşılmamıştır. Bunun gibi tekil örnekler göstermektedir ki kentsel kimliğe olumlu yönde etki etmesi beklenen Çevre Politikaları ve Altyapı Politikaları başlıklarında yer alan kriterler amaca hizmet edecek şekilde hayata geçirilememiştir.

Kentsel Yaşam Politikaları, Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar, Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar, Sosyal Uyum ve Ortaklıklar başlıkları altında yer alan kriterlerle ilgili toplanan veriler analiz edildiğinde; her ne kadar bunlarla ilgili olumsuz etkiye sahip olan bulgular olsa da ağırlıklı olarak

olumlu etkiler gözlemlenmiştir. Bu kapsamda kamu binalarının enerji tüketimini azaltmak adına pazar yerinin çatısına kurulan fotovoltaik güç santrali ile belediye, enerji ihtiyacını buradan karşılamaktadır. Bunun yanı sıra sosyal altyapıyı desteklemek için üretilen projeler kentsel kimliğin korunması ve sürdürülmesi açısından önem arz etmektedir. Bu doğrultuda yapılan Seferihisarlılar buluşması, çocuk belediyesi uygulaması, dernek toplantıları ve tanıtım günleri bu amaca hizmet etmektedir. Yine yerel ürünlerin korunması ve değerlerinin artırılması için üretilen projeler kentsel kimliğe doğrudan katkı sağlayan işlerdir. Seferihisar'da açılan doğal pazarlar, tohum takas şenliği, Karakılçık Buğdayı ar-ge çalışmaları, kurutulmuş mandalina ar-ge çalışmaları bu amaca hizmet etmektedir. Ayrıca kırsal bölgede yaşayan vatandaşların hizmetlere erişiminin kolay olması, istedikleri zaman şehir merkezine kolayca ulaşabilmesi bu açıdan önem arz etmektedir. Yine Seferihisar'da azınlıkların yalnız başına yaşadığı mahallelerin olmaması, farklı yerlerden gelen insanların yerlileriyle bütünleşmesi Seferihisarlı kimliğinin oluşmasında önemli hale gelmiştir. Özellikle Seferihisar'ın sakin şehir olmasından sonra bu yönde yapılan teşvikler kentsel kimliğin korunmasında ve sürdürülmesinde önemli role sahiptir. Bunun yanı sıra Cittaslow birliğine üyelikle beraber kentin Türkiye'de popüleritesinin artması ve turistlerin ilgi odağı haline gelmesi genç neslin istihdamı yönünde de olumlu etkilere sahiptir. Bunun gibi örnekler de göstermektedir ki kentsel kimliğe olumlu yönde etki etmesi beklenen Kentsel Yaşam Politikaları, Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar, Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim İçin Planlar, Sosyal Uyum ve Ortaklıklar başlıkları altında yer alan kriterler genel olarak amaca hizmet edecek şekilde hayata geçirilerek kentsel kimliğe olumlu yönde katkı sağlamıştır.

Nitel verilerin analizi sonrasında elde edilen bulgulara göre Çevre Politikaları ve Altyapı Politikaları başlıkları altında yer alan kriterlerin dışında kalanlar, kentsel kimliğin korunmasında ve sürdürülmesinde olumlu yönde etki sağlamıştır. Bu bulguları doğrulamak adına bunun dışında Seferihisar'da 381 kişiyle anket çalışması yapılmıştır. Toplanan veriler betimsel istatistik tekniğiyle analiz edilmiştir. Analiz sonrasında elde edilen nicel bulgulara göre Çevre Politikaları ve Altyapı Politikaları başlıkları altında yer alan kriterlerin kentsel kimliğe etkisi halk tarafından olumsuz olarak algılanmıştır. Buna karşın Kentsel Yaşam Politikaları, Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar ve Sosyal Uyum başlıkları altında yer alan kriterlerin kentsel kimliğe etkisi halk tarafından olumlu olarak algılanmıştır. Bu da göstermektedir ki nitel araştırma bulguları ile nicel araştırma bulguları birbirini doğrulamaktadır.

Araştırmada ortaya konulan verilerden sakin şehirler felsefesini benimseyip birliğe katılmak isteyen şehirlerin yöneticileri faydalanabilir. Bu süreçte kentsel kimlikle ilgili olarak Seferihisar örneğinden yola çıkarak olumlu etkileri görüp uygulayabilirler. Bunun yanı sıra olumsuz etkilerden de ders çıkarılarak bu etkilerin en aza indirgenmesi sağlanabilir.

Araştırmada sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki etkileri sadece bir şehir üzerinden değerlendirilmiştir. Bu tezin bir sonraki aşaması olarak çoklu bir karşılaştırma yapılarak bulgular ve çıkarılan sonuçlar kuvvetlendirilebilir. Türkiye’deki diğer sakin şehirlerle bir kıyaslama yapılabileceği gibi dünya üzerindeki sakin şehirlerle de bir kıyaslama yapılabilir. Bu noktada varılan sonucun geçerliliği artacaktır.

Sonuç olarak, nitel araştırmanın başında teorik olarak ortaya koyulan sakin şehirlerin kentsel kimlik üzerindeki olumlu etkileri, genel olarak Seferihisar’da gözlemlenmiştir. İlerleyen zamanlarda sakin şehir birliğine dahil olmak isteyen şehirler, proje üretirken tez kapsamında ortaya konulan olumlu etkilere neden olacak iş ve eylemleri göz önüne almalıdır. Bunun haricinde kriterlerin uygulanmasında yapılan hataları göz önüne alarak kentsel kimliğin olumsuz olarak etkilenmesine yol açacak durumlara karşı önceden eylem planı hazırlamalıdır. Özellikle nüfus artışı sonrası ortaya çıkacak alt yapı problemlerine, trafik sorununa ve görsel kirliliğe karşı önceden bir eylem planı hazırlamalıdır.

KAYNAKÇA

- Alpat, Fatma Engin (2011). Yavaş Moda Nedir?. *Akdeniz Sanat Dergisi*, 4(8), 44-47.
- Aslan, Doğan (2019). Modern Kent Anlayışına Alternatif Olarak Sakin Şehir: Halfeti. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Aslanoğlu, Rana (1998). *Kent, Kimlik ve Küreselleşme*. Bursa: Asa Kitabevi.
- Batmaz, Nazlı Yücel (2010). Küresel Kentlerin Yönetimi ve İstanbul İçin Bir Model Önerisi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Bilgin, Nuri (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknik ve Örnek Çalışmalar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Can, Nevzat (1999). Kent Kimliği. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Castells, Manuel (1997). *The Urban Question*, Edward Arnold Press, 1977 s. 237.
- Castells, Manuel (2005). Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür. (Çev.: Ebru Kılıç), *Cilt 1: Ağ Toplumun Yükselişi*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Childe, Gordon (2009). *Tarihte Neler Oldu*. (Çev.: Alâeddin Şenel, Mete Tunçay), İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Creswell, John W.; Plano Clark, Vicki L. (2018). *Karma Yöntem Araştırmaları Tasarımı ve Yürütülmesi*. (Çev.: Yüksel Dede, Selçuk Beşir Demir), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirkan, Tarık (1996). Tarih Boyunca Kuşatılan Özgürlük Adaları; Kentler, Kent ve Kent Kültürü, *Cogito*, 8(17), 17-22, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Fishman, Robert (2002). *Yirminci Yüzyılda Kent Ütopyaları: Ebenezer Howard, Frank Lloyd Wright ve LeCorbusier*. (Der. ve Çev.: Aytan Alkan, Bülent Duru), 20. Yüzyıl Kenti, Ankara: İmge Yayınevi.
- Giddens, Anthony (2010). *Sosyoloji Başlangıç Okumaları*. (Çev.: Günseli Altaylar), İstanbul: Say Yayınları.
- Giddens, Anthony (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.

- Güler, Ahmet; Halıcıoğlu, Mustafa Bülent; Taşgın, Serkan (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Gülhan, Demet (2016). *Sürdürülebilir Kent Ve Kentsel Kimlik Örnekler: Birgi Ve Bergama*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara.
- Güllüpnar, Fuat. (2013). Kent Kuramları. (Der.: Fatime Güneş), *Kent Sosyolojisi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayın No: 2978.
- Kaya, Erol; Şentürk, Hulusi; Daniş, Osman; Şimşek, Sami Şimşek (2008). *Modern Kent Yönetimi-I*. İstanbul: Okutan Yayınları.
- Kaypak, Şafak (2010). Antakya'nın Kent Kimliği Açısından İrdelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (54), 373-392.
- Keleş, Ruşen (1993). *Kentleşme Politikası*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kuş, Elif (2012). *Nitel-Nitel Araştırma Teknikleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Lefebvre, Henri (2013). *Kentsel Devrim*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Onaran, Doğa Can (2013). *Yavaş Şehirlerde Kentsel Kimlik*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Özmen, Şule; Birsen, Haluk; Birsen, Özgül (2016). "Yavaş Hareketi": Çevreden Kültüre Hayatın Her Alanında Küreselleşmeye Başkaldırı. *İnif E- Dergi*, 1(2), 38-49.
- Park, Robert E. (2012). Human Ecology. (Ed.: Jan Lin, Christopher Mele), *The Urban Sociology Reader*, London:Routledge, London.
- Parlak, Bekir (2011). *Kamu Yönetimi Sözlüğü*. İstanbul: MKM-Marmara Kitap Merkezi.
- Peter, Marcuse; Kampen, Ronald Van (2000). *Globalizing Cities: A New Spatial Order?*. Oxford:Blackwell Publishers.
- Petrini, Carlo; Padovani, Gigi (2011). *Slow Food Devrimi*. İstanbul: Sinek Sekiz Yayınevi.
- Şengül, Tarık (2001). *Sınıf Mücadelesi ve Kent Mekânı*. Ankara: Praksis.
- Taylor, Peter (2004). *World City Network: A Global Urban Analysis*, London: Routledge.

- Toprak, Zerrin (1998). *Kent Yönetimi ve Politikası*. İzmir: Akevler Akdeniz Bilimsel Araştırma Merkezi Yayınları.
- Turut, Hatice; Özgür, E. Murat (2018). Klasik Kent Kuramlarından Eleştirel Kent Kuramlarına Geçiş Bağlamında Kentleri Yeniden Okumak. *Ege Coğrafya Dergisi*, 27(1), 1-19.
- Ünal, Çiğdem (2016). Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar “Yavaş Şehirler Ve Yavaş Turizm”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(36), 13-28.
- Ünal, Murat; Zavalı, Y. Sinan (2016). Küreselleşme Karşıtı Bir Hareket: Yavaş Hareketi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 889-912.
- Weber, Max (2010). *Şehir, Modern Kentin Oluşumu*. İstanbul: Yarıncılık.
- Wirth, Louis (2002). Bir Yaşam Biçimi Olarak Kentleşme. (Der. ve Çev.: Bülent Duru, Aytan Alkan). *20. Yüzyıl Kenti*, Ankara: İmge Yayınevi.
- Yıldırım, Ali; Şimşek, Hasan (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İnternet Kaynakları

- Buracademy, MAXQDA 12: Kod İlişkiler Tarayıcısı [Video Dosyası], <https://www.youtube.com/watch?v=aXBkWre0GdE&t>, Erişim Tarihi: 09.07.2019.
- Cittaslow Türkiye, <https://cittaslowturkiye.org>, Erişim Tarihi: 16.06.2019.
- Cittaslow, <http://www.cittaslow.org>, Erişim Tarihi: 16.06.2019.
- Slow Fashion, <https://slowfashionworld.com/about/#mission>, Erişim Tarihi: 16.06.2019.
- Slow Food, <https://www.slowfood.com/about-us/our-philosophy>, Erişim Tarihi: 15.06.2019.
- Slow Tourism, <https://www.slowtourism-italia.org/en/aboutus/principles>, Erişim Tarihi: 16.06.2019.
- TÜİK, http://www.tuik.gov.tr/MicroVeri/YMA_2012/metaveri/tanim/index.html, Erişim Tarihi: 10.05.2019.

Yeung, Henry Wai; Olds, Kris, From The Global Cit to Globalizing Cities: Views from a Developmental City-State in Pasific Asia, <http://www.lboro.ac.uk/gawc/index.html>, (Erişim Tarihi 24.04.2008)

Diğer Kaynaklar

03.07.2005 Tarih ve 5393 kanun numaralı “Belediye Kanunu”.

